

HET KONINKLIJK HUIS

JAAROVERZICHT 2017

HET KONINKLIJK HUIS

JAAROVERZICHT 2017

INHOUD

JAAROVERZICHT KONINKLIJK HUIS 2017

TEN GELEIDE	6
SELECTIE WERKZAAMHEDEN KONINKLIJK HUIS 2017	11
KONING WILLEM-ALEXANDER VIJFTIG JAAR	135
OVERZICHT WERKZAAMHEDEN KONINKLIJK HUIS 2017	153

TEN GELEIDE

Op 27 april 2017 werd Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander vijftig jaar. Met honderdvijftig Nederlanders die net als hij op die datum een kroonjaar bereikten, vierde hij dat een dag later in het Koninklijk Paleis Amsterdam. Na afloop van het feestelijke diner was het Paleis vijftig uur aaneengesloten geopend. Een speciaal ingerichte tentoonstelling gaf een beeld van vijf decennia 'Nederland en de Nederlanders', met dingen uit het dagelijks leven (zoals de gaskachel en de kampeerstoel) en iconische objecten (zoals het schaatspak van Elfstedentochtwinnaar Evert van Benthem en de Nobelprijs van chemicus Ben Feringa). In een persoonlijk interview met Wilfried de Jong blikte de Koning aan de vooravond van zijn verjaardag terug op de eerste vijftig jaar van zijn leven.

Vijftig jaar bestonden onder andere ook Lelystad, het Rosarium in Winschoten, de Stichting Ideële Reclame en Rutgers, de organisatie die zich inzet voor seksuele en reproductieve gezondheid. Alle vier kregen ze Koninklijke aandacht. Dat gold ook voor honderden andere initiatieven, organisaties, bedrijven, plaatsen en samenwerkingsverbanden in binnen- en buitenland.

2017 was ook het jaar waarin Sint Maarten, Sint Eustatius en Saba getroffen werden door verwoestend natuurgeweld. De Koning bezocht de eilanden in september en enkele maanden later – samen met de Koningin – nogmaals.

Dit jaaroverzicht gaat dieper in op een selectie van honderd bezoeken, evenementen en activiteiten van met name de Koning, de Koningin en Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix. Het beoogt een indruk te geven van de diversiteit van hun werkzaamheden en van de motivatie, de inzet en de prestaties van de mensen die zij in 2017 hebben ontmoet. Daarmee is het een samenvatting van 2017 in honderd bijzondere verhalen.

Jan Versteeg

Grootmeester van het Huis van Zijne Majesteit de Koning

FULL PAGE IMAGE

SELECTIE
WERKZAAMHEDEN
KONINKLIJK HUIS 2017

TOOST OP HET NIEUWE JAAR

Ongeveer veertig leraren, juffen en meesters waren op 17 januari als speciale gasten aanwezig tijdens de Nieuwjaarsontvangst van Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima, in het Koninklijk Paleis Amsterdam. Ieder jaar nodigen de Koning en Koningin hiervoor een speciale groep uit en in 2017 waren dat mensen die voor de klas staan in het primair en voortgezet onderwijs. De Koning sprak hen in zijn Nieuwjaarstoespraak rechtstreeks aan: "Samen met Uw collega's begeleidt U 2,5 miljoen leerlingen in de woelige leeftijd tussen 4 en 18 jaar op het pad der kennis. Onder hen drie uit ons gezin. Gefeliciteerd met deze uitdagende baan! Als samenleving verwachten we nogal wat van U. Soms lijkt het wel alsof het onderwijs het antwoord moet geven op alle maatschappelijke vragen. De verantwoordelijkheid en druk die U voelt is groot. Ik denk dat ik namens vrijwel alle ouders spreek, als ik zeg: dank U wel voor Uw betrokkenheid en gedrevenheid."

Een van de gasten was Bart Könings, meester op basisschool de Bakelgeert in Boxmeer. Hij sprak kort met de Koningin. "Ik vertelde haar over ons Daltononderwijs en over de waarde van eigenaarschap waar wij samen met de kinderen vorm aan geven. Een fantastische ervaring. Even later schoof Mark Rutte, onze minister-president aan. Een gesprek waarin waardering werd uitgesproken en interesse werd getoond en ook het gebrek aan mannen in het onderwijs werd aangekaart!"

EIGEN BAAS

Veel mensen dromen ervan hun eigen bedrijf te beginnen. Degenen die de stap wagen en hun bedrijf tot een succes maken, zijn van levensbelang voor onze economie en werkgelegenheid. Ruim 570.000 banen in ons land zijn te vinden bij bedrijven die vijf jaar geleden nog niet bestonden.

MKB'ers merken dat alles steeds sneller gaat. Ondernemen is een survival of the fittest. Wie zich het best weet aan te passen aan veranderingen, wint. Het platform nlgroeit (waarin onder andere het ministerie van Economische Zaken en de Kamer van Koophandel samenwerken) wil ondernemers bewust maken van hun groeikansen en hen helpen bij het vinden van een coach, mentor of opleiding. Een van de mentoren die tijd ter beschikking stelt om andere ondernemers te helpen groeien, is Wim de Kwant van Widek, een internationaal bedrijf in fietsonderdelen. "Mijn stelling is: de markt heeft altijd gelijk. Niets is onmogelijk, maar alles heeft een prijs. Vertrouw op jezelf."

Hare Majesteit Koningin Máxima was op 23 januari aanwezig bij het Jaarevent van nlgroeit in Den Haag. Zij sprak de ondernemers toe als lid van het Nederlands Comité voor Ondernemerschap en Financiering. "Fantastisch om hier zoveel ondernemers te zien die zich vrijwillig inzetten om collega's te helpen met groeien. Als iedereen twee of drie anderen helpt, en zij helpen op hun beurt óók weer twee of drie collega's, dan gaan we echt een verschil maken!"

FIJN DAGELIJKS RITUEEL

In elk huishouden met kinderen zou voorlezen een dagelijks ritueel moeten zijn, net als tanden poetsen, vindt Stichting Lezen. Voorlezen prikkelt de fantasie en helpt kinderen hun woordenschat te vergroten en teksten beter te begrijpen. Het aantal ouders dat voorleest, stijgt weliswaar gestaag, maar het kan beter en dus blijft aandacht nodig. Daarom organiseert de Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek op initiatief van Stichting Lezen sinds 2004 de Nationale Voorleesdagen, gericht op kinderen van zes maanden tot en met zes jaar.

De veertiende editie van de Nationale Voorleesdagen ging van start op 25 januari. Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Laurentien deed mee. In de nieuwe bibliotheek in Almere-Stad las zij kinderen uit groep 1 en 2 voor uit *De kleine walvis*, geschreven en geïllustreerd door de Britse schrijver en illustrator Benji Davies. De Nederlandse vertaling is van Edward van de Vendel. Een jury van Nederlandse jeugdbibliothecarissen koos *De kleine walvis* als Prentenboek van het Jaar 2017.

De kleine walvis gaat over Boy, die samen met zijn vader en zes katten in een vissershuisje woont. Na een stormachtige nacht vindt hij een jonge walvis op het strand. Dat is het begin van een bijzondere vriendschap...

MELK VAN GRAS TOT GLAS

Nederland is na de Verenigde Staten 's werelds tweede landbouwexporteur. De innovatiekracht van onze agrarische sector staat hoog aangeschreven. Een van de vele bedrijven die daaraan bijdragen, is Qlip. Dit bedrijf richt zich op kwaliteitsborging en voedselveiligheid bij melkveehouderijen, zuivelfabrieken en zuivelhandel. Jaarlijks analyseert het bedrijf bijna 15 miljoen rauwe melkmonsters van koeien en geiten. Ook verricht het chemische en microbiologische analyses op kaas, boter, melkpoeder en babyvoeding. De laatste jaren zijn de activiteiten van Qlip sterk toegenomen. Daarom werd het laboratorium in Zutphen fors uitgebreid. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander verrichtte de opening op 26 januari en kreeg een rondleiding door het laboratorium.

Arjan Blom werkt als marketing manager bij Qlip. "In ons laboratorium controleren wij de kwaliteit van gras tot glas. De chauffeur die de melk ophaalt bij de boer neemt daar een monster van in een flesje met een verzegelde sluiting en een chip. Die chip slaat alle informatie op, zoals veehouder, temperatuur en tijdstip. Van bijna elke koe in Nederland die melkt levert gaat er iedere zes weken een melkmonster naar ons laboratorium. We kunnen in de melk onder meer zien of een koe buiten vers gras heeft kunnen grazen of niet. De samenstelling is net iets anders, zo kunnen we vaststellen of het 'weidemelk' is."

CURAÇAO IN DE HOOFDROL

In de literatuur van Curaçao neemt de roman *Dubbelspel* van Frank Martinus Arion uit 1973 een bijzondere plaats in. Arion maakt de ziel van het eiland voelbaar in zijn verhaal over vier mannen die iedere zondag samen domino spelen. Twee van hen gaan vreemd met de vrouwen van hun tegenspelers, waardoor het onschuldige spel een grimmige ondertoon krijgt. Macht, trots, vernedering, liefde en hoop strijden daarbij om de voorrang.

De verfilming van deze klassieke roman was op 27 januari de opening van het International Film Festival Rotterdam. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander woonde de première in het Oude Luxor Theater bij, samen met filmliefhebbers uit alle delen van het Koninkrijk. Onder hen ook de weduwe van Frank Martinus Arion, Trudi Guda.

De regie van *Double Play* was in handen van Ernest Dickerson, die naam maakte als cameraman van Spike Lee en regisseur van tv-series als *Dexter* en *The Wire*. Hij vertelde over zijn bijzondere band met Curaçao: "Tijdens het filmen vroeg een oudere vrouw me waar op het eiland ik ben opgegroeid. Toen ik haar vertelde dat ik een Amerikaan ben, schudde ze haar hoofd. 'Als ik naar jou kijk, voel ik dat je van hier bent.' Dat is misschien wel het mooiste compliment dat ik tijdens het filmen heb gehad. Ik heb Curaçao in beeld proberen te brengen met al haar kleuren en charmes. Curaçao is het belangrijkste personage in de film."

INHAALSLAG

Leo Visser, Yvonne van Gennip, Johann Olav Koss, Gunda Niemann, Mark Tuitert en Sven Kramer reden er wereldrecords. Thialf in Heerenveen geldt als de snelste laaglandbaan ter wereld. Het in 1967 geopende ijsstadion werd in de loop der tijd meerdere keren verbouwd, de laatste maal in 2015/2016. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander verrichtte de opening van het vernieuwde Thialf op 27 januari door het geven van startschoten voor een shorttrackrace en een langebaanwedstrijd.

Thialf kreeg onder meer een groot zonnedak met vijfduizend zonnepanelen. Deze zorgen voor een halvering van het energiegebruik en maken het ijsstadion tot het duurzaamste in zijn soort. Grote uitdaging in de vernieuwingsplannen was het realiseren van een zo goed mogelijke wedstrijdbeleving voor het publiek. In het nieuwe Thialf hebben toeschouwers vanuit elke positie in de hal een goed zicht op het ijs. Temperatuur en luchtvochtigheid zijn eenvoudig aan te passen aan specifieke wensen en behoeften.

Sven Kramer toonde zich heel blij met het vernieuwde Thialf: "Het is beter dan we van tevoren hadden kunnen dromen. We waren het een beetje kwijtgeraakt, omdat op andere plekken in de wereld veel betere banen werden gebouwd. Die inhaalslag hebben we gemaakt. Nederland als schaatsnatie moet de meest fantastische ijsbaan hebben. Daarom ben ik blij dat die er nu is. Dit betekent heel veel. Het zijn voor ons de randvoorwaarden om uitmuntend te kunnen presteren."

WAT WIL JE LATER WORDEN?

Wat wil je later worden? Sommige kinderen weten dat al vroeg, anderen hebben nog geen idee. Voor alle kinderen geldt dat het fijn is meer te horen over de praktijk van verschillende beroepen.

Met dit doel voor ogen richtte psycholoog Heleen Terwijn in 1998 de IMC Weekendschool op voor kinderen uit gezinnen die extra hulp nodig hebben om volledig mee te kunnen draaien in de Nederlandse maatschappij. De IMC Weekendschool laat jongeren kennismaken met professionals uit diverse vakgebieden. Later ging vanuit deze organisatie een speciaal initiatief van start: de IMC Weekendschool On Tour. Deze organisatie richt zich op jonge nieuwkomers in Nederland. Tijdens de lessen wordt onder meer aandacht besteed aan taalontwikkeling en beroepsmogelijkheden. Hare Majesteit Koningin Máxima bracht op 1 februari een werkbezoek aan de IMC Weekendschool on Tour in Haarlem om met de kinderen en hun gastdocenten te spreken over het effect dat de lessen op de leerlingen hebben.

“Ik vind het zo belangrijk voor deze kinderen dat juist zij de Koningin op bezoek hebben,” vertelt oprichter Heleen Terwijn. “Dit is nu hun land, hier maken zij een nieuwe start. Hoe kan je dat beter duidelijk maken dan met zo’n gast?” Inmiddels heeft de IMC Weekendschool tien vestigingen en zijn er 3500 vrijwilligers betrokken bij de Stichting.

KRACHT, LEF EN AVONTUUR

Stuurman, scheepswerktuigkundige, matroos. Het Maritiem en Logistiek College De Ruyter in Vlissingen verzorgt sinds 1903 deze opleidingen en in de loop der tijd zijn daar meerdere opleidingen bij gekomen. Het college weet hoe belangrijk het is om in de logistieke wereld mee te groeien met nieuwe ontwikkelingen. Om eigentijds en kwalitatief goed onderwijs te kunnen blijven verzorgen is het collegegebouw volledig gerenoveerd. Hierdoor beschikken de studenten over de modernste apparatuur, waaronder nieuwe radar- en brugsimulators.

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander heropende op 3 februari het vernieuwde gebouw van het college. “Het gebouw straalt uit dat mensen hier serieus bezig zijn met hun vak. Wij leiden jongeren op voor internationale logistieke sectoren waarin zij vanaf dag één verantwoordelijkheid dragen in risicovolle situaties. Daar past een zakelijk gebouw bij dat robuustheid, kracht, lef en avontuur uitstraalt”, aldus directeur Henrik Stevens.

Daarnaast bracht de Koning ook een werkbezoek aan het sleep- en bergingsbedrijf Multraship Towage & Salvage, waarmee het college een samenwerkingsverband heeft. Het bedrijf verzorgt sleep- en bergingsdiensten in havens en op zee. Studenten van het Maritiem en Logistiek College kunnen met een stage bij Multraship praktijkervaring opdoen.

WARTBURG, BAUHAUS UND PLATTENBAU

Elk jaar bezoeken Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima één of meer Duitse deelstaten. Van 7 tot en met 10 februari waren zij in Thüringen, Saksen en Saksen-Anhalt in het oosten van de Bondsrepubliek. Het intensieve programma omvatte onderdelen op het gebied van geschiedenis, geloof, kunst en cultuur, stadsontwikkeling, sociale samenhang, economie, energie, waterveiligheid en innovatie.

Op kasteel de Wartburg in Eisenach (Thüringen) woonde het Koningspaar een avond bij gewijd aan de Reformatie. In 2017 was het vijfhonderd jaar geleden dat Maarten Luther zich publiekelijk keerde tegen misstanden in de kerk en de handel in aflaten. Met zijn 95 stellingen luidde hij de Reformatie in. Nadat hij door Paus Leo X in de ban was gedaan, dook hij enige tijd op de Wartburg onder, waar hij het Nieuwe Testament in het Duits vertaalde.

Het Koninklijk Paar bezocht in Thüringen ook het voormalige concentratiekamp Buchenwald. Vanaf mei 1940 werden naar schatting 3.300 Nederlanders naar Buchenwald gedeporteerd. Vijfhonderd van hen kwamen om. Ter herinnering aan hen legden de Koning en Koningin witte rozen. In een toespraak bij de lunch aangeboden door minister-president Ramelow zei de Koning: "Deze deelstaat bewaart de herinneringen aan het mooiste en meest verhevene van wat de mensheid heeft voortgebracht. En ook aan de gruwelijkheden waartoe mensen in staat zijn. Wie iets wil begrijpen van de noodzaak om binnen Europa samen te blijven werken, moet naar Thüringen komen."

In Leipzig (Saksen) ging het paar naar Grünau, een van de grootste 'Plattenbau'-wijken in de voormalige DDR. De wijk is een symbool van de moeilijke periode na de hereniging. Het paar sprak hierover met bewoners in het wijkcentrum. Klaus Wagner (74) woont al 37 jaar in de wijk en heeft de veranderingen van nabij meegemaakt. Hij zag het aantal inwoners van Grünau in de jaren na de Wende met de helft afnemen. De laatste jaren gaat het weer langzaam de goede kant op. "Ich komme zurecht", aldus de heer Wagner. Op de vraag van de Koning of hij in Grünau wil blijven wonen, was het antwoord: "ja!".

De Koning en Koningin gingen in Leipzig ook naar de European Energy Exchange, de grootste energiebeurs van Europa. Hier worden elektriciteit, aardgas, kolen en CO2 emissie-certificaten verhandeld. Netbeheerder TenneT (actief in Duitsland en Nederland) gaf een toelichting op de ontwikkeling van het hoogspanningsnet, zodat dit geschikt wordt voor grotere hoeveelheden duurzaam opgewekte energie.

In Dessau (Saksen-Anhalt) bezochten de Koning en Koningin het Bauhaus. Deze kunstacademie is in 1919 ontstaan uit behoefte naar een totale verandering in de kunst en architectuur. De kunstenaars en docenten van Bauhaus wilden de woon- en werkomgeving van mensen praktischer, gezonder en aangenamer maken met zakelijk en functioneel design. Het Koninklijk Paar bezocht de permanente tentoonstelling en sprak onder andere over de invloed die de Nederlandse kunststroming 'De Stijl' heeft gehad op Bauhaus.

Buitenlandse gasten

Behalve bij inkomende Staatsbezoeken en officiële bezoeken ontvangen Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima ook bij andere gelegenheden hoge buitenlandse gasten. Op 11 mei ontvingen zij president Luis Guillermo Solís Rivera van Costa Rica en zijn echtgenote. De president en zijn vrouw waren in ons land voor een werkbezoek waarbij het accent lag op economische samenwerking.

Ook de minister-president van India, Narendra Modi, was op werkbezoek in Nederland. Hij ontmoette de Koning op 27 juni en had op dezelfde dag een gesprek met Koningin Máxima over toegang tot financiële dienstverlening in zijn land.

Op 6 februari boden de Koning en Koningin een diner aan aan Bondspresident Joachim Gauck van Duitsland en zijn partner, mevrouw Daniela Schadt. Het diner op Paleis Noordeinde werd hem aangeboden als blijk van waardering voor het grote belang dat hij als Bondspresident hechtte aan de Duits-Nederlandse relatie. Op 12 februari werd in Duitsland een nieuwe Bondspresident gekozen.

Op 26 september was de minister-president van de Duitse deelstaat Nordrhein-Westfalen, Armin Laschet, te gast bij de Koning. De minister-president bracht de volgende dag ook een bezoek aan de Rotterdamse haven. Nordrhein-Westfalen ontvangt ruim veertig procent van de Nederlandse export naar Duitsland en veel daarvan wordt over het water vervoerd.

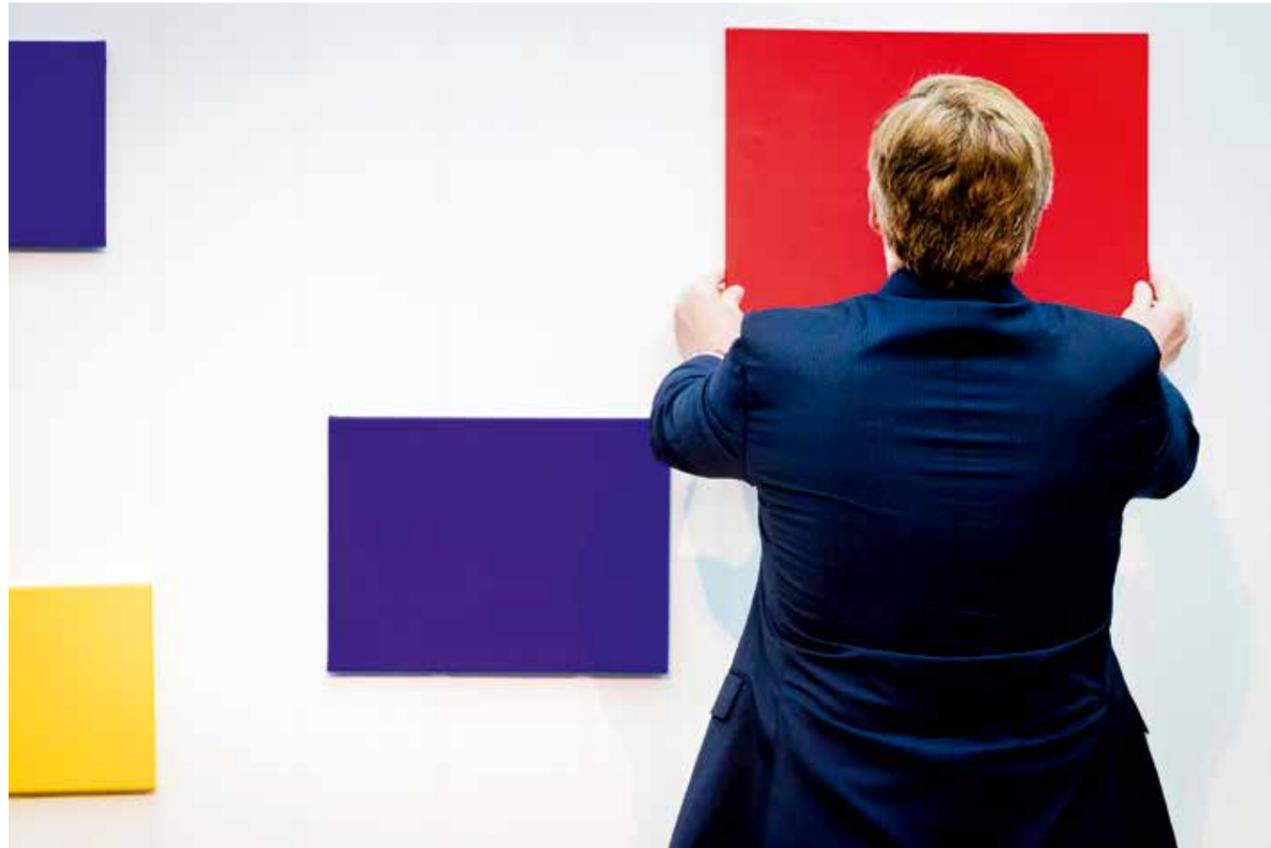

GROTE GEORGE

In 1952 opende Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix Madurodam, de miniatuurstad die het mooiste van Nederland bijeenbrengt. Het startkapitaal was ter beschikking gesteld door het echtpaar Maduro, ter herinnering aan hun enige zoon George. George Maduro werd in 1916 op Curaçao geboren en ging op zijn 18de studeren in Leiden. Hij onderscheidde zich in de Tweede Wereldoorlog door zijn moedige verzet tegen de bezetter. In 1943 werd hij opgepakt en enkele maanden voor de bevrijding overleed hij in concentratiekamp Dachau. Postuum werd hij gedecoreerd met de Militaire Willems-Orde, de hoogste dapperheidsonderscheiding die ons land kent.

Op 8 februari was Prinses Beatrix in Madurodam aanwezig bij de onthulling van het beeld 'Grote George' door burgemeester Van Aartsen van Den Haag en Iris de Ruyter de Wildt, burgemeester van Madurodam. Dit beeld van de volwassen George Maduro houdt – samen met een beeld van George als tienjarige jongen – de herinnering levend aan de verzetsstrijder aan wie Madurodam zijn naam te danken heeft.

Beide beelden zijn gemaakt door de Amsterdamse kunstenares Jikke van Loon: "Met dit werk hoop ik een verbinding tot stand te brengen met de geschiedenis en met de persoon George Maduro. Ik hoop op een verbinding van mensen en kinderen met het beste in zichzelf."

KUNST VOOR DE TOEKOMST

Een betere samenleving. Dat was het ideaal van de kunstenaars die in 1917 aan de basis stonden van De Stijl. Zij geloofden in de kracht van moderne, heldere vormen en primaire kleuren, niet alleen in de schilderkunst, maar ook in de architectuur en de woninginrichting. Theo van Doesburg, Piet Mondriaan, Bart van der Leek en Gerrit Rietveld waren daarmee baanbrekend. De beweging bestond slechts kort, maar hun invloed was enorm. Tot op de dag van vandaag is Dutch Design schatplichtig aan De Stijl.

In 2017 werd het 'eeuwfeest' van De Stijl grootschalig gevierd op vele plekken in Nederland. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander markeerde op 11 februari de start van het themajaar met de opening van een tentoonstelling in het Gemeentemuseum in Den Haag: 'Piet Mondriaan en Bart van der Leek - De uitvinding van een nieuwe kunst'. In die tentoonstelling ging het onder meer om de uitvinding van de kleurencombinatie rood, geel en blauw, die dankzij De Stijl een iconische status heeft gekregen.

Museumdirecteur Benno Tempel: "Met De Stijl wordt iets totaal nieuws geboren: een heel sprankelende, levendige, abstracte kunst. Je zou kunnen zeggen: kunst voor de toekomst. De kunstenaars van De Stijl maakten niet alleen schilderijen, maar hebben ook sterk beïnvloed hoe we wonen. Je kunt zonder overdrijving zeggen dat vrijwel alle kunstenaars, architecten en vormgevers van vandaag beïnvloed zijn door De Stijl."

EEN ZELFSTANDIG BESTAAN

Het was voor de aanwezige jongeren een verrassing dat op 14 februari Hare Majesteit Koningin Máxima een bezoek bracht aan Stichting Emma at Work en met hen in gesprek ging. Emma at Work is een organisatie die jongeren met een chronische ziekte of lichamelijke beperking begeleidt bij het opdoen van werkervaring via bijvoorbeeld een vakantie- of bijbaan. Die werkervaring kan hen helpen bij het opbouwen van een zelfstandig bestaan.

Eén van de jongeren die met Koningin Máxima sprak, was Godelivia Veira, die door haar reuma moeite had met het vinden van een baan. Nu is Godelivia via de stichting aan de slag bij ABN AMRO, waar ze inmiddels een vast contract heeft. "Ik heb goede papieren op zak, maar ook jeugdreuma. Het vinden van een baan liep uit op een drama. Gelukkig kwam ik in aanraking met Emma at Work. Langzaam bouwden we het op met verschillende bijbaantjes, we keken wat wel en niet werkte. Het geloof in mezelf kwam terug. Ook al is het vallen en opstaan: I did it!"

Koningin Máxima nam deel aan een rondetafelgesprek over de samenwerking tussen Emma at Work en bedrijven waar de jongeren werkzaam zijn. Werknemers van deze bedrijven helpen de jongeren bij hun loopbaanontwikkeling. Het Oranje Fonds steunt Emma at Work.

EXOTISCHE DIEREN

'De Jacques Cousteau van de achttiende eeuw'. Zo noemde bioloog Midas Dekkers de schilder Aert Schouman bij de start van een overzichtstentoonstelling van zijn werk in het Dordrechts Museum. Hare Majesteit Koningin Máxima verrichtte de opening op 18 februari.

Aert Schouman werd in 1710 geboren in Dordrecht. Hij specialiseerde zich in het schilderen en tekenen van vogels, zoogdieren en planten en wist daarin een hoge mate van perfectie te bereiken. Zijn werken vallen op door hun frisheid, levendigheid en subtiele kleuren. Schouman werkte onder meer in opdracht van stadhouder Prins Willem V, die bij Voorburg een menagerie had met vele exotische dieren. Hoogtepunt van de tentoonstelling was een kamerbeschildering uit Huis ten Bosch met een totale oppervlakte van dertig vierkante meter met daarop de bijzondere dierenverzameling van Willem V in een parklandschap. Deze 'kamer in het rond' was in het Dordrechts Museum na een grondige restauratie compleet te bewonderen, voordat ze in Paleis Huis ten Bosch werd teruggeplaatst.

Midas Dekkers: "Stel je voor in de 18de eeuw, toen schepen uit de hele wereld kwamen die beesten meebrachten die geen mens nog had aanschouwd. Stel je voor dat je toen in de menagerie was van Prins Willem V, waar die beesten binnenkwamen. De eerste Orang-oetan! Stel je voor dat je dat nog mee zou kunnen maken. Het kan in het Dordrechts Museum!"

BODEMDALING EN TRAPLIFTEN IN KRIMPENERWAARD

Het waterbeheer in de Krimpenerwaard in Zuid-Holland vergt heel wat hoofdbreken. De bodem in de veenweiden daalt met gemiddeld een centimeter per jaar. In het belang van de melkveehouderij wordt het waterpeil laag gehouden. Hierdoor krimpt en oxideert het veen, waardoor het waterpeil nog verder verlaagd moet worden. Naarmate er meer koeien lopen worden de problemen groter vanwege hun gezamenlijke gewicht. Zo wordt het waterbeheer steeds ingewikkelder. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima brachten op 21 februari een streekbezoek aan de Krimpenerwaard en bespraken onder anderen met Piet en Marja Blanken in Gouderak wat dit betekent voor hun bedrijfsvoering. Piet Blanken: "Wij hebben zes jaar geleden de switch gemaakt van een melkveebedrijf naar een bedrijf met jongvee. Daarnaast hebben we een gastenboerderij opgezet. Verder kijken we of er een verdienmodel mogelijk is met een combinatie van landbouw en natuur." Gemakkelijk is dit niet, zo vertelde hij het Koningspaar: de wet kent alleen natuur- of landbouwgronden en geen tussenvorm. Bijvoorbeeld bij het uitrijden van mest levert dat problemen op.

In Berkenwoude ontmoetten de Koning en Koningin vrijwilligers van buurtverenigingen uit de Krimpenerwaard en asielzoekers met hun taalmaatjes. Het Koningspaar besteedde ook aandacht aan de maakindustrie in het gebied: in Bergambacht bezochten zij Koninklijke Otolift Trapliften. Tijdens de rondleiding werd de Koning uitgenodigd een van de liften uit te proberen. "Nee dank u", was het vriendelijke antwoord, "misschien over vijftig jaar".

SAMEN DE PROBLEMEN TE LIJF

Ieder mens heeft behoefte aan een veilig thuis. Voor veel mensen met een kwetsbare positie is dit helaas geen vanzelfsprekendheid. Hare Majesteit Koningin Máxima bracht op 22 februari in Utrecht een bezoek aan Stichting De Tussenvoorziening, als beschermvrouwe van het Oranje Fonds. De stichting biedt opvang en woon- en financiële begeleiding aan mensen met psychische problemen, een verslaving of hoge schulden. De Koningin bezocht de locatie Parana Kort Verblijf, waar crisisopvang wordt geboden aan individuen en gezinnen met kinderen.

De Koningin kreeg niet alleen een rondleiding, maar nam ook deel aan gesprekken met bewoners en begeleiders over armoede, schulden en problemen rondom huisvesting. "Ik raakte werkloos en gleden steeds verder af. Dankzij De Tussenvoorziening heb ik weer een dak boven mijn hoofd en structuur in mijn leven", aldus bewoner Herman. Met praktische hulp en steun krijgen mensen als Herman hun leven weer op orde.

Vervolgens ging de Koningin in gesprek met de Armoedecoalitie Utrecht. Dit is een samenwerking van een groot aantal maatschappelijke organisaties met als doel armoede in Utrecht te bestrijden en sociale uitsluiting tegen te gaan. Koningin Máxima sprak ook met voormalig daklozen die nu werken als ervaringsdeskundigen bij de coalitie. Ze vertelden over wat ze met hulp van de Armoedecoalitie hadden bereikt en over hun toekomstplannen.

Corps Diplomatique

Iedere nieuwe ambassadeur die in ons land aan het werk gaat, brengt eerst een bezoek aan de Koning. De Koning krijgt dan zijn of haar geloofsbrieven overhandigd. Daarin is vastgelegd dat de nieuwe ambassadeur gemachtigd is om namens zijn of haar staatshoofd te spreken.

In 2017 ontving Koning Willem-Alexander 39 nieuwe ambassadeurs ter overhandiging van hun geloofsbrieven. Het betrof de vertegenwoordigers van achtereenvolgens Bulgarije, Cuba, Vietnam, Oostenrijk, Tadzjikistan, Brunei Darussalam, Niger, Qatar, Nepal, Brazilië, Thailand, Zuid-Korea, Burkina Faso, Mongolië, Turkmenistan, Democratische Volksrepubliek Korea, Benin, Oekraïne, India, Uruguay, Mexico, Slovenië, Nieuw-Zeeland, Groot-Brittannië, Estland, Litouwen, Tsjaad, Luxemburg, Polen, Denemarken, Afghanistan, Guatemala, Ghana, El Salvador, Egypte, Nigeria, Andorra, Guyana en Swaziland.

Ook veel vertrekkende ambassadeurs brengen een bezoek aan de Koning. In 2017 kwamen 17 ambassadeurs bij hem op afscheidsaudiëntie.

Naast de bilaterale ontmoetingen nodigt de Koning de leden van het Corps Diplomatique ieder jaar uit voor een galadiner in het Koninklijk Paleis Amsterdam. In 2017 vond dit diner plaats op 23 mei. Economische samenwerking kreeg op deze avond speciale aandacht. Om die reden waren ook zestig vertegenwoordigers van internationaal opererende Nederlandse bedrijven uitgenodigd.

HIMALAYA IN HET WESTLAND

Bloemkool eens helemaal anders? Combineer eens met brie en tahoon! Tahoon? Ja, de kiem van een boom die in de Himalaya voorkomt. De smaak is een beetje nootachtig, met een zweem van truffel. En je hoeft er niet voor naar Nepal: tahoon komt gewoon uit het Westland.

Het recept komt van de website van tuinbouwbedrijf Koppert Cress in Monster, dat gespecialiseerd is in 'cressen', zaailingen van planten. Chefkoks gebruiken deze 'minigroenten' graag voor hun culinaire creaties. Het bedrijf won de Koning Willem I Plaquette voor Duurzaam Ondernemerschap 2016. Hare Majesteit Koningin Máxima is erevoorzitter van de Koning Willem I Stichting en ging op 7 maart bij Koppert Cress op werkbezoek. Zij woonde één van de smaaklessen bij die het bedrijf wekelijks geeft aan leerlingen van basisscholen. Ook kreeg zij een rondleiding, waarbij directeur Rob Baan een toelichting gaf op verschillende eetbare bloemen en planten.

Koppert Cress werkt vanuit de overtuiging dat voeding de basis is van gezondheid. Tamara de Weijer, voorzitter van Vereniging Arts & Voeding, was ook aanwezig op 7 maart. "Ik zie zoveel mensen in mijn spreekkamer die veel meer geholpen zouden zijn met een bezoek aan de groenteboer dan aan de apotheek. Mensen krijgen op steeds jongere leeftijd diabetes. Dan ben je soms al vanaf je 28ste een leven lang aan de insuline. Terwijl je dat kunt voorkomen door gezonder te eten."

ALLEENSTAANDE MOEDERS

Nederland telt 550.000 éénoudergezinnen. Bij 85 procent daarvan is die ouder de moeder. Op 8 maart – Internationale Vrouwendag – ging Hare Majesteit Koningin Máxima op bezoek bij Stichting Single SuperMom in Amsterdam. De stichting zet zich in voor alleenstaande moeders en organiseert onder andere online trainingen die de vrouwen helpt zichzelf te redden en hun economische positie te versterken. Onderwerpen als het vinden van werk, omgang met de ex-partner en het alleen opvoeden van kinderen komen daarin aan bod. De Koningin gaf het startsein voor de trainingen en sprak met alleenstaande moeders, medewerkers en vrijwilligers.

Caroline Fehring is ervaringsdeskundige. Zij is single mom van twee zoontjes en werkt sinds 2016 bij Single SuperMom. "Veel alleenstaande moeders zijn hun energie kwijtgeraakt door alle financiële en psychische hobbels die ze hebben moeten nemen. Wij leren hun weer te dromen en hun doelen te verwezenlijken. We willen laten zien dat je je ook kunt redden zonder een man. In sommige situaties is de vader uit beeld en stimuleren we de moeders uit te gaan van hun eigen kunnen. Aan de andere kant hebben we totaal geen antipapabeleid. We organiseren elk jaar een speciale vaderdag. Het belang van de kinderen vinden we heel belangrijk. Een kind houdt van mama en van papa."

LERENDE LEERKRACHTEN

Katholieke basisschool Sinte Maerte in Breda streeft niet alleen naar het beste onderwijs voor haar 650 leerlingen, maar neemt ook de opleiding en de ontwikkeling van haar leerkrachten uiterst serieus. Sinte Maerte is een zogenoemde 'keurmerk opleidingschool'. Dat betekent dat ze nauw samenwerkt met de Pabo (Avans Hogeschool) en bijzondere aandacht besteedt aan het opleiden van toekomstige meesters en juffen. Van de opleiding tot leerkracht vindt 40% plaats op de basisschool zelf. De school heeft twee stagecoaches om studenten te helpen. Jonge leerkrachten kunnen extra scholing volgen op de hogeschool en ook ervaren leerkrachten krijgen de mogelijkheid zich verder te ontwikkelen, bijvoorbeeld in de begeleiding van kinderen met taalachterstand of van kinderen die hoogbegaafd zijn.

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander ging op 9 maart op werkbezoek bij Sinte Maerte om hier meer over te horen. Hij sprak met beginnende en ervaren leerkrachten, begeleiders en docenten van de hogeschool over thema's als motivatie voor het onderwijs, werkdruk, de samenwerking tussen basisschool en Pabo en het inspelen op kinderen met speciale onderwijsbehoeften. Directeur Paul Kerkhofs: "De Koning is een man van weinig afstand; je voelt je gelijk op je gemak. Onderwijs in deze tijd is echt topsport en dan is een bezoek van de Koning een kroon op het werk."

SAMEN KLUSSEN

NLdoet is de grootste vrijwilligersactie van Nederland. Elke jaar melden duizenden maatschappelijke organisaties een klus aan bij het Oranje Fonds: vaak werk dat is blijven liggen en dat het beste samen met anderen aangepakt kan worden. Vervolgens kunnen groepjes collega's, vrienden, buurtbewoners of teamgenoten een leuk karwei uitkiezen dat ze samen willen klaren. Aan de editie 2017 van NLdoet deden 350.000 vrijwilligers mee. Onder hen waren ook Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima. Zij klusten op 10 maart in Buurttuin Breda, in de wijk Hoge Vucht. Daar hielpen ze bij het opknappen van de tuin na het winterseizoen en met schoonmaak- en schilderwerk. De tuin wordt beheerd door omwonenden en is erg geliefd bij de bewoners van het naastgelegen verzorgingshuis en de kinderen van de kinderopvang in de wijk.

Vrijwilligster Elleke Thomassen wijdde zich samen met de Koningin aan het verpoten van geraniums en was blij met de extra handen. "Het is leuk om te zien hoe het Koningspaar zich uitslooft." In opperbeste stemming speculeerden sommige aanwezigen op een passende krantenkop. Misschien 'Máxima zet de bloemetjes buiten?'. De Koningin kon er hartelijk om lachen. De Koning was ondertussen samen met andere vrijwilligers in de weer met het verplaatsen van betonblokken voor de fundering van een kas in de tuin. Al zwoegend lieten zij zich zelfs niet weerhouden door een lekke band van de kruiwagen.

Informatie over de formatie

Op 15 maart vonden verkiezingen plaats voor de Tweede Kamer. Daarna nam de nieuw gekozen Tweede Kamer het voortouw in het proces om een nieuw kabinet te formeren.

De Koning werd als staatshoofd en lid van de regering regelmatig geïnformeerd over het verloop van de formatie door de voorzitter van de Tweede Kamer, de informateurs en de formateur. Dit is in lijn met het rapport van de Commissie Bovend'Eert, die in opdracht van de Tweede Kamer de kabinetsformatie van 2012 evalueerde. Ook ontving de Koning de voorzitter van de Eerste Kamer en de vicepresident van de Raad van State twee keer om zich te laten informeren over de politieke actualiteit. Tijdens de zeven maanden durende kabinetsformatie is de Koning in totaal 22 keer geïnformeerd over de stand van zaken. De beëdiging van de nieuwe ministers en staatssecretarissen vond plaats op 26 oktober.

MUZIEKLES VOOR ALLE KINDEREN

Muziekles voor alle kinderen op de basisschool, niet zo nu en dan een keertje, maar structureel. Dat is het doel van Meer Muziek in de Klas, waarin het onderwijsveld, de overheid, de publieke omroep, bedrijven en fondsen samenwerken. Hare Majesteit Koningin Máxima is erevoorzitter van het Platform Ambassadeurs Meer Muziek in de Klas. Zij ontving op 22 maart op Paleis Noordeinde tweehonderd leerkrachten, schoolleiders en bestuurders uit het hele land voor een symposium gewijd aan de vraag hoe muziekonderwijs op de basisschool geïntroduceerd en verankerd kan worden.

Prof. dr. Erik Scherder, hoogleraar Klinische Neuropsychologie aan de Vrije Universiteit Amsterdam trakteerde de deelnemers op een minicollege over de effecten van muziekonderwijs op het kindere brein. Hij is groot voorstander van meer muziekonderwijs. "Onderzoek heeft aangetoond dat bij kinderen die musiceren de verbinding balk tussen de beide hersenhelften, het corpus callosum, groter wordt. Die hersenhelften gaan daardoor beter met elkaar communiceren. En dat is ongelooflijk belangrijk voor de sociale cognitie. Empathie dus."

Daarna praatten de deelnemers in groepen verder over concrete acties die op korte termijn kunnen leiden tot meer muziek in de klas. De Koningin vatte de essentie van het symposium als volgt samen: "Muziek verdient een plek in ieders leven, waar je ook woont in Nederland. En daar kun je niet jong genoeg mee beginnen."

CHAPEAUX!

In Museum Paleis Het Loo opende Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix op 22 maart de tentoonstelling 'Chapeaux!' met ruim honderd hoeden die zij heeft gedragen tijdens haar regeerperiode van 33 jaar. De gelegenheden waarbij zij de hoeden droeg varieerden van Prinsjesdag tot Koninginnedag en van staatsbezoeken tot streekbezoeken.

Ineke Sluiter (hoogleraar Griekse letterkunde aan de Universiteit Leiden) gaf ter gelegenheid van de opening een verhandeling over de betekenis van de hoed, onder de titel *Communiceren met hoeden*. Zij liet aan de hand van beelden uit de regeerperiode van Koningin Beatrix zien dat het dragen of niet dragen van een hoed door de Koningin altijd functioneel is en betekenis heeft. De keuze voor een hoed houdt verband met de specifieke gelegenheid en met de rol die zij op dat moment vervult. Bij officiële gelegenheden is de hoed een signaal dat zij 'in functie' aanwezig is. Maar er zijn ook situaties waarin de Koningin juist geen hoed draagt, zoals wanneer zij een troostende rol vervult na een rampzalige gebeurtenis als de Bijlmerramp. In de woorden van Ineke Sluiter: "Er moet iemand zijn die symbolisch namens ons allemaal meeleeft, die de emoties van een gemeenschap uitvergroot, personaliseert en ten tonele voert. In een monarchie is dat de Koning. De Koningin staat hier namens iedereen die meeleeft bij deze gebeurtenissen. Dit is niet 'maar een rol'; dit is evident oprecht en cruciaal. En er past geen hoed bij."

VEILIG MET ICT

ICT-systemen regelen ons leven. Energiecentrales, ziekenhuizen, sluizen en bruggen draaien erop. Onze communicatie met anderen is ervan afhankelijk. En in ons huis komen steeds meer 'slimme' apparaten die via ICT met elkaar verbonden zijn. De mogelijkheden lijken onbegrensd, maar ICT kent ook risico's: cyberaanvallen, inbreuken op onze privacy en misbruik van kwetsbare mensen via het internet.

In The Hague Security Delta (HSD) hebben zo'n tweehonderd bedrijven, overheden en kennisinstellingen hun krachten gebundeld om de veiligheid van onze digitale samenleving te versterken. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander ging op 23 maart op werkbezoek bij de campus van de HSD om meer te horen over de nieuwste ontwikkelingen. Hij maakte onder meer kennis met SAM, een robot die surveilleert in de Rotterdamse haven. Ook Sweetie 2.0 had een plek in het programma. Zij is een chatrobot die door Terre des Hommes wordt ingezet om misbruik van kinderen via webcamseks tegen te gaan.

Annemarie Zielstra van TNO praatte de Koning bij over de ontwikkeling van een nationaal 'testbed' dat ons weerbaarder moet maken tegen hackers en cybercriminelen. Met deze innovatie kunnen digitale voorzieningen worden getest en kunnen zwakke plekken tijdig worden opgespoord en verholpen. Nederland loopt hiermee voorop in Europa. Annemarie Zielstra: "Het is essentieel dat we onze kwetsbaarheden beter leren kennen en investeren in applicaties die ons beschermen. Daarin slagen we alleen als overheden, bedrijven en kennisinstellingen nauw samenwerken."

BAND MET ARGENTINIË

President Mauricio Macri en zijn vrouw Juliana Awada brachten 27 en 28 maart een staatsbezoek aan Nederland, op uitnodiging van Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima. Argentinië manifesteert zich als een constructieve partner op het Zuid-Amerikaanse continent waarmee Nederland graag samenwerkt. Onze landen trekken samen op bij het verdedigen van de internationale rechtsorde en hebben een hechte economische en culturele relatie. Al die aspecten kwamen tijdens het staatsbezoek aan bod.

De president bezocht het Anne Frank Huis, dat samenwerkt met het 'Centro Ana Frank Argentina' in Buenos Aires aan educatie van jongeren in de strijd tegen discriminatie. Ook bezocht hij het Internationaal Strafhof en de OPCW, de organisatie voor het verbod op chemische wapens in Den Haag. Samen met de Koning en Koningin gingen de president en zijn vrouw naar de haven van Rotterdam. Tijdens een boottocht kregen zij uitleg over de logistieke innovaties die in de haven worden toegepast.

Argentinië heeft een beladen geschiedenis. De Koning ging daar tijdens het staatsbanket expliciet op in: "Wij dragen de geschiedenis met ons mee, ieder op zijn eigen wijze. Zovelen voelen nog dagelijks de littekens die zijn ontstaan in tijden van dictatuur en terreur. In Uw land is die bittere tijd nog niet zo lang voorbij. Slechts één generatie terug werden duizenden het slachtoffer van vervolging en geweld en werden mensenrechten met voeten getreden. De les van deze grimmige jaren was duidelijk: nunca más."

TALENTFABRIEK

Talentfabriek010 is een sociale onderneming die Rotterdammers met een afstand tot de arbeidsmarkt de kans biedt om nieuwe vaardigheden op te doen en zo aan de slag te komen. De onderneming heeft onder meer een naaiatelier, een was- en strijkvoorziening en een stadsboerderij met theehuis, gelegen op een voormalig schooltuinencomplex in het Schiebroekse Park. Op 29 maart ging Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander hier op werkbezoek. Hij sprak met de initiatiefnemers over de werkwijze van Talentfabriek010 en met deelnemers over hun ervaringen en plannen voor de toekomst.

Sociaal ondernemer Mireille van den Berg is initiatiefnemer van Talentfabriek010 en is trots op alles wat is opgebouwd. "Onze doelstelling is om mensen die lang in de bijstand zitten en sociaal geïsoleerd zijn een plek te bieden waar ze weer mensen ontmoeten, uitgedaagd worden om zich te ontwikkelen en ambitie te krijgen, zodat ze weer doelen voor de toekomst hebben. Mensen kunnen bij ons een vak leren, arbeidsvaardigheden opdoen en een opleiding volgen. Wij hebben mensen die aangeven dat ze soms tien jaar lang alleen thuis zaten en het huis niet uitkwamen voor iets anders dan boodschappen. Wij zijn voor hen een plek waar ze zich gewaardeerd voelen en aan hun persoonlijke ontwikkeling kunnen werken."

Talentfabriek010 neemt deel aan het Oranje Fonds Groeiprogramma. Dit programma ondersteunt maatschappelijke organisaties die hun lokale initiatief willen laten groeien.

MAGNIFIEKE MANGROVEN

Aruba beschikt over prachtige natuur, maar die staat wel onder druk door economische ontwikkelingen, bebouwing en toerisme. De Dutch Caribbean Nature Alliance zet zich in voor het behoud van natuurgebieden in de Caribische delen van het Koninkrijk. Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix is beschermvrouwe van de alliantie. Zij bracht van 30 maart tot en met 1 april een werkbezoek aan Aruba op uitnodiging van het Nationaal Park Arikok. Dit natuurpark in het noordoosten van het eiland is bijzonder door de grillige rotsformaties en grotten, de mooie baaien en de karakteristieke vogels, waaronder de Arubaanse Shoco (holenuil).

De Prinses was aanwezig bij de overdracht van Spaans Lagoen aan Park Arikok. Deze overdracht waarborgt een betere wettelijke bescherming van het gebied, dat bekend staat om zijn mangroven.

Er wordt gewerkt aan versterking van de natuurwaarden van Spaans Lagoen, dat te lijden heeft gehad onder de aanleg van infrastructuur. De Arubaanse overheid en Wageningen Universiteit hebben een plan ontwikkeld om het contact tussen de zee en de lagune te herstellen waardoor er ook bij een lage waterstand nog voldoende water overblijft voor de mangroven en voor foeragerende vogels. De Prinses ontmoette onder anderen Lawrence Jones-Walters van Wageningen Universiteit. Hij beklemtoonde het belang van de omwonenden bij het project. "Zij houden een oogje in het zeil en kunnen helpen bij het afvangen van slijk en de aanplant van mangroven. Dat bevordert de lokale betrokkenheid bij deze fantastische natuur."

WESTERWOLDE

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander bracht op 4 april een werkbezoek aan de Groningse gemeenten Vlagtwedde en Bellingwedde, die per 1 januari 2018 samen Westerwolde vormen. De Koning ging met buurtbewoners, vrijwilligers, gemeentebestuurders en medewerkers van organisaties in gesprek over de manier waarop mensen samenleven en over de vraag of zij zich in hun woon- en werkomgeving thuis voelen.

Het bezoek ging van start bij de openbare bibliotheek van Ter Apel waar de Koning met een groep inwoners sprak over onder meer de ervaringen met het asielzoekerscentrum dat al twintig jaar in de plaats is gevestigd. Een van die inwoners was Janet Dokter. Zij is zich steeds meer zorgen gaan maken over de veiligheid in haar woonplaats, zelfs zozeer dat ze de Koning daarover een brief schreef. Lange tijd ging het goed met het asielzoekerscentrum, maar na verloop van tijd werden inwoners geconfronteerd met diefstallen en bedreigingen. "Als je op straat loopt met je kinderen en je wordt aangesproken en aangeraakt door een groep mannen dan voelt dat bedreigend." Mevrouw Dokter zag wel een ontwikkeling ten goede: "Er zijn nu maatregelen genomen, zo is er meer politie, en nu gaat het beter."

De Koning bezocht ook dorps huis De Voortgang in Wedde. Daar gingen de gesprekken over 'Wedde dat het lukt'. Dit lokale initiatief zorgt ervoor dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig thuis kunnen blijven wonen doordat professionele hulpverleners samenwerken met vrijwilligers uit het dorp.

UIT DE DEPRESSIE

Voor mensen die lijden aan een ernstige depressie is het leven een last. Ze zijn somber, hebben nergens plezier of interesse in, slapen slecht en willen eigenlijk zo snel mogelijk dood. De afdeling Psychiatrie van het Academisch Medisch Centrum in Amsterdam is een van de plaatsen waar deze patiënten terecht kunnen. Hare Majesteit Koningin Máxima ging hier op 5 april op werkbezoek om meer te horen over nieuwe ontwikkelingen in de psychiatrie. Een belangrijke innovatie is 'diepe hersenstimulatie'. Professor Damiaan Denys (hoofd van de afdeling Psychiatrie van het AMC en voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Psychiatrie) legde uit wat dat inhoudt: "De techniek bestaat eruit dat de neurochirurg twee kleine kabeltjes in de hersenen aanbrengt die de hersenen elektrisch stimuleren. Hierdoor kunnen mensen met een depressie heel snel weer opknappen, soms zelfs na vijf minuten."

Diepe hersenstimulatie wordt ook toegepast bij patiënten die lijden aan dwanggedachten of aan een obsessieve stoornis, zoals extreme weerzin tegen eetgeluiden van andere mensen. Deze patiënten sluiten zich het liefst af en komen daardoor snel in een sociaal isolement. Ook voor hen is de behandeling met diepe hersenstimulatie veelbelovend.

De Koningin sprak met enkele patiënten over hun ervaringen. Mevrouw van der Stel vertelde openhartig over haar depressie: "Ik had geen zin meer om te leven. Medicijnen, gedragstherapie, niets lukte. Ik gaf mijn leven een nul. Nu is het een voldoende. Ik doe weer dingen."

STUDIEMOGELIJKHEDEN WERELDWIJD

Hoe vind je de studie die past bij je vooropleiding, interesse en ambities? Veel studenten worstelen daarmee. De keuzemogelijkheden lijken onbeperkt, helemaal voor studenten die ervaring willen opdoen in het buitenland. Om hen beter te bedienen, startten vier oud-studenten van de Technische Universiteit Eindhoven in 2007 StudyPortals, een online keuzeplatform dat studiemogelijkheden wereldwijd transparant en toegankelijk maakt. In tien jaar tijd groeide StudyPortals uit tot een netwerk met 2.500 deelnemende universiteiten en hogescholen uit honderdtien landen, waarvan twintig miljoen studenten gebruik maken.

Hare Majesteit Koningin Máxima kwam op 7 april naar Eindhoven waar zij het nieuwe hoofdkantoor van StudyPortals opende in het Klokgebouw op Strijp-S. Naast dit hoofdkantoor heeft het bedrijf vestigingen in Boston, Boekarest, Melbourne en Manchester.

Edwin van Rest, medeoprichter en directeur, vertelde dat een jongensdroom voor hem uitgekomen was. "We hadden jaren geleden niet kunnen bedenken dat we zo snel zouden groeien." Jane Nduta uit Kenia verwoordde wat haar studie in het buitenland voor haar had betekend. "Ik ontmoette mensen met zes verschillende nationaliteiten. Daardoor is de definitie van cultuur voor mij veranderd. Cultuur gaat niet zozeer over de taal of het eten, maar om empathie voor mensen. Door nieuwe mensen te ontmoeten, ervaar je de wereld op een andere manier. En dat gun ik elke student."

UITBLINKERS UIT ALLE SECTOREN

Op 11 april beleefde een feestelijke traditie die in 2006 begon haar 25ste editie: de Uitblinkerslunch. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima nodigen hiervoor mensen uit die iets bijzonders hebben gepresteerd en daarvoor eerder een prijs of onderscheiding hebben ontvangen. Dat kan in de sport of de kunsten zijn, maar ook in het bedrijfsleven, de wetenschap, het onderwijs, de gezondheidszorg of het vrijwilligerswerk.

Bij de 25ste Uitblinkerslunch waren 27 gasten aanwezig. Zanger Gerard Joling was er als winnaar van een Lifetime Achievement Award. Hij ontmoette er Wilhelm Huck, hoogleraar fysische organische chemie en winnaar van de Spinozapremie. Turnster en Sportvrouw van het Jaar Sanne Wevers behoorde tot de gasten, naast Jonge Ambtenaar van het Jaar Teun Meulepas en vegetarische slager Jaap Korteweg, die met zijn onderneming 'Entrepreneur of the Year' werd. Omroepvrouw van het Jaar Floortje Dessing en ontwerpster Christien Meindertsma (Dutch Design Award) waren er, evenals Daisy Mertens, juf op basisschool De Vuurvogel in Helmond en onderscheiden als Leerkracht van het Jaar. Ook Pieter Vermeer was van de partij. Hij is oprichter van Stichting DeBroekriem, een platform voor en door werkzoekenden, en won de 'Meer dan Handen Vrijwilligersprijs'. "Geweldige Uitblinkerslunch gehad op Paleis Noordeinde met Willem-Alexander en Máxima ter ere van vrijwilligersprijs", twitterde hij direct na afloop.

SAMEN AAN TAFEL

Veel mensen vinden het leuker om samen te eten dan alleen. Resto VanHarte is een organisatie die mensen met verschillende achtergronden bij elkaar wil brengen door hen samen te laten eten. Hiermee probeert zij eenzaamheid en isolement tegen te gaan. Hare Majesteit Koningin Máxima opende op 20 april het 50e Resto VanHarte in Lelystad.

Het 50e Resto is een KinderResto. Kinderen uit gezinnen met een smalle beurs, maar ook andere kinderen, zijn er van harte welkom. In een school of buurthuis worden één of twee avonden per week gezonde en betaalbare driegangendiners geserveerd. Koningin Máxima bezocht in de keuken de nieuwe kinderchefs, sprak met vrijwilligers en opende het KinderResto samen met buurtkinderen.

Jeroen Philipsen, Superchef KinderResto: "In Nederland en zeker in de wijken waar wij zitten zien we ondergewicht, maar vooral ook overgewicht bij kinderen. Dat heeft een enorme impact op hun leven. Gezond eten en voldoende bewegen is ontzettend belangrijk voor de mentale en fysieke gezondheid van kinderen. Als ik zie wat de kinderen in het KinderResto in Lelystad geleerd hebben en hoe ze hier gegroeid zijn, ben ik ontzettend trots."

Koningin Máxima bezocht eerder de 15e vestiging van Resto VanHarte in Amsterdam en opende het 25e Resto VanHarte in Amersfoort. De restaurants worden opgezet en gecoacht door een klein team van professionals, maar drijven op de inzet van 3000 vrijwilligers. Hiermee is Resto VanHarte hét recept voor een betere buurt!

DAG VOL BEWEGEN

Vanuit het Nationaal Comité Inhuldiging kwam Richard Krajicek begin 2013 met een idee om een extra feestelijk accent te geven aan de inhuldiging van Koning Willem Alexander: een gezamenlijk, actief en sportief Oranje-feest voor alle basisschoolleerlingen in Nederland en het Caribisch deel van het Koninkrijk. Zo werden de Koningspelen geboren. Inmiddels zijn de Koningspelen een evenement geworden waar kinderen elk jaar naar uitkijken. Op 21 april vond de vijfde editie plaats. De Koning en Koningin verrichtten de opening op basisschool De Vijfmaster in Veghel, een van de zesduizend deelnemende scholen. Directeur Ellen Vos van De Vijfmaster vond het een geweldige dag en was trots op alle hulp die ze vooraf had gekregen. "Vooropgesteld de kinderen, wat hebben zij zich goed voorbereid. Maar ook het hele schoolteam, de ouders en onze sportcoach. Weken van knutselen, versieren en voorbereiden gingen er aan vooraf!"

Kenmerkend voor de Koningspelen is de vrije invulling die scholen eraan kunnen geven. Elke basisschool mag zelf bepalen welke activiteiten er worden georganiseerd. De formule is simpel: het gaat om een dag vol bewegen voor kinderen, die van start gaat met een feestelijk Koningsontbijt.

Richard Krajicek heeft het volste vertrouwen dat de traditie van Koningspelen stevig wortel heeft geschoten en toekomstpotentie heeft. "Naast alle vertrouwde partners helpen steeds meer gemeenten en sportverenigingen bij lokale vieringen van de Koningspelen – genoeg enthousiasme dus voor de komende vijf jaar!"

EXPLOSIEF BEELD

Het maakte op vele mensen een grote indruk: de moord op de Russische ambassadeur Andrey Karlov op 19 december 2016 in Ankara, Turkije. Beelden van deze gebeurtenis gingen de wereld over. De Turkse fotograaf Burhan Özbilici maakte van dichtbij een foto. Zijn foto werd de World Press Photo van het Jaar. Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Constantijn reikte deze prijs op 22 april uit in het Muziekgebouw aan 't IJ in Amsterdam.

Volgens de jury is de foto een “explosief beeld waarvan je elke keer als je hem ziet terugschrikt. Het is de belichaming van wat de World Press Photo van het Jaar is en moet zijn.” De fotograaf zei over het moment zelf het volgende: “Ik dacht: ik ben hier nu. Ook al raak ik gewond of ga ik dood: ik ben een journalist. Ik moet mijn werk doen. Ik zou weg kunnen rennen zonder foto's te maken, maar dan zou ik nooit antwoord kunnen geven op de vraag: waarom maakte je geen foto's?”

De World Press Photo Foundation werd in 1955 opgericht toen een groep Nederlandse fotografen een wedstrijd organiseerde om hun werk te kunnen tonen aan collega's uit verschillende landen en om kennis en inzichten te delen. Voor de World Press Photo 2017 werden meer dan 80.000 foto's ingezonden door 5.000 fotografen uit 126 landen.

ECONOMISCHE KRACHT VAN VROUWEN

Op uitnodiging van bondskanselier Angela Merkel nam Hare Majesteit Koningin Máxima op 25 april in Berlijn deel aan een paneldiscussie over de economische positie van vrouwen en over vrouwelijk ondernemerschap. Tot de andere deelnemers behoorden Christine Lagarde, directeur van het Internationaal Monetair Fonds, en Ivanka Trump, dochter en adviseur van de Amerikaanse president Donald Trump.

Duitsland was in 2017 voorzitter van de G20, een club van economisch sterke landen. De bondskanselier benutte dat voorzitterschap om extra aandacht te vragen voor de economische kracht van vrouwen. Voor Koningin Máxima is dat een belangrijk thema als speciale pleitbezorger van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties voor inclusieve financiering voor ontwikkeling. Uit onderzoek blijkt dat met name vrouwen hun inkomsten investeren in het welzijn en de toekomst van hun kinderen en familie. Zij zijn dus essentieel voor de economische en sociale ontwikkeling in een land. De Koningin wees erop dat vrouwen vaak nog grote obstakels moeten overwinnen om economisch te participeren, bijvoorbeeld omdat ze lastig krediet kunnen krijgen of een netwerk missen.

Aan de panelleden werd gevraagd of zij zichzelf als feminist beschouwen. “Als het betekent dat een vrouw vrijheid van keuze heeft, zelf haar leven inhoud kan geven, gelijke mogelijkheden heeft om zich te ontplooiën en een gelijkwaardige bijdrage aan de samenleving kan leveren, dan ben ik ook feminist”, aldus Koningin Máxima.

VRIJ VAN CHEMISCHE WAPENS

In het Verdrag Chemische Wapens is vastgelegd dat de lidstaten op termijn hun chemische wapens op een milieuvriendelijke manier dienen te vernietigen. De Organisatie voor het Verbod op Chemische Wapens (OPCW) is het uitvoerend orgaan dat bewaakt dat landen dit verdrag naleven. Op 26 april was Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander in de Ridderzaal aanwezig bij de viering van het 20-jarige jubileum van de inwerkingtreding van het verdrag en de oprichting van de OPCW in 1997.

De OPCW draagt bij aan het streven naar een wereld die vrij is van chemische wapens. Momenteel zijn 192 landen aangesloten bij het ontwapeningsverdrag en is inmiddels bijna 95 procent van de opgegeven voorraad chemische wapens vernietigd. Voor haar grote inspanningen om chemische wapens wereldwijd uit te bannen, ontving de organisatie in 2013 de Nobelprijs voor de Vrede. Bij de viering van het jubileum was ook Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Victoria van Zweden, pleitbezorger van de duurzame ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties, aanwezig.

Samen met de directeur-generaal van de OPCW, de heer Ahmet Üzümcü, onthulde de Koning een plaquette ter ere van het jubileum. Volgens minister Bert Koenders van Buitenlandse Zaken, één van de sprekers, is het onrealistisch te denken dat er snel een einde komt aan het werk van de OPCW: "Zo lang er oorlogen en conflicten zijn en chemische industrie bestaat, is de OPCW noodzakelijk".

EEN EEUW TE WINNEN

Twee minuten stilte. Tien kransen. Ontelbaar veel slachtoffers. Op 4 mei worden tijdens de Nationale Herdenking de Nederlandse slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog en van oorlogssituaties en vredesmissies nadien herdacht. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima leggen daarbij namens de Nederlandse bevolking als eersten een krans bij het Nationaal Monument op de Dam. Vervolgens worden er kransen gelegd voor verschillende groepen oorlogsslachtoffers.

Burgemeester Eberhard van der Laan van Amsterdam verzorgde op 4 mei 2017 de toespraak: "Op 9 mei 1945 sprak verzetsman Henk van Randwijk hier op de Dam een uitgelaten menigte toe die bijeen was om de bevrijding te vieren. Hij dankte de bevrijders en besloot zijn toespraak met 'Wij zullen altijd bondgenoten en vrienden zijn! Want wij hebben jaren verloren, maar wij kunnen een eeuw winnen.' Laten we juist op 4 mei onze zegeningen tellen en daaruit de hoop en het zelfvertrouwen putten om voort te gaan op de weg van vrede. We zouden - elk jaar opnieuw - Van Randwijks droom moeten nazeggen: Wij kunnen een eeuw winnen."

150 JAAR HULP AAN MENSEN IN NOOD

Hulp aan mensen in nood en het voorkomen en verzachten van menselijk lijden waar dan ook. Daar staat het Rode Kruis voor. Sinds de oprichting in 1864 door de Zwitserse bankier Henry Dunant is het Rode Kruis uitgegroeid tot een wereldwijde organisatie met meer dan 17 miljoen vrijwillige hulpverleners. In ons land staan bijna 30.000 vrijwilligers klaar om hulp te verlenen aan mensen in crisissituaties, maar ook om bijvoorbeeld EHBO te verlenen bij evenementen. Het Rode Kruis is ook betrokken bij internationale noodhulpverlening na rampen en conflicten.

De Nederlandse afdeling van het Internationale Rode Kruis bestaat sinds 1867. Het 150-jarige jubileum werd op 8 mei gevierd in de Ridderzaal in Den Haag, in aanwezigheid van Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Margriet. Prinses Margriet is erevoorzitter van het Rode Kruis.

Tijdens de viering in de Ridderzaal sprak Sigrid Kaag de Henry Dunantlezing uit. Zij was toen speciaal gezant van de Verenigde Naties in Syrië en Libanon. "In het Midden-Oosten ben ik voortdurend getuige van de moed en inzet van het Rode Kruis en de Rode Halve Maan. Ik werk op dit moment in een van de gevaarlijkste gebieden ter wereld. Als ik het embleem van het Rode Kruis zie, dan weet ik dat het goed is. We werken samen met hen. We kunnen nooit zonder hen."

VONK VAN DE WETENSCHAP SPRINGT OVER

Albert Einstein bewonderde hem als de man die de basis legde voor zijn relativiteitstheorie: Hendrik Antoon Lorentz. In 1902 ontving deze in Arnhem geboren natuurkundige de Nobelprijs voor de natuurkunde. Lorentz' onderzoek naar de elektromagnetische eigenschappen van materie was baanbrekend. Van 1909 tot 1928 werkte hij in Haarlem, waar hij zijn eigen laboratorium had bij Teylers Museum. Dit Lorentz Lab – waar Einstein meerdere keren op bezoek is geweest – is door het museum opnieuw tot leven gewekt. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander verrichtte de opening op 17 mei.

Het nieuwe Lorentz Lab is geen precieze reconstructie, maar geeft wel een goede indruk van hoe een werkruimte van een vooraanstaande natuurkundige er destijds uitzag. Schoolklassen kunnen er terecht voor lessen en experimenten met replica's van historische instrumenten. Museumdirecteur Marjan Scharloo: "Op veel scholen is de onderwijsassistent wegbezuinigd. Wij willen in die leemte voorzien."

Een van de instrumenten die in het Lab te zien zijn, is een kamer vullende 18de-eeuwse elektriseermachine. Hij bestaat uit twee glazen schijven met een diameter van 1,65 meter. Als die rondgedraaid worden, wrijven ze langs kussens van paardenhaar. De statische elektriciteit wordt doorgegeven aan geleidende bollen. De lading loopt steeds verder op totdat er vonken overspringen.

Tijdens de opening vertelden drie middelbare scholieren over hun toekomstplannen waarin wetenschap een grote rol speelt.

APPELTJES VAN ORANJE

“Veel kinderen starten op school met een 2-0 achterstand omdat ze van huis uit de Nederlandse taal niet meekrijgen. Wij bieden taalondersteuning aan kinderen omdat ze die hard nodig hebben en werken met gastdocenten uit alle hoeken van de maatschappij zodat de kinderen hun horizon kunnen verbreden.” Zo vatte Oguz Dulkadir, directeur van Stichting Weekend Academie, het belang van zijn organisatie samen toen hij op 18 mei op Paleis Noordeinde een Appeltje van Oranje in ontvangst nam uit handen van Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander. Ook Ervaringsmaatjes van Stichting Informele Zorg Twente en Stichting Buurtgezinnen.nl ontvingen een Appeltje.

De winnaars werden gekozen uit twaalf genomineerde initiatieven die zich inzetten voor kinderen die om wat voor reden dan ook een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Ervaringsmaatjes richt zich op jonge mantelzorgers met een ouder, broer of zus die ziek is of een beperking heeft. Zij krijgen steun van een ouder maatje dat hetzelfde heeft meegemaakt. Buurtgezinnen.nl koppelt gezinnen die overbelast zijn of kampen met problemen aan gezinnen uit de buurt die een handje kunnen en willen helpen.

Met de Appeltjes van Oranje bekroont het Oranje Fonds elk jaar drie mooie, verbindende initiatieven. De Koning en Koningin zijn beschermgepaar van het Oranje Fonds. “Het is de 15de keer dat we de Appeltjes van Oranje uitreiken”, zei de Koning. “Meestal doet mijn vrouw dat, maar in lustrumjaren is de eer aan mij.”

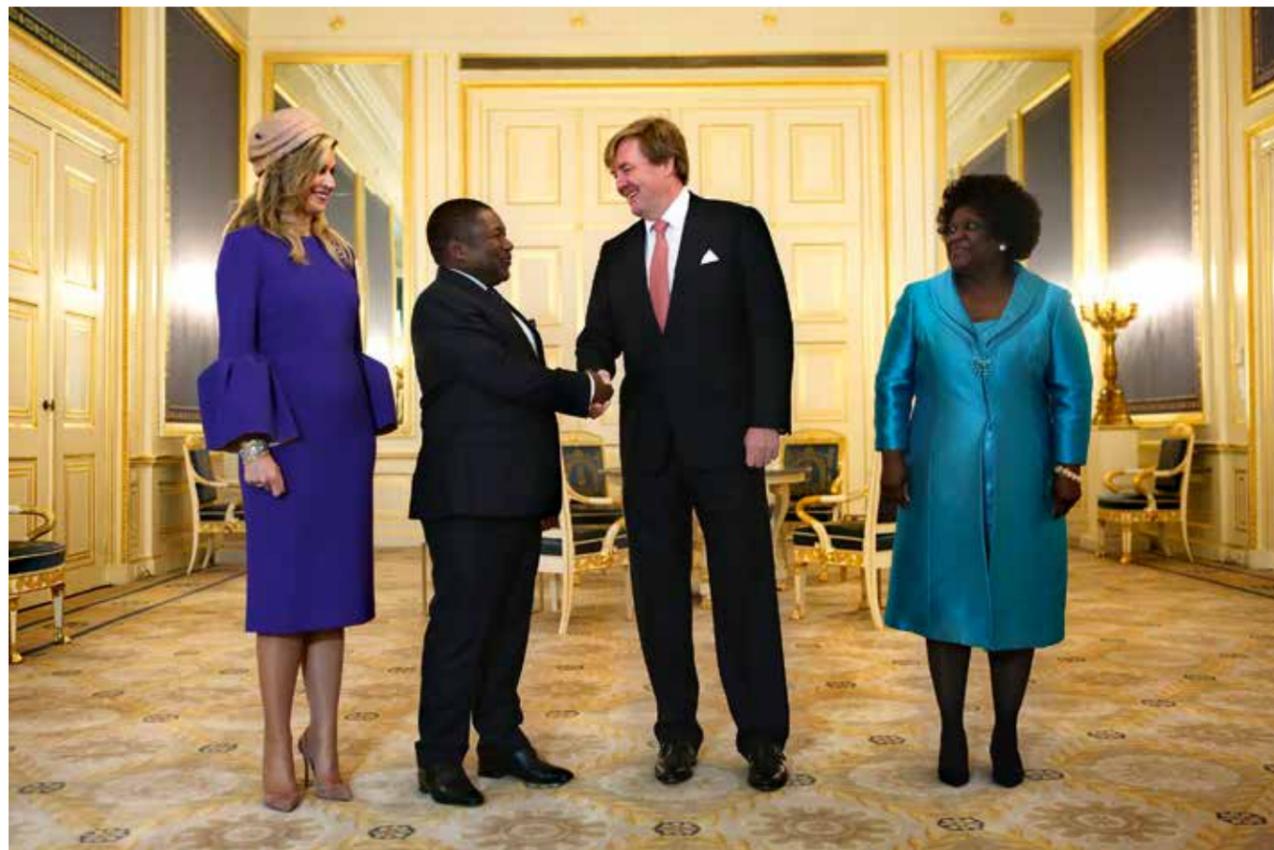

KRACHTENBUNDELING VOOR JONGE KANKERPATIËNTEN

In de afgelopen vijftig jaar is de kans op genezing voor kinderen met kanker gestegen van 10 procent naar 75 procent. Om nog meer vooruitgang te kunnen boeken is bundeling van specialistische kennis nodig. Alleen zo kunnen meer kinderen worden genezen en kunnen zij ook op latere leeftijd een goede kwaliteit van leven behouden. Het Prinses Máxima Centrum voor kinderoncologie in Utrecht zet zich hiervoor in. Het centrum is een initiatief van ouders van jonge patiënten en zorgprofessionals samen. Hare Majesteit Koningin Máxima volgt de ontwikkelingen rond het centrum intensief. Zij ging er in april 2015 op werkbezoek, en op 18 mei 2017 opnieuw.

Koningin Máxima bezocht de researchafdeling van het centrum, waar zij werd bijgepraat over de nieuwste technieken om kinderkanker beter te kunnen behandelen. In het laboratorium kreeg zij uitleg over onder meer organoids. Dit zijn in het lab opgekweekte weefsels op basis van kankerweefsel van de patiënt. Hiermee kan in de toekomst vooraf precies bepaald worden welke behandeling voor het individuele kind het meest effectief is. Dit leidt tot betere resultaten, minder bijwerkingen en minder nadelige effecten voor het kind.

De Koningin sprak met vertegenwoordigers van de ouders en de kinderadviesraad. Ook sprak zij met kinderoncoloog Rob Pieters, medisch directeur van het centrum. “Wat ooit begon als een droom wordt nu werkelijkheid: één uniek centrum in Europa waar de beste zorgprofessionals en researchers hun kennis en expertise bundelen.”

HISTORISCHE KANS OP EEN BETERE TOEKOMST

Mozambique in het zuidoosten van Afrika heeft een turbulente geschiedenis. Sinds het land in 1975 onafhankelijk werd van Portugal was het lange tijd in de greep van burgeroorlog en geweld en leden veel inwoners honger. Mede dankzij economische groei en de vondst van gas voor de kust gaat het langzaam beter. Nederland werkt al tientallen jaren met Mozambique samen om de ontwikkeling van het land vooruit te helpen. Van 17 tot 19 mei bracht president Nyusi een officieel bezoek aan ons land om de goede relatie verder te versterken.

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima ontvingen de president en zijn vrouw op 19 mei. Zij spraken uitgebreid met hen en boden hen vervolgens een lunch aan. "Mozambique heeft nu een historische kans op een betere toekomst", zei de Koning. "Moeder Natuur heeft Uw land gezegend met natuurlijke hulpbronnen die een solide basis kunnen leggen onder ontwikkeling en welvaart. De belangrijkste vraag is hoe alle inwoners van Mozambique van de kansen kunnen profiteren, zodat toekomstige groei iedereen ten goede komt." De Koning maakte duidelijk dat Nederland heel graag kennis en praktijkervaring met Mozambique blijft delen.

Een voorbeeld daarvan is kennis op het gebied van voedselproductie en kwaliteit van voeding. De president nam deel aan een rondetafelgesprek hierover met bedrijven, universiteiten en NGO's. "We moeten onze bevolking een gevarieerder voedingspatroon aanleren", vertelde hij. Dat kan onder meer door vraag en aanbod van groenten te stimuleren.

NIEUW STUKJE NEDERLAND UIT DE GOLVEN

In het Markermeer ten noordwesten van Lelystad verrijst een nieuw stukje Nederland uit de golven: de Marker Wadden. Natuurmonumenten en Rijkswaterstaat realiseren deze nieuwe eilandengroep met een specifiek doel: een schoner Markermeer met een rijkere en gevarieerdere natuur. In het Markermeer zijn nauwelijks natuurlijke oevers aanwezig. Daardoor kan slib niet worden afgezet en vormt zich een steeds dikkere slibdeken in het troebele water. Dat heeft negatieve gevolgen voor de vissen, schelpdieren en trekvogels. Door de slibdeken te verwijderen en te gebruiken voor de aanleg van eilanden met natuurlijke oevers, komt het meer opnieuw tot leven en krijgen dieren en planten een nieuwe kans.

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander ging 23 mei kijken op de Marker Wadden en sprak met projectleiders, onderzoekers en uitvoerders over de voortgang van het project. Zij lieten hem zien dat natuurherstel en innovatieve waterbouw hand in hand gaan op de Marker Wadden. Zo wordt er op een slimme manier gebruik gemaakt van de natuurlijke stroming van het water dat slib afzet in een speciaal aangelegde slibgeul. Dit slib wordt vervolgens gebruikt voor de aanleg van de eilanden.

"Wanneer is het project geslaagd; wat is het ultieme doel?", wilde de Koning weten. "Als de Kroeskoppelikaan hier straks zit!", zei Marc van den Tweel, directeur van Natuurmonumenten. Dat lijkt voorlopig nog even toekomstmuziek. Deze bijzondere soort leefde in de Romeinse tijd in onze streken, maar broedt nu alleen nog in zoetwatermoerassen in Zuidoost-Europa.

FINANCIËLE VAARDIGHEDEN

Weet je bij online aankopen de beste deal te krijgen? Herken je een phishing mail? Wat is een budget? En ben je je bewust van het feit dat geld lenen geld kost? Dit soort vragen zijn niet alleen voor volwassenen relevant, maar ook voor jongeren. Vanaf 2015 doen Nederlandse scholieren mee aan een internationaal onderzoek naar de financiële vaardigheden van 15-jarigen, dat onder de vleugels van de Organisatie van Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO) wordt uitgevoerd. Hare Majesteit Koningin Máxima was op 24 mei in Parijs aanwezig bij de presentatie van de meest recente resultaten.

De Nederlandse jongeren scoren vergeleken met hun buitenlandse leeftijdsgenoten niet slecht, met een vijfde positie onder de vijftien deelnemende landen. Toch is er volgens Koningin Máxima geen reden tot tevredenheid. Gezien het niveau dat de Nederlandse jongeren halen voor wiskunde en taal, had een hogere score op financiële vaardigheden in de rede gelegen. Jongeren die opgroeien in gezinnen die minder te besteden hebben, blijken bovendien minder financiële kennis te hebben dan anderen.

Financiële kennis leidt lang niet altijd tot verantwoord financieel gedrag. "We weten dat het 'downloaden' van kennis niet genoeg is", zei de Koningin. "Voor een blijvend effect is het ook nodig dat jongeren leren financiële kennis in de praktijk toe te passen. Betrokkenheid van de ouders bij de financiële educatie van hun kinderen is daarbij heel belangrijk."

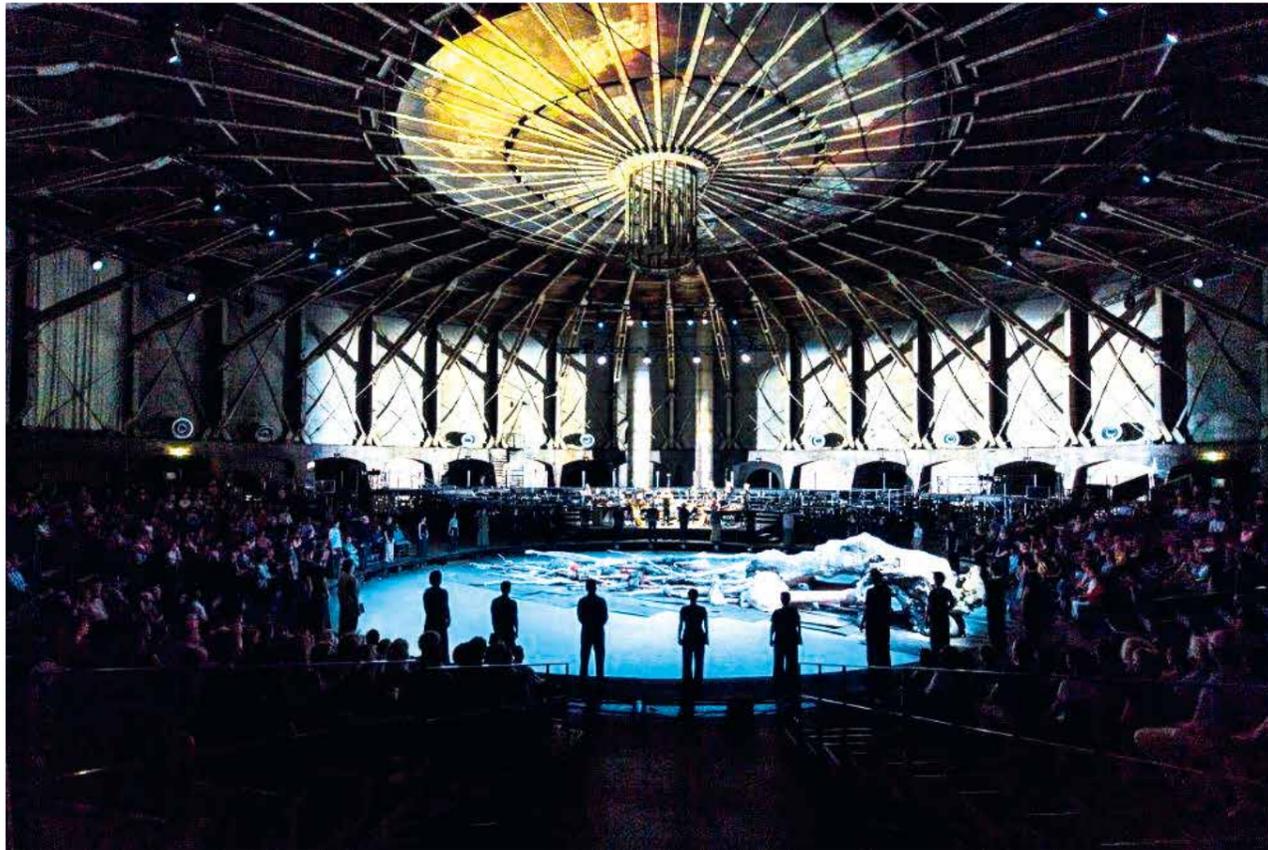
Koningin Máxima zet zich in verschillende functies in voor versterking van financiële vaardigheden.

GROEI VOOR VIETNAMESE BOEREN

Hare Majesteit Koningin Máxima bezocht van 30 mei tot en met 1 juni Vietnam in haar functie van speciale pleitbezorger van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties voor inclusieve financiering voor ontwikkeling. Vietnam werkt aan een nationale strategie om de bevolking goede, betaalbare toegang te geven tot financiële diensten. Dat is onder meer van belang voor kleine ondernemers, die zo de kans krijgen hun bedrijf te laten groeien. De Koningin ging kijken in de omgeving van Da Lat in de Centrale Hooglanden van Vietnam, waar veel kleine boerenbedrijven zijn gevestigd. Zij praatte op een basilicumkwekerij met boeren over het project HortiDalat, waaraan ook Rabobank Foundation meewerkt. HortiDalat biedt de boeren leningen voor de bouw van moderne kassen en hulp bij het opzetten van een businessplan. Ook verbindt het de boeren met de detailhandel, waardoor zij meer zekerheid krijgen over hun afzet en hun inkomen. Alexander Meyer van Rabobank Foundation: "Uniek hieraan is dat jonge boeren eerder kunnen opschalen. Normaal kost het veel tijd om kleine boeren verder te brengen, maar nu kunnen ze een aantal stappen overslaan. Dat maakt het voor jonge boeren interessant om hier te blijven. Uiteindelijk draagt dat ook bij aan de oplossing van het wereldvoedselvraagstuk."

Koningin Máxima had tijdens haar driedaagse bezoek een groot aantal ontmoetingen met Vietnamese functionarissen en bestuurders, onder wie de voorzitter van de Nationale Assemblee, mevrouw Nguyen Thi Kim Ngan, en minister Dinh Tien Dung van Financiën.

GASHOUDER WORDT MUZIEKTEMPEL

Ze werden oorspronkelijk geschreven voor de basiliek van San Marco in Venetië, maar klonken op 3 juni in de Westergasfabriek in Amsterdam: de Mariavespers van Claudio Monteverdi. De Nationale Opera bracht dit werk uit 1610 als opening van het Holland Festival 2017. Hare Majesteit Koningin Máxima was erbij. Samen met de andere bezoekers ervoer zij hoe het Franse barokensemble Pygmalion onder leiding van Raphaël Pichon de stoere ronde gashouder omtoverde tot een gewijde muziektempel.

De Mariavespers – of Vespro della Beata Vergine, zoals het werk officieel heet – is een eerbetoon aan Maria en bestaat uit een reeks koorpsalmen en Gregoriaanse gezangen, afgewisseld door geestelijke concerten voor een of meer solisten. Monteverdi baseerde het onder andere op het rooms-katholieke avondgebed. “Het werk is een religieuze meditatie die duidelijk haar eigen regels heeft en bij vlagen meer voelt als een opera dan als een mis”, volgens regisseur Pierre Audi die de mise-en-espace verzorgde.

Het was de zeventigste keer dat het Holland Festival werd georganiseerd. Het festival toonde in 23 dagen meer dan 160 voorstellingen en trok bijna honderdduizend bezoekers. De Mariavespers behoorden tot de publieksfavorieten, samen met optredens van onder anderen de pianisten Lucas en Arthur Jussen en van de sopraan Eva-Maria Westbroek samen met tenor Jonas Kaufmann.

BEHOUDEN HUIS

In het Noord-Hollandse dorp Oudkarspel zet een grote groep vrijwilligers zich al jaren in voor ‘Het Behouden Huis’, een monumentaal schoolgebouw dat van de sloop werd gered en een tweede leven kreeg als buurthuis. Buurtbewoners verenigden zich in de stichting ‘Hart van Oudkarspel’, knapten het gebouw samen op en richtten het in als onderkomen voor verenigingen en clubs uit de buurt. De stichting doet enthousiast mee aan de jaarlijkse Oranje Fonds Collecte en weet daarmee een mooi bedrag bij elkaar te brengen ten behoeve van de activiteiten in het buurthuis, dat geheel op vrijwilligers draait. “De enige die hier iets vangt is de schoonmaakster”, aldus beheerder Piet Beers.

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander ging op 6 juni naar Oudkarspel om te ervaren wat Het Behouden Huis voor de inwoners van het dorp betekent. Hij praatte met bestuursleden en gebruikers van het buurthuis en ging kijken bij de knutselclub, de linedancers, de kinderdisco, het repair-café en de klaverjasclub. Daar vertelde klaverjasser Jelle de Jong hem dat in dit kaartspel de boer als troef hoger is dan de koning.

Met zijn bezoek aan Oudkarspel markeerde de Koning de start van de Oranje Fonds Collecte 2017 waaraan in totaal ruim 1.200 organisaties in 340 gemeenten meededen. De helft van het bedrag dat wordt opgehaald is voor de eigen organisatie; de andere helft wordt door het Oranje Fonds besteed aan sociale initiatieven in dezelfde provincie.

NATUURLIJKE ELEKTRICITEITSCENTRALES

Planten zijn in feite kleine natuurlijke elektriciteitscentrales. Het organisch materiaal dat ze produceren wordt voor een deel uitgescheiden via de wortels. Bacteriën breken dit af en daarbij komen elektronen vrij. Wageningen University ontwikkelde een technologie waarmee deze elektronen gebruikt kunnen worden als elektriciteit. Marjolein Helder promoveerde in Wageningen op energieopwekking uit planten en richtte na haar promotie Plant-e op. Dit bedrijf ontwikkelt producten waarbij levende planten elektriciteit leveren. De technologie maakt het in principe mogelijk elektriciteit te produceren op praktisch elke locatie waar planten kunnen groeien en waar water aanwezig is.

Hare Majesteit Koningin Máxima bracht op 7 juni een werkbezoek aan Plant-e. Zij sprak met medewerkers over de toepassingsmogelijkheden van deze technologie en kreeg een rondleiding. Concrete toepassingen waarmee inmiddels geëxperimenteerd wordt, zijn een verkeerstelsysteem bij Kockengen aangedreven door bierplanten en een 'living light' dat gaat branden als je de bladeren aanraakt. "De Koningin was heel enthousiast", aldus Marjolein Helder, die de Koningin eerder ontmoette tijdens het World Economic Forum in Davos. "We hebben elkaar daar gesproken en de Koningin was uitermate geïnteresseerd in het bedrijf. Dus toen hebben we haar uitgenodigd om een keer te komen kijken. We hebben echt een ontzettend leuke ochtend gehad."

Een van de producten van Plant-e is een doe-het-zelf pakket. Hiermee kunnen mensen hun eigen plantbatterijen bouwen om zo zelf te experimenteren met de technologie.

VAN CROSSBROMMER NAAR KLEPELMAAIER

Telescoopladers, verreikers, klepelmaaier en balengrijpers: TOBROCO Machines in Oisterwijk ontwerpt en produceert ze allemaal. Sinds de oprichting van het bedrijf in 1996 rolden er meer dan 15.000 machines voor de agrarische sector, de (wegen)bouw en het terreinonderhoud uit de productiehuis. Ze vinden hun weg naar veertig landen. Het creatieve en innovatieve ondernemerschap van TOBROCO werd beloond met de Koning Willem I Prijs 2016 in de categorie midden- en kleinbedrijf. Hare Majesteit Koningin Máxima is erevoorzitter van de Koning Willem I Stichting en ging op 8 juni in Oisterwijk op werkbezoek. Zij kreeg een rondleiding door het bedrijf en bekeek onder meer het volautomatisch magazijn en het ontwikkelingscentrum waarin prototypes worden gebouwd en getest.

Toine Brock, eigenaar van TOBROCO, groeide op in een boerengezin in het Noord-Brabantse Haaren en begon met het smeden van sierhekwerk in een lege varkensstal van zijn vader. "Ik heb vroeger veel met technisch lego gespeeld en met crossbrommers en crossauto's. Ik wist al van jongs af aan dat ik de techniek in wilde en nu heb ik daar mijn professionele beroep van gemaakt. We hadden in het crisisjaar 2010 even een dip, maar daarna zijn we alleen nog maar gegroeid. We luisteren en denken mee met de klant, dat is onze kracht. Massaproductie is bij ons niet aan de orde. In totaal maken we nu 38 verschillende modellen en die kunnen allemaal aangepast worden aan de wensen van de klant."

‘DON’T FIGHT THE DUTCH, IMITATE THEM’

Het was in juni 1667 een gewaagde actie van de Nederlandse vloot onder bevel van luitenant-admiraal Michiel de Ruyter. De Nederlanders voeren de Theems op tot Gravesend en zeilden daarna de Medway op tot in Chatham, de belangrijkste Engelse marinebasis. Daar brachten ze dertien schepen tot zinken. De HMS Royal Charles, het vlaggenschip van de Engelse vloot, werd geënterd en meegesleept naar Hellevoetsluis. Het was een groot verlies voor de Engelse marine en leidde tot een snel einde van de Tweede Nederlands-Engelse Oorlog.

Op 8 juni werd de Slag op de Medway in Chatham herdacht. Zijne Hoogheid Prins Maurits van Oranje-Nassau, van Vollenhoven woonde de herdenking bij. Als adjudant in buitengewone dienst van Zijne Majesteit de Koning nam hij de vlootshow af van de Nederlandse vloot, bestaande uit veertig schepen. Ook onthulde hij een plaquette op de historische scheepswerf van Chatham met als thema ‘From Fire to Friendship’. “We komen nu met goede bedoelingen”, aldus de Prins.

De Britse First Sea Lord, sir Philip Jones, zag de Tocht naar Chatham weliswaar als een gevoelige nederlaag, maar ook als een ‘wake-up call’ voor de Engelse zeestrijdkrachten. “Zoals onze koning Charles II destijds zei: ‘Don’t fight the Dutch, imitate them’. Dit leidde tot een wederopbouw en twee eeuwen Britse dominantie op de wereldzeeën.” De hoogste Engelse marineman roemde de samenwerking tussen beide landen. “We zijn standvastige bondgenoten en moeten die band bestendigen, los van welke vorm van Brexit dan ook.”

SOS KINDERDORPEN IN LIBANON

Het kleine Libanon herbergt ongeveer een miljoen vluchtelingen, onder wie veel mensen die het geweld in Syrië zijn ontvlucht. Onder hen zijn veel kinderen. Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Margriet bracht 11 en 12 juni een werkbezoek aan SOS Kinderdorpen in Libanon. Zij bezocht projecten voor kindvluchtelingen samen met Jan Smit, ambassadeur van SOS Kinderdorpen. In de Beqaa vallei bezochten zij de zogenoemde informal settlements. Veel mensen die daar verblijven zijn al vele jaren geleden gevlucht en zijn alles kwijt geraakt. Ook gingen zij kijken in het Interim Care Centre in Konshara waar alleenreizende kinderen worden opgevangen. Daar ontmoetten zij de negenjarige Hiba uit Aleppo in Syrië. Zij liet de Prinses en Jan Smit het kamertje zien dat ze deelt met haar zus en vertelde over wat haar familie is overkomen. "Er vielen twee bommen op het huis. Mijn vader is dood. Iedereen is dood. Alleen wij zijn over." Hiba's grootste wens is om dokter te worden en dan terug te gaan naar Syrië om de mensen daar te helpen.

Prinses Margriet steunt het werk van SOS Kinderdorpen als beschermvrouwe. "SOS Kinderdorpen biedt in het Care Centre ook psychosociale en medische zorg aan de kinderen. Zonder dat zou ik niet weten wat er van ze terecht moet komen", aldus de Prinses. SOS Kinderdorpen is actief in 134 landen. Kenmerkend is de aandacht voor de gehele omgeving waarin een kind opgroeit. Doel is om gezinnen zo zelfredzaam mogelijk te maken.

LICHTJAREN VOORUIT OP DE FIETS

Samen leggen Nederlanders elk jaar 15 miljard kilometer op de fiets af. Dat is 375 duizend keer de omtrek van de aarde. Nederland geldt als een fietsland bij uitstek: 84 procent van de Nederlanders heeft een fiets. Dat trekt internationaal steeds meer de aandacht nu het belang van duurzaam en efficiënt vervoer in dichtbevolkte gebieden steeds scherper wordt gezien.

In juni organiseerden Arnhem en Nijmegen samen met de European Cyclists' Federation en de provincie Gelderland een groot internationaal congres over de groeiende betekenis van de fiets. Circa 1.500 professionals ontmoetten elkaar om de laatste fietsinnovaties te bespreken en meer te leren over hoe steden en regio's fietsvriendelijk ingericht kunnen worden. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander opende Velo-city 2017 op 13 juni. Hij probeerde het RijnWaalpad uit, een snelfietspad van 17 kilometer tussen Nijmegen en Arnhem.

De Amerikaanse planoloog Kevin Krezik bestudeerde drie jaar lang het Nederlandse fietsgedrag en presenteerde tijdens het congres zijn bevindingen. "Ik wist dat fietsen in Nederland bijzonder is. Maar wat ik totaal heb onderschat, is hoe diep het gaat, hoe zeer fietsen in Nederland is verbonden met alle aspecten van het leven. Nederland is lichtjaren vooruit. Er zijn meer dichtbevolkte gebieden in de wereld, maar fietsen hier is een cultuur. Dat kun je niet zomaar exporteren. In andere landen nemen mensen de fiets omdat ze geen auto kunnen betalen. In Nederland nemen mensen de fiets als beste oplossing."

WERELDSPELER IN ROZENSTAMMEN

Rond 80 procent van de wereldproductie van rozenstammen wordt gekweekt in Noordoost-Groningen. De bloei van deze bedrijfstak stamt van voor de oorlog, toen de groenteteelt in Groningen steeds minder opbracht en telers overstapten op een nieuw product. Jaarlijks vinden vanuit het gebied tussen Winschoten en Veendam 70 miljoen onderstammen hun weg over de hele wereld. In 1967 werd een rosarium aangelegd als showroom van de regionale rozenkwekers. Ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan daarvan ging Hare Majesteit Koningin Máxima op 13 juni naar Winschoten. Zij doopte een door Marco Braun van Belle Epoque Rozenkwekerij veredelde nieuwe roos tot 'Koningin Máximaroos'. Frans Neuman, directielid van Belle Epoque, vertelde de Koningin dat de oranje Máxima-roos uitstekend te combineren is met de roos Alexander.

De Koningin bezocht ook het rozensymposium, waar telers, hoveniers en rozenliefhebbers de actuele ontwikkelingen in de sector bespraken. Daarna had zij een ontmoeting met telers, exporteurs, bodemdeskundigen en bestuurders, waarin werd doorgepraat over ontwikkelingen in de handel en export. Nederlandse telers van onderstammen hebben steeds meer te duchten van concurrentie uit onder meer Oost-Europa.

Wethouder Ricky van den Aker van de gemeente Oldambt: "We hebben haar specifiek uitgenodigd en het is schitterend dat zij naar Winschoten komt. Een goede gelegenheid om het economisch belang van de rozenteelt voor deze regio te onderstrepen."

ZILVEREN ANJERS

De Japanse prentkunst, de kaatssport en de meteorologie. Deze uiteenlopende onderwerpen kwamen op 14 juni samen in het Koninklijk Paleis Amsterdam. Het zijn de passies van de drie winnaars van de Zilveren Anjers 2017. De Zilveren Anjer van het Prins Bernhard Cultuurfonds is een eerbetoon aan mensen die zich onbetaald inzetten voor de cultuur of natuur en wordt sinds 2005 uitgereikt door Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix.

Elise Wessels-van Houdt werd onderscheiden voor haar rol als mecenas voor de kunsten. Zij bezit een indrukwekkende verzameling Japanse prenten, die te zien is in haar privé-museum in Amsterdam en op termijn in het Rijksmuseum, waaraan ze geschonken zullen worden.

Ook Pieter Breuker ontving een Zilveren Anjer. Hij is expert op het gebied van de kaatssport en was een van de eersten die de sporthistorie een podium gaf voor een breed publiek.

Jan Buisman kreeg een Zilveren Anjer voor zijn publicaties over het weer in Nederland. Van jongs af aan brengt hij nauwgezet in kaart hoe het weer het dagelijks leven en het verloop van historische gebeurtenissen beïnvloedt. "Ik kwam op het idee om samen te vatten hoe het weer in een bepaald jaar was. Toen dacht ik: ik ga het voor vorig jaar ook doen, en zo terug. En dat heb ik gedaan tot ik bij Karel de Grote was." De Franse historicus Emmanuel Le Roy Ladurie schreef over hem: "Ik raad iedereen aan Nederlands te leren, om het werk van Buisman te kunnen lezen."

KRIMP BIEDT OOK KANSEN

Honderdtwintig wetenschappers, bestuurders en ervaringsdeskundigen kwamen op 15 juni naar het Koninklijk Paleis Amsterdam om met elkaar van gedachten te wisselen over een onderwerp dat het leven van veel mensen raakt: bevolkingsdaling. In de gemeenten waar dit speelt, zien bewoners jongeren wegtrekken en voorzieningen uit hun dorp verdwijnen. Tijdens het Paleissymposium (georganiseerd door de Stichting Koninklijk Paleis Amsterdam waarin de gemeente Amsterdam, het Koninklijk Huis en de Rijksoverheid samenwerken) ging het om de vraag wat dit betekent voor de lokale gemeenschap en welke initiatieven er mogelijk zijn om een gebied aantrekkelijk te houden. Hunne Majesteiten Koning Willem-Alexander en Koningin Máxima waren gastheer en -vrouw. Ook Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix was aanwezig.

Onder de deelnemers waren veel mensen die de Koning en Koningin eerder hadden ontmoet tijdens werk- en streekbezoeken. Mensen als Sydo de Jong, locatiedirecteur van een school in het Friese Sint Annaparochie, die zich sterk maakt om leerlingen op te leiden voor de regionale arbeidsmarkt zodat ze een toekomst kunnen opbouwen in hun eigen streek.

Inleider van het symposium was de Britse professor Mark Shucksmith die internationale voorbeelden gaf van krimpgebieden die van hun zwakheid hun kracht hadden gemaakt. "Ook plattelandsgebieden kunnen floreren als ze gebruik maken van hun culturele en natuurlijke erfgoed en van de initiatieven van de bevolking."

GRAZIE MILLE

Circa vijftig programmaonderdelen telde het Staatsbezoek dat Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima van 20 tot en met 23 juni brachten aan Italië. Het was een intensief bezoek met aandacht voor cultuur, sport en handel, maar ook voor nijpende kwesties als het migratievraagstuk en de strijd tegen internationale criminaliteit. Tijdens het Staatsbanket in het Palazzo del Quirinale in Rome, dat President Mattarella de eerste avond aanbood, ging de Koning hier expliciet op in. "Wij bundelen onze krachten in het Middellandse Zeegebied bij het redden van mensen, de aanpak van mensensmokkelaars en het voorkomen van illegale migratie die ten koste gaat van hen die vluchten voor geweld en onderdrukking. Uw land speelt in de aanpak van dit complexe vraagstuk een cruciale rol. Italië verdient ons respect, ja onze bewondering voor zijn reactie op de tragedie die zich aan zijn kusten heeft voltrokken en nog steeds voltrekt. Dankzij de inzet van Italiaanse mannen en vrouwen zijn heel veel mensen gered. Tegen al die Italianen zeg ik: grazie mille!"

De volgende dag reisden de Koning en Koningin naar Palermo op Sicilië om met bestuurders, hulpverleners, vrijwilligers en migranten te praten over de impact van de grootschalige migratie. In drie jaar tijd kwamen op het eiland een half miljoen migranten aan en dat trok een zware wissel op de opvangcapaciteit. Op het hoofdbureau van politie werd de samenwerking tussen Nederland en Italië bij de bestrijding van mensenhandel besproken.

Op 22 juni ging het Koningspaar naar Milaan, een van de belangrijkste economische centra van Italië en een stad met een wereldberoemde designtraditie. Voor het Nederlandse bedrijfsleven is Italië de vijfde afzetmarkt wereldwijd. Een groot aantal Nederlandse ondernemers nam dan ook deel aan de economische missie tijdens het Staatsbezoek, onder leiding van minister Lilianne Ploumen voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

Het Koningspaar maakte ook nader kennis met de Italiaanse eetcultuur. Ze bezochten met een aantal leden van de economische missie de culinaire conceptstore Eataly. Daar maakten zij een 'show cooking class' mee van een Nederlandse en Italiaanse chef-kok, die werken met producten uit eigen land.

De laatste dag van het Staatsbezoek stond in het teken van design. De Koning en Koningin bezochten onder meer de galerie van Rossana Orlandi, een Italiaanse talentscout met oog voor Dutch design. Zij heeft in de loop der jaren een flink aantal Nederlandse vormgevers naar Milaan gebracht en werkt regelmatig samen met onder anderen Piet Hein Eek, Floris Wubben en Maarten Baas.

Als dank voor de genoten gastvrijheid boden de Koning en Koningin op de avond van 21 juni aan president Mattarella een concert aan. Deze contraprestatie werd verzorgd door violiste Janine Jansen.

HEILIGE STOEL

Op uitnodiging van Zijne Heiligheid Paus Franciscus brachten Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima op 22 juni een Staatsbezoek aan de Heilige Stoel. Paus Franciscus vertegenwoordigt 1,2 miljard mensen die zich verbonden voelen met de katholieke kerk. Het was het eerste Staatsbezoek van een Nederlands staatshoofd aan Vaticaanstad. Koningin Beatrix bracht in 1985 nog een 'officieel bezoek' aan Paus Johannes Paulus II.

Het gesprek tussen de Paus en het Koningspaar ging onder meer over actuele thema's als migratie, klimaatverandering en armoedebestrijding en duurde meer dan twee keer zo lang als gepland. De Koning en Koningin brachten voor de Paus een groot boeket tulpen mee in de pauselijke kleuren geel en wit en tulpenbollen om te planten in de tuinen van het Vaticaan. "Ze zijn niet alleen goed met Pasen", zei de Koning.

Na de ontmoeting met de Paus kreeg de Koning een aan Willem van Oranje toegeschreven bevelhebbersstaf overhandigd afkomstig uit een Catalaans Jezuietenconvent. De katholieke Spanjaarden bemachtigden deze bevelhebbersstaf bij de slag op de Mookerheide in hun strijd tegen de protestantse Nederlandse opstandelingen.

Vlak bij Vaticaanstad bezocht het Koninklijk Paar de bijna negenhonderd jaar oude Friezenkerk. Hier komen al sinds de Middeleeuwen pelgrims uit de Lage Landen bijeen. Bisschop Hurkmans, die hier wekelijks een Nederlandse mis opdraagt, ontving de Koning en Koningin. "Dit is de grond die Nederland en Rome al eeuwen met elkaar verbindt", zei hij.

DE LUCHTEN VAN WILLINK IN MUSEUM MORE

In 2017 kreeg Kasteel Ruurlo in de Achterhoek een nieuwe bestemming als onderdeel van Museum MORE voor modern realisme. De museumruimtes in het kasteel bieden onderdak aan een indrukwekkende collectie werken van Carel Willink (1900-1983) die in het bezit is van verzamelaars Hans en Monique Melchers. Zij openden in 2015 in Gorssel al een eerste museumlocatie; twee jaar later kwam Ruurlo daar bij. De opening werd op 23 juni verricht door prof. mr. Pieter van Vollenhoven.

Hans Melchers: "Willink vind ik interessant. Die luchten ook. Ik ben zelf amateur-meteoroloog, ik heb als jongen nog gewerkt voor Jan Pelleboer. Ja, die luchten, die zie je ook veel hier in de Achterhoek. Donker, dreigend. Prachtig."

Melchers hoopt dat de vestiging van het museum een positieve bijdrage zal leveren aan de omzet van het lokale bedrijfsleven. "Het is natuurlijk wel leuk om de economie hier een push te geven. In Gorssel is dat supergoed gelukt." De start was veelbelovend; binnen twee weken verwelkomde Museum MORE in Kasteel Ruurlo al tienduizend bezoekers.

Kasteel Ruurlo en het omliggende landschapspark werden in het kader van de herbestemming volledig gerestaureerd. Het kasteel kreeg onder meer een glazen toegangsbrug, ontworpen door architect Hans van Heeswijk.

MISSIES OM NOOIT TE VERGETEN

Veteranendag is een jaarlijks eerbetoon aan de ruim 115.000 Nederlandse veteranen - van de Tweede Wereldoorlog tot en met de missie in Mali - die zich hebben ingezet in dienst van de vrede. Veteranendag 2017 vond plaats op 24 juni. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander was erbij.

Tijdens het ochtendprogramma in de Ridderzaal stonden bijzondere verhalen van veteranen centraal, waaronder dat van de eerste vrouwelijke operationele F-16 piloot ter wereld: Manja Blok. Ze speelde een sleutelrol in de NAVO-missie in voormalig Joegoslavië in de jaren negentig, als uitvoerder van het bombardementenoffensief. "Op 11 juli 1995 stond ik gepland voor een missie. De situatie in Srebrenica was toen bijna onhoudbaar en het luchtruim boven Bosnië was al enige tijd gesloten. We vlogen vooral boven de Adriatische zee, wachtend op toestemming om tóch het luchtruim te betreden en de enclave te helpen vanuit de lucht. Toen we, na een hele hoop vertraging, eindelijk die toestemming kregen, was ik toevallig een van de twee piloten die de lucht in gingen. Ik had contact met Nederlandse commando's die op de grond in de knel zaten. Ze klonken rustig over de radio, maar zij werden beschoten. Wij waren tot dat moment met de handen op de rug gebonden geweest, nu kregen we eindelijk toestemming om iets te doen."

In de middag nam de Koning het defilé af op de Kneuterdijk waaraan ruim honderd detachementen deelnamen.

SLECHTZIENDHEID VOORKOMEN EN BEHANDELEN

Slechtziende en blinde mensen ondervinden in hun dagelijks leven tal van praktische problemen. Ongeveer zeventig procent van alle blindheid en slechtziendheid is te voorkomen of te behandelen. Wetenschappers werken voortdurend aan nieuwe methoden om de behandeling en revalidatie van slechtziende mensen te verbeteren. Hoe meer zij hun onderzoekservaringen bundelen en kennis uitwisselen, hoe groter de kans dat er stappen vooruit kunnen worden gezet.

Met dit doel wordt iedere drie jaar het congres Vision georganiseerd. De twaalfde editie van Vision vond plaats in Den Haag en werd op 26 juni geopend door Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Margriet. Zij is beschermvrouwe van VISION 2020 Netherlands, een onderdeel van een initiatief van de Wereldgezondheidsorganisatie om vermijdbare blindheid en slechtziendheid aan te pakken. Preventie is daarbij van groot belang, bijvoorbeeld door mensen bewust te maken van de gevaren van vuurwerk en laserpennen.

Aan het congres namen ruim duizend vertegenwoordigers uit meer dan veertig landen deel. Uitgangspunt van de deelnemers was dat revalidatie een recht is van blinden en slechtzienden. Prinses Margriet vroeg in haar openingstoespraak aandacht voor het terugdringen van slechtziendheid door oogscreening van risicogroepen. Zij noemde met name ouderen die haast ongemerkt steeds iets slechter gaan zien. Een simpele test kan hierover uitsluitsel geven. Met een nieuwe bril of een staaroperatie kan het gezichtsvermogen dan zoveel mogelijk op peil worden gehouden.

Communicatie Koninklijk Huis

Op Koningsdag 2017 lanceerde de Rijksvoorlichtingsdienst de Instagrampagina van het Koninklijk Huis. Naast YouTube, Twitter en Facebook is er nu een vierde social-mediakanaal beschikbaar voor communicatie met betrekking tot het Koninklijk Huis. Tijdens het staatsbezoek aan Portugal in oktober konden belangstellenden via Instagram-stories het programma van het Koninklijk Paar op de voet volgen. Eind december waren er ruim 100.000 Instagram-volgers, van wie het merendeel tussen de 25 en 34 jaar.

In 2017 gebruikten de Koning en Koningin Facebook en Twitter met enige regelmaat als platform om hun betrokkenheid te uiten bij verdrietige of feestelijke gebeurtenissen. Nieuw was een persoonlijke boodschap van de Koning via een video op Facebook. Mensen die – net als hij – op 27 april een kroonjaar vierden, kregen de uitnodiging zich aan te melden voor een feestelijk diner in het Koninklijk Paleis in Amsterdam. Het begin van dit diner was live op Facebook te volgen.

De traditionele communicatiemiddelen werden eveneens actief gebruikt: zo werden ruim driehonderd persberichten uitgebracht over activiteiten van leden van het Koninklijk Huis. Het Koninklijk Paar sprak tijdens staatsbezoeken diverse malen met meereizende journalisten en in Lech en op De Kaag vonden fotosessies plaats.

POLDERPRODUCT

Noordoost Flevoland is grotendeels door mensen gemaakt. Op de voormalige eilanden Urk en Schokland na, bestaat het uit 'nieuw land' dat door inpoldering is gecreëerd. Het gebied werd ingericht volgens de naoorlogse idealen van de Wederopbouw, met rechte heldere lijnen en veel groen. De mensen die er kwamen wonen vonden er ruimte en (vaak voor het eerst) een eigen eengezinswoning. De streek blinkt uit in agrarisch ondernemerschap. Urk heeft een vooraanstaande positie als vissersplaats. Toch kent de streek ook uitdagingen: na een halve eeuw zijn sommige dorpen en woonkernen toe aan een kwaliteitsimpuls die de levendigheid van toen terugbrengt.

Op 29 juni brachten Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima een streekbezoek aan Noordoost-Flevoland. Zij begonnen op Urk, waar ze langs de kade door een groot aantal inwoners werden begroet. In het Maritiem Onderwijscentrum hoorden ze meer over de ontwikkeling van Urk als kenniscentrum voor de maritieme sector. Ze gingen kijken in de lokalen waar les wordt gegeven in boeten van netten, visverwerking en onderhoud van scheepsmotoren, en praatte daar met docenten en studenten. Student Lucas de Boer (van UK 112) vertelde dat het familiebedrijf er net een rondviskotter had bijgekocht, naast de twee Urker flyshooters van de rederij. Ook ontmoetten ze vissers en maritiem ondernemers die nauw met de school samenwerken en onder meer stages aanbieden.

Vlak boven Urk, ligt het windpark Noordoostpolder, een 'polderproduct', geworteld in het lokaal initiatief van een groep agrariërs met steun van de gemeente. In plaats van windmolens verspreid door het landschap, kozen zij voor concentratie van molens langs de dijk van het IJsselmeer. De Koning en Koningin spraken met initiatiefnemers en partners van het project en met een vertegenwoordiger van comité Urk Briest dat de molens beschouwt als een inbreuk op het aanzicht van het dorp.

Vervolgens bezocht het Koningspaar Nagele. Dit dorp is een toonbeeld van het idee van de maakbare samenleving dat in de jaren vijftig door veel architecten werd omarmd. Idealen als gelijkwaardigheid, sociale samenhang en de menselijke maat komen tot uiting in de architectuur en de inrichting van het dorp, met platte daken en veel groen. De Koning en Koningin maakten een uitgebreide wandeling en werden onderweg door bewoners bijgepraat over de herontwikkeling van dit bijzondere dorp.

In Dronten ging het Koningspaar naar Staay Food Group. Dit agrarische bedrijf behoort tot de pioniers op het gebied van verticale teelt, waarbij binnen afgesloten ruimten in zeven lagen onder elkaar sla wordt geteeld onder ledverlichting. Dat scheelt fors in het water- en energiegebruik. In het bedrijf werken veel werknemers van Poolse afkomst. De Koning en Koningin spraken met een aantal van hen over hun ervaringen in Nederland. Het streekbezoek werd afgesloten in de Meerpaal, het kloppende culturele en sociale hart van Dronten.

ORANJELEEUVINEN

Met overwinningen op Noorwegen, Denemarken, België, Zweden, Engeland en (in de finale) nogmaals Denemarken, wist het Nederlandse team het Europees Kampioenschap voetbal voor vrouwen 2017 te winnen. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima woonden op 16 juli de openingswedstrijd bij in stadion Galgenwaard in Utrecht. Voor het eerst in de geschiedenis was Nederland gastland van het vrouwentoernooi. Het was het grootste EK voor vrouwen ooit, met 16 teams, 31 wedstrijden, 7 speelsteden en een kwart miljoen bezoekers.

De Koning en Koningin zagen de OranjeLeeuwinen zegevieren dankzij een kopbal van Shanice van de Sanden in de 66ste minuut. "Ik ben best emotioneel. Utrecht is mijn stad. Dat ik hier het eerste doelpunt van het EK kan maken, doet me veel. Die ontlasting op de eerste avond; geweldig. Dat Koning Willem-Alexander en Koningin Máxima na afloop in de kleedkamer kwamen is prachtig. Dat vergeet je nooit."

Het geslaagde toernooi en de fantastische prestaties van het Nederlands elftal leidden tot een hausse aan belangstelling en enthousiasme voor het vrouwenvoetbal. 'Mijn zoons gaan ook op vrouwenvoetbal. Punt uit', twitterde fan Arjan Schouten.

Zomeropenstelling Paleis Noordeinde en Koninklijke Stallen

Na de positieve ervaringen in 2016 en de vele enthousiaste reacties van bezoekers, waren Paleis Noordeinde en de Koninklijke Stallen in de zomer van 2017 opnieuw een aantal dagen te bezichtigen voor publiek. Paleis Noordeinde opende vier zaterdagen in juli en augustus zijn deuren. De Stallen waren gedurende drie achtereenvolgende weken van dinsdag tot en met vrijdag te bezoeken. Net als in 2016 waren medewerkers van de Dienst van het Koninklijk Huis aanwezig om in verschillende ruimten een toelichting te geven op hun dagelijkse werkomgeving.

In het Paleis werd onder meer het nieuwe servies getoond, dat sinds het voorjaar van 2017 wordt gebruikt bij staatsbanketten en bij officiële diners met buitenlandse hoogwaardigheidsbekleders en ambassadeurs. Er zijn voor de grootste diners tenminste 275 complete couverts nodig. Om dergelijke aantallen ook in de komende decennia te kunnen waarborgen zijn 350 couverts besteld. Het nieuwe servies is een Nederlands ontwerp in de traditie van het 'Delfts Blauw'.

NATIONAAL MONUMENT MH17

Tweeduizend nabestaanden kwamen op 17 juli in Vijfhuizen samen voor de ingebruikname van het Nationaal Monument voor de slachtoffers die vielen op 17 juli 2014, toen vlucht MH17 boven het oosten van Oekraïne werd neergehaald. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander, Hare Majesteit Koningin Máxima, de voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer, de minister-president en de ambassadeurs van de landen waar de slachtoffers vandaan komen, woonden de bijeenkomst bij.

Het monument is een initiatief van de nabestaanden van de slachtoffers. Het bestaat uit een groen bomenlint en een gedenkteken. In het herinneringsbos hebben alle 298 slachtoffers een eigen boom met een naamplaat gekregen. Het gedenkteken staat in een groen amfitheater en heeft de vorm van een oog dat opkijkt. In de iris zijn de namen van de slachtoffers gegraveerd.

Evert van Zijtveld verloor op 17 juli 2014 zijn dochter Frederique, zijn zoon Robert-Jan en zijn schoonouders. Hij sprak als voorzitter van de Stichting Vliegcramp MH17. "Voor ons is het als de dag van gisteren. Deze dag staat in ons geheugen gegrift en slaat een gat in ons leven. Onze dierbaren gingen op 17 juli 2014 gezamenlijk op reis en met dit herinneringsbos worden zij symbolisch weer opnieuw bij elkaar gebracht."

De Koning en Koningin legden samen met 17 kinderen uit Vijfhuizen zonnebloemen bij het gedenkteken. Na de officiële bijeenkomst spraken zij met nabestaanden.

DE DEUR STAAT OPEN

Als je geen of nauwelijks familie of vrienden hebt en ook geen contact met hulpverleners, dan is een inloophuis vaak de laatste veilige haven. Hier staat de deur open voor mensen in sociale nood: verslaafden, dak- en thuislozen, mensen met psychische problemen, mensen in grote armoede, eenzame ouderen en vluchtelingen. Zij vinden er een luisterend oor, aandacht, acceptatie, advies en een bemoedigend woord. Een van de tweehonderd inloophuizen die Nederland telt, is het interkerkelijk diaconaal centrum de Jessehof in Delft. Hare Majesteit Koningin Máxima ging hier op 22 augustus op bezoek om met bezoekers, medewerkers en vrijwilligers te praten over hun ervaringen.

De Jessehof wordt gefinancierd door het Kansfonds, dat in 2017 zestig jaar bestond. Ter gelegenheid daarvan vond een bijeenkomst met relaties plaats, die de Koningin bijwoonde. Het fonds steunt ruim 500 projecten per jaar voor kwetsbare groepen als zwerfjongeren, kinderen in armoede en eenzame ouderen. Henriëtte Hulsebosch, directeur van Kansfonds: "Er wordt onderschat wat een kop koffie betekent voor iemand die nauwelijks meer contacten heeft. Het is zo belangrijk dat er een plek is waar je mag zijn wie je bent en waar niets hoeft."

650 JAAR ZORGVERLENING OP DEZELFDE PLEK

In 1367 werd in Utrecht een klein opvanghuis voor pelgrims en daklozen gesticht: het Bartholomeus Gasthuis. Zeshonderdvijftig jaar later bestaat het gasthuis nog steeds, als kleinschalig verpleeghuis en woonzorgcentrum voor ouderen. Hare Majesteit Koningin Máxima vierde dit indrukwekkende jubileum mee op 24 augustus. Zij ontmoette bewoners, medewerkers en vrijwilligers en kreeg een uitgebreide rondleiding door het gebouw. Het Bartholomeus Gasthuis stelt zich zoveel mogelijk open voor de buurt. Buurtbewoners zijn welkom om gebruik te maken van de brasserie, winkel, fitness en kapper en om mee te doen aan het activiteitenprogramma.

Bestuurder Willy van Egdome leidde de Koningin rond. "We vieren 650 jaar zorg aan kwetsbare mensen op dezelfde plek. Die zorg begon met mensen onderdak te geven, te voeden en te troosten. Dat is nog steeds de kern van onze huidige zorg. Nabuurschap is altijd onlosmakelijk verbonden geweest aan dit huis. Toen we in 2007 gingen verbouwen en de omslag naar zware zorg maakten, hebben we bewust opnieuw voor die oorspronkelijke doelstelling gekozen. We willen een huis voor de stad zijn. Door onze locatie blijven we altijd klein en iedereen moet echt de handen uit de mouwen steken om de boel draaiend te houden. We blijven vernieuwen om de ouderenzorg op deze plek toekomstbestendig te maken."

De Koningin plaatste een speciale wens in de digitale wensboom van het gasthuis. "Ieder mens is goede zorg waard. Ik hoop dat Bartholomeus zijn prachtige werk nog lang mag voortzetten!"

WORTU FU GADO

Het Nederlands Bijbelgenootschap en het Surinaams Bijbelgenootschap werken op een aantal gebieden nauw samen. Zo brachten ze samen een Bijbelvertaling in het Sranan Tongo tot stand, de taal die in Suriname (naast het Nederlands) zeer veel wordt gesproken. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander kreeg op 4 september op Paleis Noordeinde een exemplaar van deze Bijbel overhandigd om te markeren dat deze ook in Nederland wordt geïntroduceerd. De Koning is beschermheer van het Nederlands Bijbelgenootschap.

In een gesprek met vertegenwoordigers van het Nederlands en het Surinaams Bijbelgenootschap hoorde de Koning meer over de achtergrond van dit project en de betekenis ervan voor christenen in Suriname. Paul Doth, directeur van het Surinaams Bijbelgenootschap: "Tot voor kort gebruikten predikanten alleen een Nederlandstalige Bijbel, terwijl de kerkdiensten meestal in het Sranan Tongo zijn. Veel Surinamers voelen zich vertrouwd met die taal. Voorgangers moesten sommige teksten vanuit het Nederlands uitleggen in het Sranan Tongo, maar dat hoeft nu niet meer."

Aan de Bijbel in Sranan Tongo is veertien jaar gewerkt. 'Wortu fu Gado' ('Gods Woord') staat er op de kaft.

Beëdigingen

Nieuwe ministers en staatssecretarissen leggen de eed of belofte af ten overstaan van de Koning. Naast nieuwe bewindspersonen ontvangt de Koning ook Nederlandse diplomaten die voor het eerst ambassadeur worden ter beëdiging. Hetzelfde geldt voor commissarissen van de Koning en andere hoge functionarissen, onder wie leden van de Raad van State, leden van de Algemene Rekenkamer, raadsheren bij de Hoge Raad en de Gouverneurs van Aruba, Curaçao en Sint Maarten.

De beëdiging ten overstaan van de Koning vindt plaats op grond van voorschriften daartoe in de wet. Na afloop maakt het Kabinet van de Koning een proces-verbaal van de beëdiging op.

In 2017 ontving de Koning in totaal 57 personen ter beëdiging (inclusief de nieuwe bewindsliden in het kabinet Rutte III).

BIJ ONS IN DE JORDAAN

Het is één van de meest bezongen, beschreven en geromantiseerde wijken van Nederland: de Amsterdamse Jordaan. De wijk heeft een aantrekkingskracht die verder reikt dan de eigen stadsgrenzen. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en burgemeester Eberhard van der Laan gingen er op 8 september op werkbezoek.

Ooit een volksbuurt, is de Jordaan tegenwoordig een ware hotspot voor mensen uit alle hoeken van de wereld. De vele toeristen die de Jordaan jaarlijks bezoeken, weten hun onderkomen vaak midden in de wijk te vinden via onder meer Airbnb. Vanwege de toenemende drukte wordt de vraag gesteld in hoeverre de bewoners zich nog thuis voelen in dit deel van de stad.

De Koning en de burgemeester bezochten er een aantal plaatsen, van een fietswinkel tot een huiskamerrestaurant, en hoorden daar hoe oude en nieuwe bewoners samenwonen in de buurt en hoe oude en nieuwe bedrijfjes de wijk levendig houden. Hoewel de drukte een lastig punt is, zijn de Jordanezen ook trots op de onderlinge saamhorigheid. "Op uw verjaardag, Koningsdag, zit hier zo 150 man met elkaar te eten", zei Caro van der Meulen, eigenaar van Caro's huiskamerrestaurant. De hoop is dat deze gemeenschapszin blijft, zodat Amsterdam - in de woorden van burgemeester Van der Laan - 'de mooie stad blijft die ze is'. In café De Eland werd het tiende werkbezoek van de Koning in de reeks 'thuisgevoel'-bezoeken afgesloten met een glas rosé met ossenworst en kaas.

Kort na het werkbezoek legde burgemeester Van der Laan zijn functie om gezondheidsredenen neer. Hij overleed op 5 oktober. De Koning en Koningin reageerden daarop via de Facebook-pagina van het Koninklijk Huis: "Wij herinneren ons Eberhard van der Laan als een gedreven burgemeester met hart voor zijn stad en een vurig geloof in een samenleving waarin iedereen meetelt. Hij was markant in zijn optreden en bewogen in zijn omgang met mensen. Wij wensen zijn vrouw en kinderen kracht toe bij dit grote verlies."

SINT MAARTEN, SABA EN SINT EUSTATIUS ZWAAR GETROFFEN

Begin september raasde orkaan Irma over het Caribisch gebied, met windsnelheden van meer dan 250 km/uur. Op 6 september werden Saba, Sint Eustatius en vooral Sint Maarten zwaar getroffen door het natuurgeweld. De gevolgen waren desastreus. Negentig procent van de gebouwen op Sint Maarten raakte zwaar beschadigd. Mensen verloren het dak boven hun hoofd, de toegang tot elementaire voorzieningen als water en elektriciteit en vaak ook hun bestaansmiddelen, werk of bedrijf. Te midden van de chaos en verwoesting verleenden militairen van marine, landmacht, luchtmacht en marechaussee zo goed als zij konden noodhulp en hielpen zij bij het herstellen van verbindingen en het handhaven van de openbare orde. Met schepen en later met vliegtuigen werden zo snel als mogelijk meer hulpverleners, materieel en hulpgoederen aangevoerd.

Samen met minister Plasterk van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties vertrok Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander op 10 september naar Curaçao, van waaruit de hulpverlening aan de Bovenwindse Eilanden werd gecoördineerd. Ze werden ontvangen door de gouverneur van Curaçao, mevrouw George-Wout, en werden bijgepraat over de actuele situatie. Ook bezochten zij een ziekenhuis waar slachtoffers en patiënten uit Sint Maarten waren ondergebracht.

De volgende dag reisden de Koning en de minister door naar Sint Maarten. Tijdens een rondrit over het eiland werden het menselijk leed en de ravage in volle omvang duidelijk. De Koning toonde zich diep onder de indruk van wat hij aantrof. "Dit heb ik nog nooit gezien, overal waar je kijkt zie je vernieling en ontreddering. Aan de andere kant zie je ook mensen die hard bezig zijn op te ruimen en die zeggen: schouder aan schouder gaan we het eiland weer opbouwen."

De Koning sprak met hulpverleners en getroffen en ging kijken in het Sint Maarten Medical Centre en in basisschool Asha Stevens, die gebruikt werd als coördinatiecentrum voor de noodhulp. Het gesprek daar ging onder meer over de veiligheidssituatie en de handhaving van de orde op het eiland.

Terwijl de Koning op Sint Maarten was, landde op vliegveld Eindhoven een eerste toestel van de Koninklijke Luchtmacht met evacués die op Curaçao waren opgepikt. Onder hen Mehrdad Zinatbakhsh. "We hebben alles moeten achterlaten. Ons huis is weg. We proberen bij mijn schoonouders tijdelijk onderdak te vinden."

Op 12 september bezochten de Koning en de minister ook Saba en Sint Eustatius om zich op de hoogte te stellen van de schade die Irma daar had aangericht.

OPSLAG VOOR RADIOACTIEF AFVAL

Voor de organisatie was het een bijzonder weerzien toen Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix op 13 september het nieuwe opslaggebouw voor verarmd uranium opende bij de Centrale Organisatie Voor Radioactief Afval (COVRA) in Nieuworp. In 2003 opende zij namelijk ook al een opslaggebouw voor hoogradioactief afval bij deze organisatie. Het uranium wordt onder meer gebruikt als brandstof voor onderzoeksreactoren en kerncentrales. Daarnaast wordt het ingezet voor de productie van medische isotopen. Dit zijn radioactieve stoffen waarmee bijvoorbeeld kankerpatiënten worden behandeld.

In een bijzonder gebouw genaamd VOG-2 (Verarmd uranium Opslag Gebouw 2), dat in samenwerking met kunstenaar William Verstraeten tot stand is gekomen, vindt de opslag plaats. Het blauwe gebouw heeft opvallende oranje banen op de buitenmuren in de vorm van een zonnewijzer. Dit symbool maakt duidelijk dat alleen de tijd radioactief afval uiteindelijk onschadelijk maakt. VOG-2 moet de komende honderd jaar het afval huisvesten en is zo ontworpen dat er eenvoudig een stuk kan worden aangebouwd.

Onder de aanwezigen was ook cultuurhistoricus Gerard Rooijackers, die een betoog hield over het bewaren van afval. Omdat radioactief afval zo lang bewaard dient te worden, sprak hij van 'erfgoed': "Je geeft het immers generatie op generatie door. Dit schept de verplichting om hier goed mee om te gaan, zoals met ander onvervreemdbaar erfgoed als kroonjuwelen of de Nachtwacht van Rembrandt."

AZIËBIBLIOTHEEK VAN WERELDFORMAAT

Het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV) in Leiden is een goed voorbeeld van een onderzoeksinstituut dat zich steeds weer aanpast aan veranderende tijden. Opgericht in 1851 met het doel kennis bijeen te brengen over de toenmalige koloniën, heeft het zich ontwikkeld tot een instituut dat actuele onderzoeksvragen niet schuwt. Het accent ligt daarbij op Indonesië en de 'Nederlandse' Cariben. Hare Majesteit Koningin Máxima is beschermvrouwe van het KITLV en bracht er op 14 september een werkbezoek. Zij sprak met onderzoekers over hun studie naar onder meer dekolonisatie en geweld in Indonesië in 1945-1950 en het cultureel erfgoed van de Caribische eilanden.

Aansluitend opende de Koningin de Asian Library. Hierin is de Aziatische collectie van het KITLV samengevoegd met collecties van de Universiteit Leiden en de Koninklijk Instituut voor de Tropen. Zo ontstond een van de grootste Azië-bibliotheken in de Westerse wereld, met een schat aan unieke manuscripten, foto's, kaarten, boeken en tekeningen. Peter Frankopan, Professor of Global History in Oxford, hield de feestrede. "Leiden is een toonaangevende universiteit, met een ruim vierhonderd jaar omspannende wetenschappelijke traditie om trots op te zijn. U zult het met me eens zijn dat deze prachtige nieuwe bibliotheek een passende behuizing is voor een collectie van wereldformaat. Een van de zeldzame voorbeelden van een perfecte balans tussen kwantiteit en kwaliteit."

LANG LEVE DE GALGMUG EN ROOFMIJT

Duurzame tuinbouw krijgt vleugels bij Koppert Biological Systems in Berkel en Rodenrijs. Dit familiebedrijf behoorde vijftig jaar geleden tot de pioniers die gingen experimenteren met biologische gewasbescherming. Want waarom naar de spuitbus met chemicaliën grijpen ter bestrijding van luis en spint op de komkommerplant, als de sluipwesp, galgmug en roofmijt daar wel raad mee weten? Deze natuurlijke vijanden bestrijden de plaag op een veel duurzamer manier.

In vijf decennia groeide Koppert Biological Systems uit tot een internationale onderneming met 25 dochtervestigingen. Haar natuurlijke oplossingen worden nu wereldwijd ingezet tegen plagen en ziekten in de land- en tuinbouw. Op 14 september ging Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander naar Berkel en Rodenrijs voor de opening van het nieuwe 'Experience Centre', een informatiecentrum voor telers, onderzoeksinstellingen, studenten en overheden uit binnen- en buitenland. Hier is ook informatie te vinden over natuurlijke vormen van bestuiving. In 1987 werd bekend dat hommels een prima alternatief zijn voor handmatige bestuiving van tomaat. Koppert is toen direct begonnen met het kweken van de aardhommel *Bombus terrestris*. Inmiddels worden hommels over de hele wereld gebruikt, met als resultaat grote besparingen op arbeidskosten en verbetering in vruchtbaarheid.

Directeuren Paul Koppert en Henri Oosthoek leidden de Koning rond. Henri Oosthoek: "We staan nog maar aan het begin. We willen telers en boeren duurzame teeltmethodes aanreiken en met vereende kracht toewerken naar 100% duurzame land- en tuinbouw wereldwijd."

BLAUWE AS IN ASSEN

Varen van Groningen naar Meppel langs de historische binnenstad van Assen. Dat was een halve eeuw lang niet mogelijk omdat de verbinding was verbroken. Het in 1860 gegraven Kanaal dat de Vaart verbond met het Noord-Willemskanaal werd in de jaren zestig van de 20ste eeuw gesloten voor vaarverkeer. Zonde, want zo kregen pleziervaarders weinig kans om Assen beter te leren kennen. In 2012 werd daarom begonnen met de aanleg van de Blauwe As, een nieuwe recreatieve vaarroute door Assen. Niet alleen de vaarweg, ook bruggen, sluisen, oevers en wegen werden vernieuwd. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander kwam op 15 september naar de stad om de Blauwe As te openen. Hij verkende de nieuwe route per boot en sprak met tal van mensen die betrokken zijn bij dit project.

De Blauwe As is een onderdeel van het ontwikkelingsprogramma FlorijnAs, waar ook de bouw van een nieuw station en het opknappen van verouderde locaties in de Asser binnenstad toe behoren. Projectmanager Margriet Greving: "Het hele gebied heeft een enorme push gekregen. Het ligt er prachtig bij en wordt met de bouwplannen die er zijn voor de voormalige brandweerkazerne en het Mercuriustheater nog veel mooier. We hopen dat de hele stad de Blauwe As omarmt." Burgemeester Marco Out was blij met de komst van de Koning. "Door het bezoek voelen we dat er veel waardering voor het werk is. We zetten hier iets bijzonders neer en daar krijgen we bijzondere aandacht voor."

DE MONDRIAAN VAN DE DANS

"Ik wil mezelf absoluut niet met Mondriaan op één lijn stellen, al is er wel een aantal overeenkomsten: helderheid, overzichtelijkheid, strakheid en het gedeelde uitgangspunt *less is more*." Met deze woorden beschrijft choreograaf Hans van Manen zijn eigen werk. Van Manen is één van de grootsten in de geschiedenis van Nederlandse dans en heeft een indrukwekkende internationale reputatie. Ruim vijftig gezelschappen voeren zijn balletten over de hele wereld uit. Ter viering van zijn 85ste verjaardag stelde het Nationale Ballet een programma samen met hoogtepunten uit zijn werk. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima woonden op 15 september de première van 'Ode aan de Meester' bij in het Amsterdamse Muziektheater. Zij zagen onder meer 5 Tango's uit 1977, Sarcasmen uit 1981 en Symphonieën der Nederlanden op muziek van Louis Andriessen uit 1987.

Van Manen zelf vindt zijn leeftijd niet zo belangrijk. "Een kunstenaar van 85 schijnt iets bijzonders te zijn. Maar als je bedenkt dat we straks allemaal 135 worden, ben je als 85-jarige natuurlijk nog maar een snotneus."

'Ode aan de Meester' was na een voorstellingsreeks in Amsterdam te zien in theaters door heel Nederland.

25 JAAR DE PONT

Een oude wolspinnerij in de textielstad Tilburg biedt sinds september 1992 onderdak aan een bijzonder museum: De Pont. De Pont is vernoemd naar zakenman Jan de Pont (1915-1987) uit wiens nalatenschap een stichting 'ter stimulering van de hedendaagse kunst' kon worden opgericht. In korte tijd maakte dit private initiatief naam in de kunstwereld. De collectie omvat werken van toonaangevende hedendaagse kunstenaars als Giuseppe Penone, Jeff Wall, Marlene Dumas, Ai Weiwei, Luc Tuymans, Rineke Dijkstra, Thomas Schütte, Fiona Tan en Bill Viola.

Ter gelegenheid van zijn 25-jarig bestaan organiseerde het museum de jubileumexpositie WeerZien, met kunstwerken die sinds 1992 als bruikleen in De Pont te zien waren geweest. Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix woonde de opening bij en nam een nieuw werk van Anish Kapoor in ogenschouw dat de gemeente Tilburg, ondernemers en particulieren uit Brabant aan het museum hadden aangeboden. De zes meter hoge sculptuur Sky Mirror heeft de vorm van een gebogen spiegel waarin de lucht en voorbijrijvende wolken te zien zijn. Het werk staat voor het museum in een Japans aandoende tuin met vijver.

Anish Kapoor wilde met liefde en plezier meewerken aan dit cadeau omdat hij tweemaal in De Pont heeft geëxposeerd. "De Pont heeft mij gesteund, nu steun ik het museum."

TROONREDE

Op 19 september was het de vijfde keer dat Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander de Troonrede uitsprak. Het was de kortste tot dan toe tijdens zijn regeerperiode: 1648 woorden.

De Troonrede begon met een uiting van solidariteit met de slachtoffers van orkaan Irma, die eerder in september grote schade aanrichtte in de Caraïben. "Vandaag zijn ons hart en onze gedachten in de eerste plaats bij de inwoners van Sint Maarten, Saba en Sint Eustatius, die zo zwaar getroffen zijn door de verwoestende kracht van orkaan Irma. Wij allen leven intens mee. Juist in deze moeilijke omstandigheden wordt de onderlinge verbondenheid in het Koninkrijk zichtbaar."

Tijdens de traditionele rijtoer naar de Ridderzaal passeerde de stoet met de Glazen Koets ook het Kabinet van de Koning aan de Korte Vijverberg. Aan het raam zat Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix, die de inzittenden enthousiast toewuifde.

Tot de vele toeschouwers langs de route behoorden ook Lilian Scharbaai uit Curaçao en haar dochter, die de stoet vanaf de tribune op het Lange Voorhout voorbij zagen komen. "Ik ben net zeventig geworden en dit is een prachtig verjaardagscadeau. Ik heb een lange vlucht achter de rug, maar het is het waard. Ik wilde hier zo graag een keer bij zijn en zag dat je plekken op de tribune kon regelen. Dit is dus mijn cadeau geworden."

VERENIGDE NATIES

Sinds 2009 is Hare Majesteit Koningin Máxima speciale pleitbezorger van de secretaris-generaal van de Verenigde Naties voor inclusieve financiering voor ontwikkeling. Ieder jaar brengt zij aan hem rapport uit over haar werkzaamheden. Op 20 september ontving secretaris-generaal António Guterres haar nieuwe verslag, tijdens de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in New York.

In haar voorwoord schetst Koningin Máxima aan de hand van een concreet voorbeeld hoe toegang tot financiële diensten het leven van mensen positief kan veranderen. Zij vertelt het verhaal van een vrouw die zij in Indonesië ontmoette: Susanti, een kleine ondernemer die thee en honing verkoopt. Susanti bewaarde het geld dat zij verdiende in een doos omdat een bank te ver weg was. Dat maakte het moeilijk te sparen. Gelukkig kwam een bank met een oplossing: een digitale spaarrekening die heel simpel met de mobiele telefoon toegankelijk is. Lokale winkeliers fungeren als kleine bankagentschappen waar zij geld kan inleggen of opnemen. Het resultaat is dat Susanti nu veel beter in staat is greep te houden op haar financiën en voldoende geld opzij kan leggen voor de opleiding van haar dochter.

Tijdens haar bezoek aan New York had de Koningin een groot aantal gesprekken met wereldleiders en vertegenwoordigers van bedrijven en organisaties die zich met haar inzetten voor een betere toegang tot financiële diensten voor iedereen. Zo nam zij deel aan een Bloomberg-forum waar zij meediscussieerde over het thema 'inclusieve economie'.

‘HÉ, ZE BIJTEN NIET.’

Een opvanghuis voor verslaafden roept bij omwonenden meestal weinig enthousiaste gevoelens op. Vaak leven de cliënten en de andere wijkbewoners langs elkaar heen, zonder ‘natuurlijke’ mogelijkheden om elkaar wat beter te leren kennen. In Apeldoorn hebben ze een manier gevonden om hier iets aan te doen. Stichting Omnizorg, die mensen met een verslaving en daklozen ondersteunt, heeft de open ruimte naast het gebouw benut voor de aanleg van een buurttuin. Hier zijn alle buurtbewoners welkom om als vrijwilliger de moes- en siertuintjes te onderhouden en te genieten van het groen. En dat werkt. De zorg voor het gezamenlijke groen brengt de mensen dicht bij elkaar en bevordert het onderling begrip. In de woorden van Nericha Marchena, die als coach aan het initiatief verbonden is: “Mensen van buiten kijken toch een beetje neer op verslaafden of ze vinden hen eng. Wij brengen de mensen bij elkaar. Dan ontdekken ze: hé, ze bijten niet.”

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander bracht op 21 september een werkbezoek aan Omnizorg en sprak met medewerkers, buurtbewoners en cliënten. Ook kreeg hij een rondleiding door de tuin. Hij hoorde uit de eerste hand hoe het werk in de moestuin mensen met een verslaving rust kan geven en hen kan helpen zich minder machteloos en geïsoleerd te voelen.

Stichting Omnizorg neemt deel aan het programma ‘Groen Verbindt’ van het Oranje Fonds.

SAMEN DE MISDAAD AANPAKKEN

Sinds de aanslagen in de Verenigde Staten van 11 september 2001 op de Twin Towers en het Pentagon, zijn de Europese landen nauwer gaan samenwerken om terrorisme en grensoverschrijdende misdaad aan te pakken. In 2002 leidde dit tot de oprichting van Eurojust, een agentschap van de Europese Unie. Dankzij Eurojust kunnen nationale autoriteiten gemakkelijker informatie uitwisselen, elkaar rechtshulp bieden en personen die verhoord moeten worden, uitleveren. Zeer regelmatig komen opsporings- en vervolgingsautoriteiten uit de lidstaten in Den Haag bij elkaar om te overleggen over de aanpak van specifieke misdrijven. Daarbij gaat het niet alleen om terrorisme, maar ook om drugshandel, mensenhandel, fraude, corruptie, computercriminaliteit en witwaspraktijken.

Eurojust is gevestigd in Den Haag en nam in 2017 een nieuw gebouw in gebruik in het World Forumgebied. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander opende deze nieuwbouw op 4 oktober. Het pand is ontworpen door Ellen van de Wal (destijds architectenbureau Mecanoo) en bestaat grotendeels uit glazen panelen.

De opening van het nieuwe Eurojust-gebouw viel nog net onder het presidentschap van Michèle Coninx, die per 1 november aantrad als de nieuwe directeur van het Counter-Terrorism Executive Directorate van de Verenigde Naties. Coninx stond sinds 2012 aan het hoofd van Eurojust en was trots op wat haar organisatie had opgebouwd. “Tien jaar geleden werd Eurojust beschouwd als Europese gerechtelijke science fiction. Nu zijn we een Europese gerechtelijke realiteit.”

VAN ELKAAR LEREN

Anderhalf duizend leraren kwamen op 6 en 7 oktober naar ROC Midden Nederland in Amersfoort om elkaar te ontmoeten tijdens het vijfde Lerarencongres. De Onderwijscoöperatie organiseert dit congres jaarlijks voor leraren in het primair, voortgezet en speciaal onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs. De leraren zelf hebben een actieve rol; zij geven workshops en presentaties en delen hun succesvolle lesmethoden en hun praktijkervaringen met collega's uit het hele land.

Hare Majesteit Koningin Máxima woonde een deel van de eerste dag bij. Zij ging onder meer in gesprek met leraren die in de jaren daarvoor tot Leraar van het Jaar waren verkozen. Daarbij waren de gedrevenheid en de liefde voor het onderwijs duidelijk voelbaar. Toch werden ook weerbarstige thema's niet geschuwd. Zo is het op veel scholen moeilijk om goede vakkrachten te vinden en ervaren veel leraren een hoge werkdruk.

In de MAAKtent ontmoette de Koningin onder anderen Astrid Poot van Stichting Lekkersamenklooiën. Zij zet zich met een aantal collega's in om – samen met ouders - van kinderen makers te maken. "In onze digitale wereld zijn maakvaardigheden belangrijker dan ooit. Makende mensen zijn creatiever, vindingrijker en hebben meer zelfvertrouwen. Wij vinden het belangrijk dat kinderen niet alleen consumenten zijn, maar leren dat ze de wereld zelf kunnen inrichten." Om dit te bereiken, ontwikkelde de stichting onder meer 'Klooioffers', met spullen waarmee kinderen creatief aan de slag kunnen.

SCHILDEREN MET SCHOONMAAKMIDDEL

Waar ligt de grens van de schilderkunst? Dat is een lastige vraag, afgaand op het werk van de vier winnaars van de Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst 2017. Zij gebruiken olie- en acrylverf, maar ook houtskool, potlood, poedercoating en zelfs Vanish Oxy Action.

Vera Gulikers, Niek Hendrix, Janine van Oene en Suzie van Staaveren ontvingen op 6 oktober de Koninklijke aanmoedigingsprijs voor schilders onder de 35 jaar, uit handen van Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander. "Hun stijlen kunnen haast niet verder uiteenlopen, van hyperrealisme tot speelse abstractie", aldus de Koning. Meer dan driehonderd jonge kunstenaars meldden zich aan. Naast de vier winnaars selecteerde de jury onder voorzitterschap van Benno Tempel werken van twintig kunstenaars voor de tentoonstelling in het Koninklijk Paleis Amsterdam, die tot half november te zien was.

De Koning refereerde bij de uitreiking aan het blog Lost Painters van winnaar Niek Hendrix, die zich in 2013 kritisch over het niveau van de jury had uitgelaten. Hoe zou het oordeel van deze blogger in 2017 uitpakken? Nog steeds kritisch, zo bleek de volgende dag. "Zo'n selectie van een jury is een poldermodel, ze moeten tot een compromis komen met elkaar. Maar Majesteit, ondanks alle kritiek die ik heb, ik juich iedere prijs en positieve aandacht voor de kunsten in Nederland van harte toe. De prijs is niet perfect, maar het toont wel aan het hele land dat kunst wel degelijk van belang is."

IN HET KIELZOG VAN DE PORTUGEZEN

Op uitnodiging van president Marcelo Rebelo de Sousa brachten Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima van 10 tot en met 12 oktober een Staatsbezoek aan Portugal. Het was hun twaalfde uitgaande Staatsbezoek. Het Koninklijk Paar werd ontvangen met een welkomsterceremonie bij het Mosteiro dos Jerónimos in Belém, Lissabon. Daar legden zij een krans bij de tombe van Luís Vaz de Camões, Portugals grootste dichter en nationale held.

Na een gesprek met de president stond de Koning stil bij de overeenkomsten tussen beide landen. "Iedereen met enig historisch besef weet wat de Nederlanders aan de Portugezen te danken hebben. Het waren Uw voorouders die de wereld voor hun mede-Europeanen - en dus voor ons - openlegden. Het waren Uw onverschrokken landgenoten die nieuwe zeeroutes verkenden en het pad aan verre kusten baanden. Wij keken de kunst bij U af en volgden pas veel later in Uw kielzog."

Zoals voor bijna iedere bezoeker van Lissabon kon een tramrit door de binnenstad voor de Koning en Koningin niet ontbreken. Zij stapten in de 'eléctrico', de elektrische tram die al sinds 1901 door de stad rijdt. Eindpunt was Intendente, één van de oudste volkswijken van Portugal, waar zij praatten met bewoners en ondernemers. Zij ontmoetten onder anderen mevrouw Freire. Zij beheert de buurtkeuken waar iedereen kan komen koken. Koken verbindt mensen, vertelde ze. "Eten is een universele taal. Als je iets proeft, opent je geest."

Op de tweede dag bezochten de Koning en Koningin het Champalimaud Centre for the Unknown, een medisch centrum dat nauw samenwerkt met Nederlandse professionals uit de gezondheidszorg, onder meer op het gebied van kankerbestrijding.

Op de Universiteit van Lissabon had het Koningspaar een ontmoeting met studenten. Een aantal van hen vond het spijtig dat het Nederlands elftal zich niet had kunnen plaatsen voor het Wereldkampioenschap van 2018. Enthousiast suggereerden zij dat het Koningspaar nu Portugal zou kunnen aanmoedigen.

In het Dona Maria II theater in Lissabon vond de contraprestatie plaats. De Koning bood de president een concert aan als dank voor de gastvrijheid, met optredens van Nynke Laverman en fado-zangeres Cristina Branco.

Op de laatste dag van het Staatsbezoek lag het accent op economische samenwerking en cultuur. Het Koningspaar had een ontmoeting met Nederlandse en Portugese bedrijven uit de vliegtuigbouw en luchthavenontwikkeling en bracht een bezoek aan het historische centrum van Sintra.

Afsluitend waren in Portugal wonende Nederlanders uitgenodigd in Cascais voor een receptie met het Koningspaar.

LANGS DE EEM

Bij de Amersfoortse Koppelpoort begint de rivier de Eem zijn loop naar het noorden. Via Soest, Baarn en Eemnes komt ze 18 kilometer stroomafwaarts uit in het Eemmeer. Op 24 oktober volgden Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander en Hare Majesteit Koningin Máxima de loop van de Eem tijdens een streekbezoek aan Eemland. In Amersfoort wandelden zij van de Koppelpoort naar het Eemhuis, waar zij met oude en nieuwe Amersfoorters praatten over de invloed van het snel groeiende inwoneraantal op het karakter van de stad en de omliggende dorpen. Binnen vier decennia verdubbelde de bevolking. Ellen de Ridder woont in Hoogland en zag haar woonomgeving in de loop der jaren veranderen. "Ik woon in een dorp. Wij zijn ingebouwd door Amersfoort en zitten er nu strak tegenaan. We zijn onderdeel van de stad geworden. Ik heb het dorpse leven nog, maar kan ook gaan winkelen in Amersfoort."

De kerk levert een belangrijke bijdrage aan het gemeenschapsgevoel, ook in nieuwe wijken als Vathorst, aldus burgemeester Lucas Bolsius. "Je denkt dat de kerken leeglopen, maar hier niet."

Na Amersfoort ging het Koningspaar naar Soest, waar zij De Paardenkamp bezochten, een rusthuis voor oudere paarden en pony's. Het 31-jarige politiepaard Fortuin trok zich van het protocol niets aan en nam gretig een hap uit het handboeket van de Koningin.

Daarna gingen de Koning en Koningin naar Eemnes, waar zij met boeren uit de Eempolder praatten over het agrarisch bedrijf in relatie tot natuurbeheer en duurzaamheid. Met de veerpont staken ze vervolgens de rivier over naar de gemeente Bunschoten, waar ze een bezoek brachten aan zorg- en Wooncentrum De Haven in Spakenburg en een wandeling maakten naar Scheepstimmerwerf Nieuwboer. Dit rijksmonument is gespecialiseerd in ambachtelijk vakwerk uit de botterbouw. De werf draagt zo bij aan het behoud van het unieke varend erfgoed van de voormalige Zuiderzeehaven.

De Koning bedankte aan het einde van het streekbezoek iedereen die had meegeholpen er een geslaagde dag van de maken: "De rivier de Eem bindt het gebied waarin ik ben opgegroeid. Vandaag heb ik het op een totaal andere manier leren kennen. Deze combinatie van heden en verleden heeft voor mij een emotionele betekenis."

TIJDIGE ONDERKENNING VAN PSYCHOSES

Hare Majesteit Koningin Máxima ging 25 oktober op werkbezoek bij Parnassia Groep in Den Haag. Parnassia Groep verleent psychische zorg en verslavingszorg vanuit ruim 500 locaties in Nederland. Het eerste deel van het bezoek was gewijd aan de vraag hoe psychoses tijdig kunnen worden onderkend. Mensen met een psychose lijden aan angstaanvallen of waandenkbeelden en lopen het gevaar in een isolement te komen. Psychoses komen het meest voor bij jonge mensen tussen 16 en 30 jaar. Parnassia heeft innovatieve manieren ontwikkeld om psychoses in een vroeg stadium op het spoor te komen, want hoe eerder de stoornis wordt herkend, hoe beter deze kan worden behandeld. Koningin Máxima sprak hierover met klinisch psychologen David van den Berg en Mark van der Gaag. Daarna ontmoette zij twee patiënten en hun behandelaars.

Het tweede deel van het bezoek vond plaats op de open afdeling van de Zeester, waar patiënten met ernstige psychiatrische aandoeningen worden behandeld. De Koningin sprak met onder anderen Joke Zwanikken, die zich al tientallen jaren sterk maakt voor verenzorg. "In de hedendaagse gezondheidszorg wordt gehamerd op het belang van autonomie en zelfzorg. Het zijn mooie woorden, maar voor veel mensen met een chronische ziekte komen ze neer op het gevoel aan hun lot overgelaten te worden." Voor deze groep patiënten is persoonlijke aandacht een essentiële factor. In de Zeester vormt die persoonlijke aandacht het hart van de zorg.

Wetten en Koninklijke Besluiten

In de Grondwet is bepaald dat de Koning alle wetten, algemene maatregelen van bestuur en andere Koninklijke Besluiten ondertekent, waardoor deze worden bekrachtigd. De verantwoordelijke minister of staatssecretaris ondertekent daarna, waarmee de ministeriële verantwoordelijkheid tot uitdrukking komt. In 2017 tekende Zijne Majesteit de Koning 178 wetten, 169 algemene maatregelen van bestuur en 1818 Koninklijke Besluiten.

De Koning heeft geen plaatsvervanger en tekent alle wetten en besluiten zelf. Bij verblijf in het buitenland tekent de Koning daarom in spoedeisende gevallen de wetten en besluiten op zijn tablet. In 2017 ondertekende de Koning 13 stukken op de iPad. Eenmaal terug in Nederland ondertekent de Koning het origineel alsnog met de pen.

Op 26 oktober, de dag van de presentatie van het kabinet Rutte III, ondertekende de Koning de Koninklijke Besluiten voor het ontslag en de benoeming van de ministers en staatssecretarissen. Deze besluiten werden door de minister-president gecontrasigneerd. Voor het eerst werden beelden van deze ondertekening uitgezonden op televisie. Bewindspersonen worden overeenkomstig de artikelen 43 en 46 van de Grondwet ontslagen en benoemd bij Koninklijk Besluit.

EEN NIEUW KABINET

Op 26 oktober legden vijftien ministers en acht staatssecretarissen de eed of belofte af ten overstaan van de Koning. Het afleggen van de eed of belofte ten overstaan van de Koning vindt zijn grondslag in artikel 49 van de Grondwet. Minister-president Rutte legde die dag niet de eed af, hij ging immers door als minister-president en legde de eed al af op 14 oktober 2010. De ceremonie vormde het sluitstuk van de kabinetsformatie die leidde tot het kabinet-Rutte III van VVD, CDA, D66 en ChristenUnie.

De ceremonie had plaats op Paleis Noordeinde. In het verleden waren beëdigingen van een kabinet meestal op Paleis Huis ten Bosch. Dit paleis was nu echter niet beschikbaar gezien de renovatie onder regie van het Rijksvastgoedbedrijf.

Na de beëdiging gingen alle bewindslieden - ministers en staatssecretarissen - met Koning Willem-Alexander op de foto in de Kleine Balzaal van Paleis Noordeinde. Aansluitend werd de traditionele bordesfoto gemaakt. Hierop zijn naast de Koning de zestien ministers te zien.

De opstelling van de bewindslieden op de bordesfoto is niet willekeurig. De minister-president staat volgens de traditie direct aan de rechterzijde van de Koning, de viceminister-president aan diens linkerzijde. Zijn er meer viceminister-presidenten, zoals nu het geval, dan staan deze op volgorde van de vervangingsregeling met de minister-president eerst aan de rechterzijde van de minister-president en vervolgens aan de linkerzijde van de eerste viceminister-president. Voor de overige bewindslieden geldt eveneens een schema van afwisselend rechts en links. De volgorde van placering is die van de begrotingshoofdstukken van de Rijksbegroting. Die volgorde is op zijn beurt weer gekoppeld aan de oprichtingsdata van ministeries. 'Oude' ministeries staan centraler op de eerste rij of in het midden van de tweede rij. Ministers zonder portefeuille ('ministers voor' in plaats van 'ministers van') volgen.

Na de bordesfoto vertrokken de bewindslieden naar hun departement.

TIEL ZINDERT

Aan de rand van de binnenstad van Tiel, vlak bij de Waal, opende in 2017 het gloednieuwe cultuurgebouw Zinder zijn deuren. Samen met de nabijgelegen schouwburg en filmtheater Agnietenhof vormt Zinder het culturele hart van Tiel. Zinder is een ontmoetingsplek waar kinderen, jongeren en volwassenen uit Tiel en omgeving aan de slag kunnen met muziek, beeldende kunst, dans, theater en film. Beginners doen er hun eerste podiumervaring op en kunstenaars ontwikkelen zich verder onder leiding van gespecialiseerde docenten. Zinder biedt ook onderdak aan de bibliotheek, een kunsttieleen, een poppodium en een toeristisch informatiepunt.

Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Beatrix verrichtte de officiële opening van het cultuurcentrum op 26 oktober. Tijdens een rondleiding door het gebouw kreeg zij een indruk van de vele activiteiten die er plaatsvinden: een balletles, een repetitie van het jeugdorkest, een musicaluitvoering en een atelier waar leerlingen hun talent als beeldend kunstenaar kunnen ontdekken.

Inge de Peinder werkt als dansdocente in Zinder. Zij gaf vlak voor de opening een interview aan Omroep Gelderland. "We zijn blij dat Prinses Beatrix komt. Zij is een fantastische beschermvrouwe van dans, cultuur en beeldende kunsten. We hebben een mooi programma in elkaar gezet waarin zij een rondleiding krijgt door het hele gebouw. We zingen voor haar, er wordt muziek gemaakt, kinderen zijn met beeldende kunst bezig en we laten haar de bibliotheek zien. Het wordt een bruisende dag." Die belofte werd honderd procent waargemaakt.

EEN SPIEGEL VOOR NEDERLAND

'De maatschappij dat ben jij', 'Kinderen scheiden niet' en 'Je bent een rund als je met vuurwerk stunt'. Veel Nederlanders klinken deze zinnen bekend in de oren. Ze komen uit campagnes van SIRE, de Stichting Ideële Reclame. In het Tropenmuseum te Amsterdam vierde SIRE op 30 oktober haar 50-jarig bestaan. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander was bij deze viering aanwezig en nam daarbij het geschenk 'SIRE 50 jaar' in ontvangst.

Met campagnes op radio, televisie en internet wil SIRE op onafhankelijke wijze maatschappelijke onderwerpen onder de aandacht brengen bij het Nederlandse publiek en deze bespreekbaar maken. Daarbij belicht de Stichting onder andere thema's als pesten, eenzaamheid, dyslexie en kindermishandeling. Voorzitter Imme Rog: "Al 50 jaar lang houdt SIRE de Nederlanders een spiegel voor. Direct, onverbloemd, confronterend, verrassend. In beelden en verhalen die soms ook schuren en ongemakkelijk zijn. Stevig stelling nemen, met voor- en tegenstanders. Soms stevige discussies. Dat is goed, want alleen zo komen we verder met elkaar."

Sinds de oprichting in 1967 heeft SIRE in totaal 115 campagnes gevoerd. Hoewel tijdens de viering vooral werd teruggekeken op de afgelopen 50 jaar, ging deze ook gepaard met de lancering van een nieuwe jubileumcampagne: 'Luister naar de toekomst'. De kijk van 17-jarigen op de wereld en de samenleving staat daarin centraal.

500 JAAR REFORMATIE

Het jaar 1517 geldt als het startpunt van de Reformatie. In dat jaar ontketende de Duitse monnik Maarten Luther een vernieuwingsbeweging binnen de kerk met de openbaarmaking van 95 stellingen. Luther legde het accent op de directe relatie van de mens tot God. Persoonlijk geloof moest zwaarder wegen dan het gezag van kerkelijke instituties. Een belangrijke steen des aanstoots voor Luther was de handel in aflaten, waarmee mensen volgens de heersende doctrine hun zielenheil konden veiligstellen. De Reformatie leidde tot een scheiding der geesten in de kerk en het ontstaan van het protestantisme.

Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander was 31 oktober aanwezig bij de landelijke viering '500 jaar Reformatie' in de Utrechtse Domkerk. Tijdens die viering stonden de Protestantse Kerk in Nederland en andere kerkgenootschappen stil bij de betekenis van de Reformatie in Nederland. Daarbij was ook aandacht voor de schaduwzijde van de erfenis van Luther, die zich in delen van zijn werk antisemitisch heeft uitgelaten. Ook de verdeeldheid binnen de kerk werd benoemd. In een gezamenlijke declamatie werd hierover het volgende gezegd: "Als rooms-katholieken en protestanten hebben we inmiddels ontdekt dat we het belangrijkste met elkaar delen: het geloof in God als Vader, Zoon en Geest. Door dit gedeelde geloof is er eenheid. Wij zijn ervan overtuigd dat, wanneer we groeien in het geloof in Christus, die eenheid steeds dieper zal worden. We zien uit naar de dag dat wij een verenigde kerk zijn."

IEDEREEN VEILIG NAAR SCHOOL

'Homo' is één van de meest gebruikte scheldwoorden op school. De helft van de leerlingen die uit de kast komen, heeft te maken met pesterijen of negatieve reacties. Daarom is het nog steeds nodig dat scholen zich sterk maken voor een veilige schoolomgeving voor alle leerlingen, ongeacht hun geaardheid. Het COC werkt daaraan mee door het steunen van de Gender & Sexuality Alliance (GSA) die op veel scholen in Nederland actief is. De GSA is een jongerengroep die zich inzet voor een vriendelijk klimaat voor lesbische, homoseksuele, biseksuele, trans- en intersekse leerlingen. Een van de concrete acties is Paarse Vrijdag, waarbij scholieren hun medeleerlingen vragen paars te dragen als teken van solidariteit.

Hare Majesteit Koningin Máxima ging op 8 november op werkbezoek bij het Hofstad Lyceum in Den Haag om meer te horen over de GSA. Zij sprak met docenten en leerlingen over wat je samen kunt doen om te zorgen dat iedereen zich geaccepteerd voelt.

DUITS-NEDERLANDSE DEFENSIESAMENWERKING

Nederland en Duitsland werken op defensiegebied steeds nauwer samen. Op 10 november bracht Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander een werkbezoek aan eenheden van de Koninklijke Landmacht in het Duitse Bergen-Hohne. Hij ontmoette daar militairen van de 43 Gemechaniseerde Brigade, die onder bevel staan van de Duitse 1ste Pantserdivisie. Daaronder valt ook het Pantzerbatallion 414, een tankeenheid bestaande uit zowel Nederlandse als Duitse militairen. Door deze samenwerking met Duitsland kan de Nederlandse landmacht weer beschikken over een tankeenheid, nadat deze in 2011 werd opgeheven. De Koning sprak met militairen over hoe zo'n hechte samenwerking in de praktijk verloopt.

Een belangrijk deel van de Duits-Nederlandse samenwerking speelt zich af in EU-verband, met name in de European Battlegroup. De samenstelling hiervan verandert elk half jaar. In 2018 bestaat de European Battlegroup naast Nederlandse en Duitse ook uit Belgische, Oostenrijkse en Luxemburgse militairen. De Koning bezocht de oefening Quick Lion I van de 13 Lichte Brigade en sprak met militairen over hun voorbereidingen en deelname aan de European Battlegroup 2018. De Europese Unie heeft continu drie- tot vierduizend militairen paraat staan, die wereldwijd missies kunnen uitvoeren. De missies kunnen variëren van zogenoemd robuust ingrijpen tot evacuatieoperaties en humanitaire hulp. De Nederlandse bijdrage bestaat uit delen van het hoofdkwartier van de 13 Lichte Brigade en een infanteriebataljon met gevechtssteun en logistieke ondersteuning.

50 JAAR LELYSTAD

Voor veel jonge gezinnen in Amsterdam was het in de jaren zestig een droom: verhuizen van een krappe etage drie hoog achter naar een eigen huis met een tuintje in de nieuwe stad in de IJsselmeerpolders: Lelystad. Het jonge echtpaar De Keijzer behoorde in 1968 tot de eerste bewoners en betrok te midden van opgespoten zandvlakten een gloednieuwe huurwoning. Een halve eeuw later wonen zij daar nog steeds. Ter gelegenheid van het vijftigjarig bestaan van hun stad bezocht Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander op 15 november de Zuiderzeewijk om met bewoners van het eerste uur te praten over het leven toen en nu. Burgemeester Ina Adema van Lelystad begeleidde de Koning. Naast het echtpaar De Keijzer ontmoetten zij ook Nico van Mierlo, de eerste postbode van Lelystad. Hij en zijn vrouw kregen in oktober 1968 een woning toegewezen aan de Steile Bank. De woonkamer werd omgebouwd tot postkantoor en op de eerste verdieping ging het kersverse paar wonen.

De Koning bezocht ook twee sociale initiatieven in de Zuiderzeewijk. De Kluswinkel is een plek waar mensen die hun woning willen opknappen ondersteuning kunnen krijgen, bijvoorbeeld in de vorm van leengereedschap. In Ons Winkeltje wordt tweedehands kleding verkocht. De inkomsten komen ten goede aan de wijk. Het bezoek werd afgesloten met een feestelijke bijeenkomst in het stadhuis, waar de Koning samen met een aantal kinderen een mozaïek onthulde dat zij ter gelegenheid van het jubileum van Lelystad hadden gemaakt.

STAAT VAN HET MKB

2017 was een goed jaar voor het midden- en kleinbedrijf, waarbij bedrijven met personeel het iets beter deden dan zzp'ers. Hoewel omzet en werkgelegenheid in het totale MKB toenamen, waren de verschillen groot en was de groei zeer ongelijk verdeeld. Tien procent van de bedrijven realiseerde een forse groei; negentig procent groeide niet of nauwelijks. Die laatste, grote, groep loopt het risico in een snel veranderende markt achterop te raken en na verloop van tijd het onderspit te delven. Daarom is een 'winstwaarschuwing' op zijn plaats volgens het Comité voor Ondernemerschap en Financiering. Hare Majesteit Koningin Máxima is lid van het Comité en was op 17 november (de Dag van de Ondernemer) bij de presentatie van het 'Jaarbericht Staat van het MKB 2017' bij familiebedrijf Octatube in Delft. Ook staatssecretaris Mona Keijzer van Economische Zaken en Klimaat was aanwezig.

Octatube realiseert architectonische constructies van glas en staal, zoals de enorme pui van de Rotterdamse Markthal. Directeur Nils Eekhout weet uit eigen ervaring dat continue groei niet vanzelf spreekt. "Ik heb het bedrijf van mijn vader overgenomen en bouw het uit. Octatube is een snel groeiend bedrijf: elk jaar komen er zo'n vijftien mensen bij. Een groei van 20 procent is nu even de max. Ik merk dat nu we over de honderd medewerkers gaan, het bedrijf in een andere fase terechtkomt. Zo hebben we behoefte aan professionele HRM- en financiële specialisten."

Kennismaking met fractievoorzitters en bewindspersonen

Na de start van het kabinet Rutte III is Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander begonnen met een serie kennismakingsgesprekken met alle individuele fractievoorzitters en alle nieuwe bewindspersonen. De gesprekken vinden meestal plaats op Paleis Noordeinde. Voorzitter Klaas Dijkhoff van de Tweede Kamerfractie van de VVD was op 20 november de eerste fractievoorzitter die door de Koning werd ontvangen. Eind 2017 ontving de Koning nog vier andere fractievoorzitters voor een (hernieuwde) persoonlijke kennismaking: Sybrand van Haersma Buma (CDA), Geert Wilders (PVV), Alexander Pechtold (D66) en Jesse Klaver (GroenLinks). Ook had hij een kennismakingsgesprek met de minister van Buitenlandse Zaken: Halbe Zijlstra.

In totaal gaat het om een serie van ruim dertig gesprekken, die in 2018 doorloopt. Wanneer de Koning met alle bewindspersonen een kennismakingsgesprek heeft gevoerd, zal hij met de ministers en staatssecretarissen werkbezoeken afleggen op hun beleidsterrein.

GEWONE WIJK MET BIJZONDER KARAKTER

De bewoners van woonwagencentrum Beukbergen in Huis ter Heide en de gemeente Zeist hebben samen iets bijzonders tot stand gebracht. In goed overleg realiseerden zij een ingrijpende vernieuwing en uitbreiding van het woonwagencentrum, waardoor het weer voldoet aan de moderne woonwensen en mensen op de wachtlijst een plekje konden krijgen. Het wederzijds vertrouwen tussen bewoners en overheid is hierdoor sterk gegroeid. Vroeger stond Beukbergen te boek als vrijstaat waar bewoners hun eigen weg gingen. Inmiddels geldt deze 'gewone wijk van Zeist met een bijzonder karakter' als voorbeeld voor heel Nederland.

Zijne Majesteit de Koning wilde meer weten over de achtergrond van deze transformatie en bracht op 22 november op uitnodiging van burgemeester Koos Janssen een werkbezoek aan Beukbergen. Hij praatte uitgebreid met bewoners en betrokkenen van de gemeente en woningcorporaties over de samenwerking en over het leven op Beukbergen. Voorzitter van de bewonerscommissie Franca Vos vertelde hem dat mensen zich er heel erg thuis voelen: "Er is in tien tot vijftien jaar veel veranderd, maar zonder verlies van onze identiteit."

De Koning ging op de koffie bij Tonia Brummer-Gerrits. Zij vertelde hem over vroeger en over de bijzondere cultuur die zijn van jongs af aan heeft meegekregen: "Ik ben geboren in een woonwagen. We reden van stad naar stad om een boterham te verdienen." Zij vertelde de Koning ook dat haar na dertig jaar in dezelfde woonwagen te hebben gewoond, gevraagd was of ze een woning wilde betrekken op het vernieuwde Beukbergen. "Ik heb direct toegestemd. Het maakt niet zoveel uit; het huis is hetzelfde ingericht als de wagen. Door mijn interieur blijft het voor mij toch een woonwagen, ook al ziet de buitenkant er anders uit. Ik zit hier heerlijk."

De Koning vroeg of hij zijn schoenen uit moest doen, zoals gebruikelijk is voor bezoekers die een woonwagen binnenkomen. Maar dat hoefde niet van Mevrouw Brummer. "Ik pak zo de stofzuiger en dan is alles weer schoon."

ONZE UNIEKE VERBINDING MET JAPAN

Meer dan twee eeuwen lang, van 1641 tot 1859, was de Nederlandse handelspost Dejima bij Nagasaki het enige contactpunt tussen het gesloten Japan en de westerse wereld. Door kennis uit te wisselen met de Nederlanders bleven de Japanners op de hoogte van de westerse natuurkunde, geneeskunde en geografie. Japanse wetenschappers die Nederlandse boeken wilden raadplegen, moesten de taal leren. Rangakoe, de neerlandistiek, werd in Japan dan ook een belangrijk studievak. Zo gingen handel en uitwisseling van cultuur en kennis gelijk op.

Het kunstmatige eilandje Dejima was niet groter dan twee voetbalvelden en was vanaf het vasteland via een brug te bereiken. In 1998 is Nagasaki Stad begonnen met de reconstructie van de gebouwen en van de historische Omotemonbashi brug. Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Laurentien was op 24 november namens de Nederlandse regering aanwezig bij de ceremonie ter ere van de voltooiing van de brug. In haar toespraak memoreerde de Prinses dat zij Japan goed kent. Als tiener woonde zij er, toen haar vader Laurens-Jan Brinkhorst ambassadeur van de Europese Gemeenschap in Tokio was.

Een dag eerder bezocht Prinses Laurentien het monument ter herinnering aan de slachtoffers van krijgsgevangenkamp Fukuoka-2, onder wie 41 Nederlanders. Ook bezocht zij de Hollandsche Begraafplaats, waar overleden stafleden van de handelspost op Dejima werden begraven. In het Nagasaki Hypocenter Park legde zij bloemen bij het monument dat het hypocentrum van de atoombomexplosie van 9 augustus 1945 markeert.

SOCIALE WEERBAARHEID

Ongelijkheid, sociale uitsluiting en meningsverschillen over waarden en normen. Het zijn actuele thema's in het maatschappelijk debat. De Canadese socioloog Michèle Lamont (hoogleraar aan Harvard University) doet al tientallen jaren onderzoek op deze terreinen. Zij ontving op 28 november de Erasmusprijs uit handen van Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander, Regent van de Stichting Praemium Erasmianum.

Naomi Ellemers, die namens het bestuur de laudatio uitsprak, vertelde hoe persoonlijke ervaringen het werk van Lamont hebben gevoed: "Als lid van de Franstalige minderheid in Quebec heeft ze uit de eerste hand ervaren hoe het is als iemands taal en cultuur door anderen wordt gedevalueerd."

In haar werk laat Lamont zien dat diversiteit vaak leidt tot productievere verhoudingen en meer sociale weerbaarheid. In haar dankwoord zei zij het volgende: "Op dit punt in de geschiedenis moeten we ons realiseren dat het accepteren van economisch succes als enig criterium van waarde voor iedereen eenvoudigweg niet werkt. Niet iedereen kan tot de hogere middenklasse of de bovenste twintig procent van de bevolking behoren. Als dat waardenbeeld in brede kring wordt omarmd, veroordelen we de meerderheid van de bevolking ertoe zichzelf als losers te moeten beschouwen en zo ook door anderen te worden beschouwd. Een van de missies van de sociale wetenschappers van vandaag is dus te achterhalen hoe we onze collectieve denkbeelden zo kunnen bijstellen dat voor iedereen een breder scala aan toekomstmogelijkheden openstaat."

HET BELANG VAN WERKERVARING

Werk is de beste weg naar integratie. Die overtuiging ligt aan de basis van Refugee Company. Deze sociale onderneming ondersteunt nieuwkomers in Nederland bij het opdoen van werkervaring, met als doel een betaalde baan te vinden of een eigen bedrijf op te zetten. Een netwerk van vrijwilligers en bedrijven, de gemeente Amsterdam en het Oranje Fonds helpen daarbij.

Refugee Company is gevestigd in de voormalige Bijlmerbajes, waar nu veel jonge ondernemingen en nieuwe initiatieven zijn gehuisvest. Hare Majesteit Koningin Máxima bracht er op 28 november een werkbezoek. Zij wilde van de initiatiefnemers, medewerkers, deelnemers en samenwerkingspartners horen wat hun ervaringen zijn en welke resultaten er geboekt worden. Ook wilde zij met eigen ogen een aantal activiteiten van Refugee Company zien, zoals het café-restaurant waar nieuwkomers ervaring opdoen als kok, bedieningsmedewerker of barista.

De Koningin bezocht ook het modeatelier, waar zij Mahmoud Al Omar ontmoette. Hij komt uit Syrië en heeft mede dankzij Refugee Company inmiddels een baan bij Suit Supply. "Ik wilde graag werken. Mijn vader heeft me vroeger het kleermakersvak geleerd. Via de gemeente kwam ik terecht bij Refugee Company, waar ik aan de slag kon in het atelier." In het atelier ontwikkelde hij samen met zijn collega's een collectie maatoverhemden, die hij enthousiast aan de Koningin presenteerde.

BEZOEK AAN BOVENWINDSE EILANDEN

Drie maanden nadat orkaan Irma grote schade aanrichtte in het Caribisch gebied, bezocht Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander opnieuw Sint Eustatius, Saba en Sint Maarten. Hare Majesteit Koningin Máxima vergezelde hem tijdens het driedaagse bezoek, van 30 november tot en met 2 december. Staatssecretaris Raymond Knops van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties reisde met het Koningspaar mee. De wederopbouw stond met name op het zwaar getroffen Sint Maarten centraal, maar er was ook ruimte voor andere onderwerpen, zoals duurzame energie en de stand van de kwetsbare koraalriffen rond Saba. Op Sint Eustatius bezochten de Koning en Koningin het Solar Park, dat voorziet in bijna de helft van de stroombehoefte van het eiland. Op Saba vierden zij Saba Day mee en stelden zij zich op de hoogte van de toestand van het koraal op de Sababank, enkele tientallen meters onder de zeespiegel.

De Koning was onder de indruk van het doorzettingsvermogen van de eilandbewoners na orkaan Irma, zo zei hij op Sint Maarten. "Heel indrukwekkend om weer terug te zijn en te zien wat hier gebeurd is." Het Koningspaar praatte met getroffen bewoners, onder meer in een noodopvang voor orkaanslachtoffers en bij een voedselverdeelpunt van het Rode Kruis. Het viel hen op hoe groot de waardering is voor de Nederlandse militairen die sinds september in actie zijn geweest. "Het is ongelooflijk hoe dankbaar de mensen zijn voor de inzet van de Nederlandse militairen en alle anderen die hier geholpen hebben."

BIJ DE POLITIE THUIS

Nederland telt 168 basisteam van politie. Eén basisteam bedient vaak meerdere gemeenten. Basisteam De Copen is met 160 medewerkers verantwoordelijk voor de veiligheid in Woerden, Oudewater, Montfoort, IJsselstein en Lopik. Teamchefs Thijs Hazewinkel en Bert Roemeling ontvingen op 5 december Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander op het hoofdbureau in Woerden. De Koning wilde met politieagenten en burgemeester Victor Molkenboer van gedachten wisselen over de impact van de reorganisatie bij de vorming van de Nationale Politie. Bij de reorganisatie zijn korpsen samengevoegd en zijn functies veranderd. Brigadier Jan de Ridder, die veertig jaar actief is als politieman, vertelde de Koning dat hij het familiegevoel van vroeger mist, waardoor hij zich minder thuis is gaan voelen. Zijn collega Louise van Vuren vertelde dat zij ook positieve ontwikkelingen ziet. Er is meer ruimte gekomen om samen met burgers en de gemeente prioriteiten te stellen.

De Koning wilde meer weten over de vernieuwende manier van werken waarmee het Basisteam experimenteert. Niet de landelijke protocollen, maar de veiligheidsgevoelens van de burgers zijn leidend. Door gebruik te maken van de alertheid van inwoners (bijvoorbeeld in WhatsApp-groepen) kan de politie veel sneller in actie komen. Een inwonster die enkele jaren tegenover een drugspand woonde vertelde over de onveilige situatie die bij haar in de straat heerste. Verzamelen van bewijs bleek bijzonder moeilijk. "Door juridische procedures kunnen zaken soms niet snel aangepakt worden. Dat maakt het voor burgers best lastig", aldus burgemeester Molkenboer.

PRINS CLAUS PRIJS

De Braziliaanse filmmaker Vincent Carelli en de Chinese ontwerper nieuwe media Ma Jun ontvingen op 6 december de Grote Prins Claus Prijs uit handen van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Constantijn. Jaarlijks eert het Prins Claus Fonds kunstenaars, denkers en organisaties die een positieve bijdrage leveren aan de ontwikkeling van hun land.

Vincent Carelli maakt al tientallen jaren videofilms met en over inheemse gemeenschappen in Brazilië. Door zelf de camera te hanteren, leggen Braziliaanse indianen hun cultuur vast en blijven beelden en tradities behouden voor komende generaties.

Ma Juns belangrijkste drijfveer is verontrusting over de ecologische verwoesting in zijn geboorteland. Bij de prijsuitreiking vertelde hij over de impact van milieuvervuiling op de bevolking. "Ik herinner me dat ik bij een groot meer in gesprek kwam met een groep vissers. Ze schepten een stinkende algenprut uit het water, zo dik als groene verf. Een visser zei tegen me: 'toen ik jong was, sprong ik op warme dagen in het meer en zwom dan tussen de kleine vissen. Nu blijf ik weg van het water, want het geeft me huidirritaties.'" Ma Jun besloot de strijd aan te gaan tegen de vervuilende industrie, niet met protestborden, maar met social media. Hij richtte een organisatie op die data over vervuiling verzamelt en verspreidt. Burgers kunnen via een app vervuiling in hun eigen omgeving rapporteren. Zo geeft hij burgers de kracht om hun stem te laten horen, aldus Prins Constantijn.

ZWEMVEILIGHEID

In ons waterrijke land ben je alleen veilig met een zwemdiploma. In 1985 nam het Nationaal Platform Zwembaden de uitgifte van het Nationale Zwemdiploma over van de overheid. Sindsdien zijn 15 miljoen zwemdiploma's uitgereikt aan kinderen en volwassenen. De zevenjarige Eline Klein uit IJsselstein kreeg op 7 december het 15 miljoenste zwemdiploma overhandigd. Prof. mr. Pieter van Vollenhoven kwam daarvoor naar Sport- en Evenementencomplex Merwestein in Nieuwegein.

Eline is op jonge leeftijd al een geoefend zwemmer. Zij behaalde Zwemdiploma C. "Wie het zwemdiploma C op zak heeft is een echte vriend van het water geworden en kan zich goed redden in zwembaden en bij activiteiten in, op en aan het water", aldus de Nationale Raad Zwemveiligheid (sinds 1 januari 2018 de nieuwe naam van het Nationaal Platform Zwembaden). De organisatie heeft als doel de zwemveiligheid van de hele Nederlandse bevolking op een zo hoog mogelijk niveau te brengen. Bij de organisatie zijn meer dan duizend zwembaden, zwemscholen en verenigingen aangesloten.

De heer Van Vollenhoven herinnerde zich zijn eigen ervaringen toen hij als kind leerde zwemmen. "Ik heb ook nog aan een hengel gezeten, herinner ik me." Zijn diploma behaalde hij in een buitenbad bij Alkmaar. "Het was koud. Zo'n bad met groezelig bruin water waar je niks in zag. Ik vond het eigenlijk dertig keer niks. Maar ik ben wel blij dat ik het diploma heb!"

CRESCENDO

In een tjokvol Ahoy in Rotterdam werd op 14 december de Kerst feestelijk ingeluid met het Kerst Muziekgala 2017. Hare Majesteit Koningin Máxima vierde het feest mee. Als erevoorzitter van het platform Méér Muziek in de Klas zet zij zich samen met basisscholen, PABO's, muziekscholen, orkesten, gemeenten en bedrijven in heel Nederland in om muziek een vaste plek in het onderwijs te geven. Het Kerst Muziekgala is het slotakkoord van een reeks muziekshows uitgezonden door AVROTROS. Schoolklassen konden daarin laten horen wat ze muzikaal in huis hebben. De winnende klassen vormden samen de Grootste Schoolband van Nederland, die op 14 december Ahoy plat speelde.

De show startte met pianist Joël (12). Hij ontdekte zijn muzikaliteit toen hij zes jaar was en werkt sindsdien aan de vervulling van zijn droom: concertpianist worden. Joël volgt masterclasses bij Wibi Soerjadi, die blij is met de toegenomen aandacht voor muziekonderwijs omdat het kinderen spelenderwijs vertrouwd maakt met muziek. "Als kind leer je alles op een heel natuurlijke manier, heel snel. En het blijft ook in je systeem zitten. Daar heb je later ontzettend veel aan." Joël geeft inmiddels les op zijn oude basisschool en is daarmee de jongste muziekleraar van ons land.

In een blog op de site van platform Méér Muziek in de Klas schreef de Koningin: "Ik ben trots op wat we samen in beweging hebben gebracht. Méér Muziek in de Klas gaat crescendo."

RECHT EN VERZOENING

In 1991 viel Joegoslavië uit elkaar. Dat ging op veel plaatsen gepaard met burgeroorlogen, gewapende conflicten en misdaden tegen de menselijkheid. Het jarenlange geweld kostte aan vele duizenden burgers het leven. In 1993 richtte de Veiligheidsraad van de Verenigde Naties een tribunaal op om personen die verdacht werden van misdrijven in het voormalige Joegoslavië te vervolgen en berechten. Dit International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia (ICTY) werd gevestigd in Den Haag. Het Joegoslavië Tribunaal richtte zich op de personen met de grootste verantwoordelijkheid, onder wie de hoogste politieke en militaire leiders in de regio. Onder meer behandelde ICTY zaken van mensen die verdacht werden van misdaden in Srebrenica, in 1995. In vijftientig jaar tijd werden 161 individuen aangeklaagd, van wie er 90 werden veroordeeld. Zo leverde het tribunaal een belangrijke bijdrage aan handhaving van het internationaal recht en aan verzoening in de regio.

Op 21 december vond de sluitingsceremonie van ICTY plaats in de Ridderzaal in Den Haag. Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander woonde de ceremonie bij, samen met secretaris-generaal António Guterres van de Verenigde Naties. Deze zei dat het tribunaal meer heeft gedaan dan recht gesproken. "Het heeft een stem gegeven aan de slachtoffers. Mensen die verschrikkelijk geweld hebben doorgemaakt en dierbaren hebben verloren, kregen de kans om hun verhaal in de rechtszaal te vertellen en te laten documenteren en zagen hun vervolgers ter verantwoording geroepen worden. Dit op zichzelf heeft bijgedragen aan het proces van verzoening."

EEN GROTER WIJ

"Niet zoeken naar een breder ik, maar naar een groter wij." Dat was de centrale gedachte in de vijfde Kersttoespraak van Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander, die op Eerste Kerstdag werd uitgezonden via televisie en radio. De Koning stelde de vraag hoe we kunnen leven met verschillen zonder onverschilligheid. "Het lijkt steeds moeilijker te worden om elkaar in het dagelijks leven te ontmoeten. De plaatsen waar heel uiteenlopende mensen elkaar van oudsher tegenkomen - kerk, kantoor, café, sportclub, school - verliezen die verbindende functie steeds meer. Misschien is alleen het ziekenhuis nog een plek waar je in contact komt met mensen met een andere achtergrond en levensstijl."

Nieuwsgierigheid naar de wereld achter de eigen gordijnen kan volgens de Koning een begin van een antwoord zijn. "Het is iets wat ik veel hoor in gesprekken met mensen die actief zijn in het vrijwilligerswerk. Zij zien hun wereld groter worden in contact met vreemden. Vaak blijkt er veel gemeenschappelijks te zijn. (...) Zoeken naar een groter wij is altijd een drijvende kracht geweest in de geschiedenis van ons land en onze democratie. Eenvoudig is het niet. Het gaat vaak met horten en stoten en het vereist volhouders die doorgaan tegen de verdrukking in."

KONING WILLEM-ALEXANDER VIJFTIG JAAR

KROONJAAR

Op 27 april 2017 werd Zijne Majesteit Koning Willem-Alexander vijftig jaar. Dat ging bepaald niet ongemerkt voorbij. Het kroonjaar werd groots gevierd en kreeg volop aandacht, niet alleen op de verjaardag van de Koning zelf, maar ook in de dagen daaromheen.

Aan de vooravond van Koningsdag, op 26 april, zonden NPO 1 en RTL 4 een uitgebreid vraaggesprek van Wilfried de Jong met de Koning uit. Meer dan 4 miljoen mensen keken daarnaar. "Ik hoop dat de persoon Willem-Alexander, die achter het ambt van Koning zit en die vijftig jaar wordt, de nadruk zal krijgen", zei de Koning aan het begin van het interview.

Die hoop kwam uit. Wilfried de Jong keek met de Koning terug op diens leven, van zijn jeugd op Drakensteyn tot en met de eerste jaren van zijn Koningschap. Historische televisiefragmenten fungeerden daarbij als ankerpunt. In het gesprek kwamen dierbare herinneringen aan bod, maar ook verdrietige gebeurtenissen en moeilijke momenten. 'Openhartig' was een woord dat in veel reacties van kijkers terug kwam.

INTERVIEW MET DE KONING IN VIJFTIEN CITATEN

Over zijn lagere-schooljaren:

“Het was een leuke en mooie tijd, met mijn ouders en mijn twee broers. Een onbezorgde jeugd.”

Over opgroeien in een gezin met drie jongens:

“Wij waren drie jongens. Het verschil tussen mij en mijn jongste broer is minder dan twee en een half jaar. Bij ons thuis was het hakken of gehakt worden.”

Over radio en televisie:

“Mijn hele jeugd was radio. Wij hadden geen televisie in Drakensteyn. Op zondagmiddag keken we altijd naar Super 8-filmpjes: Disney, Zorro, de Dikke en de Dunne en filmpjes die mijn moeder en vader in het buitenland hadden gemaakt.”

Over de puberteit:

“Ik was een heel gemiddelde puber, dus goed vervelend. Daar kwam bij dat in die tijd mijn vader ziek werd. Hij had last van depressies. Eén van de dingen in de puberteit is dat je je afzet tegen je ouders. Als je vader ziek is, kun je je niet tegen hem afzetten. Dat heb ik heel moeilijk gevonden.”

Over zijn dienstitijd:

“Mijn Marinetijd is heel belangrijk geweest om structuur en discipline in mijn leven te brengen.”

Over de Val van de Muur:

“Het enige moment waar ik echt spijt van heb gehad in mijn leven is dat ik toen niet meteen in de auto ben gestapt en naar Berlijn ben gereden.”

Over zijn karakter:

“Ik ben redelijk vasthoudend. Als ik beet heb, ga ik ook echt door. Ik ben best wel veeleisend voor mijn omgeving. Maar als we klaar zijn, vind ik het fantastisch om dat met elkaar te delen.”

Over Prins Friso:

“Je beseft eigenlijk pas wat je verliest als je elkaar niet meer hebt.”

Over de Nederlanders:

“Het Nederlandse volk leeft met je mee in hoogte- en dieptepunten. Dat geeft ontzettend veel steun. Daar zijn we echt heel erg dankbaar voor.”

Over de waarde van zelfkennis:

“Als je jezelf niet kent, kun je nooit een publiek ambt goed vervullen. Je moet eerst jezelf door en door leren kennen. Dat is wat ik bij Amalia ook steeds benadruk.”

Over zijn leeftijd:

“Vijftig is het nieuwe dertig.”

Over zijn vrouw en dochters:

“Ik ben trots op mijn stralende dames die naast mij staan.”

Over het mobieltjesbeleid op de Eikenhorst:

“Met de vakantie gaan ze uit. 's Avonds gaan ze uit. Dit is de theorie hè.”

Over het Koningschap:

“Het is 24 uur per dag verantwoordelijkheid. Maar U hoeft geen medelijden met mij te hebben. Ik heb een heel interessant leven. Ik ontmoet ontzettend interessante mensen en mag Nederland op een mooie manier vertegenwoordigen in het buitenland. Hier zit iemand die goed in zijn vel zit en blij is met het ambt dat hij mag uitoefenen.”

Over Koningin Máxima:

“We beginnen pas net. We zijn pas net achttien jaar samen.”

KONINGS DAG

Op 27 april waren de Koning, Koningin Máxima en hun drie dochters in Tilburg om daar Koningsdag mee te vieren. Prins Constantijn en Prinses Laurentien waren erbij, evenals Prins Maurits en Prinses Marilène, Prins Bernhard en Prinses Annette, Prins Pieter-Christiaan en Prinses Anita en Prins Floris en Prinses Aimée.

Het gezelschap arriveerde per Koninklijke trein en maakte daarna kennis met de Spoorzone, direct naast het station. Van oorsprong is dit een bedrijventerrein met een grote NS-werkplaats, waar generaties Tilburgers aan treinen en locomotieven hebben gesleuteld. Het gebied wordt nieuw leven ingeblazen als een aantrekkelijke stadswijk waar wonen, werken en cultuur samenkomen. Een aantal monumentale bedrijfsgebouwen krijgt daarbij een nieuwe bestemming.

Geïnspireerd door het netnummer 013 van Tilburg, presenteerden de stad en de omliggende gemeenten dertien verschillende werelden. Zo was er een 'Ontdekstation' waar de Prinsessen meehielpen met het teweegbrengen van een immense kettingreactie en gaven vijftig pianisten in de Koepelhal een massaal miniconcert. De regiogemeenten verzorgden samen een 'Hart van Brabant Parade', met vijfhonderd dansers en acteurs die van elke gemeente een kenmerkend aspect uitbeeldden.

Het slotevenement werd een warm Brabants bad met muziek van de Tilburg All Stars, onder wie Gers Pardoel, Kenny B, Julia van Helvoirt en Guus Meeuwis. Meeuwis' klassieker 'Proosten' was de tune van Koningsdag 2017, maar met nóg meer enthousiasme zong iedereen mee met 'Brabant':

De mensen ze slapen
De wereld gaat dicht
En dan denk ik aan Brabant
Want daar brandt nog licht!

KONINGS DAGCONCERT

Op de avond van Koningsdag zond NPO 2 het Koningsdagconcert 2017 uit, dat op 3 april plaatsvond in Theaters Tilburg. De Koning en Koningin, Prinses Beatrix en Prins Constantijn zaten in de zaal, samen met honderden genodigden uit Tilburg en omstreken. Amsterdam Sinfonietta onder leiding van Candida Thompson bracht een wervelend en gevarieerd programma samen met het Tim Kliphuis Trio, het accordeonduo Toeac, de Tilburgse performer Tom America en de eveneens uit Tilburg afkomstige pianist Jan Willem Rozenboom. Studenten van Fontys Hogeschool voor de Kunsten Tilburg brachten een choreografie van Ed Wubbe.

Het uitgangspunt voor het Koningsdagconcert is een toegankelijk programma waarin klassieke muziek onverwachte verbindingen aangaat met andere muziekvormen. In de woorden van violist Tim Kliphuis: "We spelen muziek zonder hokjes, een soort mix van klassiek en jazz. Alles wat we mooi vinden krijgt ergens een plek en we denken niet na of iets nou hoge of lage kunst is. We verbinden die twee eigenlijk."

Pianist Jan Willem Rozenboom is eveneens een muzikale bruggenbouwer. "In de jaren dat ik met de Goldbergvariaties van Bach bezig was ben ik ook steeds bezig geweest met mijn andere tak van sport en dat is muziek maken met Guus Meeuwis. Ik ontdekte een paar jaar geleden dat de aria waarmee de Goldbergvariaties beginnen erg veel gelijkenis heeft met het liedje Brabant dat ik samen met Guus Meeuwis heb geschreven."

DINER MET 150 NEDERLANDERS

Op 20 februari verscheen er op de Facebookpagina van het Koninklijk Huis een kort filmpje dat binnen de kortste keren viraal ging. Twee lakeien zwaaiden de deuren open van een paleiszaal, waardoor een grote gedekte tafel zichtbaar werd met daaraan de Koning. Hij wendde zich tot de kijker en vroeg: "Viert U op 27 april ook een kroonjaar? Dan is op 28 april misschien één van deze honderdvijftig stoelen voor U. Mijn vrouw en ik verheugen ons erop."

Iedere inwoner van het Koninkrijk der Nederlanden die op 27 april jarig is en in 2017 een kroonjaar bereikte (dus 20 jaar werd, of 25, of 30, en zo verder) kon zich opgeven. Die oproep leverde meer dan elfduizend reacties op. Sommige aanmeldingen kwamen meer keren binnen en niet iedereen die zich enthousiast opgaf, voldeed aan de spelregels. Daarom werd eerst een eerlijke lijst gemaakt van alle gegadigden. Daarna werd er geloot. Bij die loting werd erop gelet dat alle leeftijdscategorieën evenredig vertegenwoordigd waren. Alleen de leeftijdsgenoten van de Koning hadden een streepje voor: van hen werden er vijftig uitgenodigd.

Op vrijdagavond 28 april was het zover. Honderdvijftig Nederlanders betraden over de rode loper het Koninklijk Paleis Amsterdam voor het diner met de Koning en Koningin; de heren in smoking, de dames in avondjapon. Iedereen werd voor aanvang van het diner persoonlijk door het Koningspaar begroet.

“Als u van plan was om uw verjaardag niet groots te vieren, is dat mislukt”, zei de Koning in de tafelrede waarin hij zijn gasten welkom heette. “En als u dat wel gedaan heeft, moet u dit maar zien als een afterparty.”

De Koning besloot zijn speech als volgt. “Nu zou ik u willen uitnodigen om een toast op onszelf te drinken, want dat hebben we verdiend. En misschien kunnen we dan ook gewoon ‘lang zullen wij leven’ zingen.”

En zo werd het diner feestelijk ingeluid.

Onder de gasten waren een postbezorger, een huisarts, een kraanmachinist, een kapster, een caféhouder, een webdesigner, een huisman, een leraar, een boer, een belastingadviseur, een kok, een fitnesstrainer en een zeebioloog. Er waren studenten van 20, maar ook enkele mensen van zeer gevorderde leeftijd. De twee oudste gasten waren de 90-jarige Johannes Post uit het Drentse Vledder en de 100-jarige Ernestine Richardson uit Brunssum. Onder de gasten was één tweeling: Janny en Gerda Albers uit Kampen. En maar liefst drie gasten heetten Koning of Konings!

Na afloop van het diner ging het Koningspaar met alle gasten naar buiten voor een groepsfoto met alle jarigen en met iedereen die op de Dam aanwezig was. Deze 'usfie' werd genomen met een gigapixel-camera, waardoor iedereen zichzelf haarscherp op de foto kon terugvinden.

Onder de gasten was theatermaker Jeroen Konings uit Den Bosch, die op 27 april zijn 45ste verjaardag vierde. "Ik las op Twitter dat de Koning dit zo zou vieren en toen dacht ik: leuk voor anderen, maar waarom zou ik me opgeven. Maar later veranderde dat in: waarom niet? Weken later zag ik dat ik gebeld was door een telefoonnummer uit Amsterdam en dat gebeurt me niet heel vaak. Toen dacht ik: ze bellen me vast niet omdat ik bij de tienduizend mensen hoor die niet mogen komen."

Voor sommige gasten voelde het een beetje onwennig om zonder hun partner naar een diner te gaan. Dit stond de feestvreugde echter allerminst in de weg. "Daardoor was iedereen heel vriendelijk en open", aldus Patricia Buskermolen uit Barsingerhorn. "Het diner was ongedwongen en de sfeer was goed", aldus Pieter Thys Faber uit Wommels.

VIJFTIG UUR OPEN

Na afloop van het verjaardagsdiner was het Koninklijk Paleis Amsterdam vijftig uur aaneengesloten geopend voor belangstellenden. Voor hen was een bijzondere expositie samengesteld over vijftig jaar Nederland, van 1967 tot 2017. Vijf grote glazen kijkkasten gaven elk een beeld van een decennium, met iconische voorwerpen die de geest en atmosfeer van die tijd oproepen.

In de eerste vitrinekast stond de wieg waarin Prins Willem-Alexander in 1967 lag. Deze wieg kreeg Koningin Wilhelmina bij de geboorte van Prinses Juliana als geschenk uit naam van alle Amsterdamse vrouwen. Het cadeau doet inmiddels een eeuw dienst: ook de drie dochters van de Koning hebben erin gelegen.

In dezelfde vitrine werd de sfeer van de jaren 1967-1977 voelbaar gemaakt door onder meer Meneer De Uil uit de Fabeltjeskrant, een ouderwetse gaskachel, de jurk waarin Lenny Kuhr in 1969 het Songfestival won en een paar rolschaatsen waarmee tijdens de autoloze zondagen van 1973 op de Nederlandse snelwegen werd gereden.

Lopend langs de vitrinekasten konden de bezoekers een spoor van persoonlijke en collectieve herinneringen volgen: de strippenkaart, het ruimtepak van Wubbo Ockels, Stier Herman, de Carvox 2500 (de voorloper van de mobiele telefoon), de guldenbiljetten Zonnebloem, Snip en Vuurtoren, de Rubiks Kubus, de 'gabbersmoking', het zadel van de legendarische Olympisch kampioen Bonfire en een replica van de roze taart die werd aangesneden bij de eerste huwelijksvoltrekking van partners van gelijk geslacht.

Ook objecten uit het persoonlijk leven van de Koning waren te zien: flipperkast Joker Poker waarop hij met zijn beide broers speelde, zijn doctoraalscriptie, de noren waarop hij in 1986 als W.A. van Buren de Elfstedentocht reed en het Groot Tenue van de Koninklijke Marine dat hij droeg bij zijn huwelijk. De meeste blikken gingen echter niet naar dit tenue, maar naar de ivoorkleurige zijden trouwjapon van zijn vrouw, ernaast.

In totaal verwierven 12.500 mensen een gratis toegangsbewijs voor een bezoek aan het Paleis tijdens de bijzondere openstelling. Zij konden niet alleen de tentoonstelling zien, maar werden ook getraakteerd op optredens en onverwachte ervaringen, zoals verrassingsconcertjes en een stille disco in de Burgerzaal. "Op een gegeven moment stonden we zelfs te hakken. Dat was een once in a lifetime-moment", aldus een bezoeker. Op zondagavond 30 april om 00.00 uur sloot het Paleis zijn deuren, na de langste aaneengesloten publieke openstelling in zijn geschiedenis.

AFSLUITING

Op 29 april ontving de Koning op het Koninklijk Staldepartement bij Paleis Noordeinde familieleden en vrienden. Met hen sloot hij de viering van zijn vijftigste verjaardag af. En ook daarbij kon vanzelfsprekend gedanst worden.

OVERZICHT WERKZAAMHEDEN KONINKLIJK HUIS 2017

JANUARI

Amsterdam	Nieuwjaarsontvangst Nederlandse genodigden	Koning, Koningin, Prinses Beatrix, Prinses Margriet, Professor Van Vollenhoven
Amsterdam	Nieuwjaarsontvangst Corps Diplomatique en Internationale Organisaties	Koning, Koningin, Prinses Beatrix, Prinses Margriet
Davos	Bezoek aan World Economic Forum	Koningin
Den Haag	Bijwonen jaarevent nlgroei	Koningin
Utrecht	Openen Nationale Onderwijstentoonstelling	Koningin
Wiesbaden	Toespraak G-20 conferentie Deutsche Bundesbank	Koningin
Almere	Voorlezen Nationaal Voorleesontbijt	Prinses Laurentien
Zutphen	Openen zuivellaboratorium Qlip	Koning
Heerenveen	Openen vernieuwde Thialf Stadion	Koning
Rotterdam	Bijwonen première 'Double Play', Internationaal Film Festival Rotterdam	Koning
Amsterdam	Bijwonen 58e Internationale Concours Hippique Jumping Amsterdam	Prinses Beatrix
Nijmegen	Werkbezoek aan Windpark Nijmegen-Betuwe	Koningin

FEBRUARI

Haarlem	Werkbezoek aan IMC Weekendschool On Tour	Koningin
Den Haag	Ontvangst deelnemers Ambassadeursconferentie	Koning, Koningin, Prinses Beatrix, Professor Van Vollenhoven
Vlissingen	Heropenen Maritiem en Logistiek College De Ruyter	Koning
Den Haag	Ontvangst Bondspresident Gauck	Koning, Koningin, Prinses Beatrix
Maastricht	Bijwonen uitreiken eredoctoraat Universiteit Maastricht aan Bondspresident Gauck	Prinses Beatrix
Duitsland	Werkbezoek aan Duitse Deelstaten Thüringen, Saksen, Saksen-Anhalt	Koning, Koningin
Den Haag	Bijwonen onthulling beeld George Maduro	Prinses Beatrix
Den Haag	Openen viering 100 jaar De Stijl	Koning
Amsterdam	Werkbezoek aan Emma at Work	Koningin
Dordrecht	Openen tentoonstelling Aert Schouman	Koningin
Krimpenerwaard	Streekbezoek aan Krimpenerwaard	Koning, Koningin
Utrecht	Toespraak opening Buzinezz Forum	Koningin
Utrecht	Werkbezoek aan Stichting De Tussenvoorziening en Armoedecoalitie	Koningin

MAART

Amsterdam	Bijwonen galaconcert 30-jarig jubileum serie Meesterpianisten	Prinses Beatrix
Monster	Werkbezoek aan Koppert Cress	Koningin
Amsterdam	Startsein trainingen Single SuperMom	Koningin

Breda	Werkbezoek aan Basisschool Sinte Maerte	Koning
Breda	Bijdragen aan NLdoet	Koning, Koningin
Leiden	Openen tentoonstelling Canadese Inuit kunst	Prinses Margriet, Professor Van Vollenhoven
IJsselstein	Bijdragen aan NLdoet	Prinses Beatrix, Leden Koninklijke Familie
New York en Washington	Bezoek i.k.v. VN- en G20 functie	Koningin
Zoetermeer	Startsein 65e Lokale Uitdaging	Koning
Den Haag	Bijwonen Impact Summit Europe	Koningin
Apeldoorn	Openen tentoonstelling 'Chapeaux!'	Prinses Beatrix
Den Haag	Toespraak en bijwonen werkconferentie 'Morgen Méér Muziek in de Klas'	Koningin
Den Haag	Werkbezoek aan The Hague Security Delta	Koning
Den Haag	Bijwonen concert School voor Jong Talent	Prinses Beatrix
Utrecht	Bijwonen kick-off vierde editie Oranje Fonds Groeiprogramma	Koning
Nederland	Staatsbezoek van president Macri van Argentinië	Koning, Koningin
Aruba	Werkbezoek i.k.v. beschermvrouwschap Dutch Caribbean Nature Alliance	Prinses Beatrix
Rotterdam	Werkbezoek aan Talentfabriek010	Koning
Amsterdam	Toespraak Global Money Week	Koningin
Arnhem	Bijwonen jubileum Stichting Future for Nature	Koning

APRIL

Tilburg	Bijwonen Koningsdagconcert	Koning, Koningin, Prinses Beatrix
Westerwolde	Werkbezoek aan Vlagtwedde en Bellingwedde	Koning
Den Haag	Werkbezoek aan Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut	Koning
Amsterdam	Werkbezoek aan Academisch Medisch Centrum, afdeling Psychiatrie	Koningin
Delft	Openen tentoonstelling Verboden Porselein - Exclusief voor de keizer	Koningin
Eindhoven	Openen hoofdkantoor StudyPortals	Koningin
Nieuwegein	Bijwonen jubileumsymposium Wereld Parkinson Dag	Prinses Beatrix
Den Haag	Uitblinkerslunch	Koning, Koningin
Den Haag	Openen kenniscentrum B30	Koning
Delft	Bijwonen uitreiken KIVI Prins Friso Ingenieursprijs	Prinses Beatrix, Prinses Mabel
Zwolle	Openen nieuwe locatie van Stadkamer	Prinses Laurentien
Lelystad	Openen 50e Resto VanHarte	Koningin
Veghel	Bijwonen Koningssspelen	Koning, Koningin
Amsterdam	Uitreiken World Press Photo	Prins Constantijn
Berlijn	Deelname aan Women20 Summit	Koningin
Den Haag	Bijwonen viering 20-jarig bestaan Organisatie voor het Verbod op Chemische Wapens	Koning
Tilburg	Meevieren Koningsdag	Koning, Koningin, Leden Koninklijke Familie

Amsterdam Diner viering 50e verjaardag Z.M. de Koning met 150 Nederlanders

Koning, Koningin

MEI

Amsterdam Bijwonen Nationale Herdenking

Koning, Koningin

Rhemen Bijwonen herdenking Militair Ereveld Grebbeberg

Prinses Margriet, Professor Van Vollenhoven

Amsterdam Bijwonen bevrijdingsdagconcert

Koning, Koningin

Wageningen Bijwonen herdenking capitulaties 1945

Professor Van Vollenhoven

Den Haag Bijwonen viering 150-jarig bestaan Nederlandse Rode Kruis

Koning, Prinses Margriet

Amsterdam Uitreiken en bijwonen ECF Princess Margriet Award for Culture

Prinses Margriet, Prinses Laurentien

Oslo Bijwonen feestelijkheden 80e verjaardagen Z.M. Koning Harald en H.M. Koningin Sonja van Noorwegen

Koning, Koningin, Prinses Beatrix, Prins Constantijn, Prinses Mabel

Lingewaal Openen Vliegeniersmuseum Fort Vuren

Professor Van Vollenhoven

Den Haag Werkbezoek van president Luis Guillermo Solís Rivera van Costa Rica

Koning

Zeist Bijwonen 'Muscles2Meet - Neuromuscular Young Talent Symposium'

Prinses Beatrix

Amsterdam Bijwonen bijeenkomst Fintech bij Nederlandsche Bank

Koningin

Canada Officieel bezoek aan Canada

Prinses Margriet, Professor Van Vollenhoven

Den Haag Ontvangst Bloemenhulde van Garderegimenten

Koning, Koningin

Haarlem Openen Lorentz Lab Teylers Museum

Koning

Den Haag Uitreiken Appeltjes van Oranje

Koning, Koningin, Prinses Beatrix

Utrecht Werkbezoek aan Prinses Máxima Centrum voor Kinderoncologie

Koningin

Den Haag Officieel bezoek van president Filipe Nyusi van Mozambique

Koning, Koningin

Den Haag Bijwonen seminar over bescherming onderwijs in conflictsituaties

Koningin

Amsterdam Toespraak Europees partnerevent McKinsey & Company

Koningin

Amsterdam Diner Corps Diplomatique

Koning, Koningin, Prinses Beatrix

Lelystad Werkbezoek aan Marker Wadden

Koning

Amsterdam Lancering werkgeverswebsite en platformbijeenkomst Wijzer in geldzaken

Koningin

Parijs Bijwonen presentatie OESO-onderzoek financiële vaardigheden jongeren

Koningin

Den Haag Bijwonen Beraad Operationele Commandanten

Koning

Vietnam Bezoek i.k.v. VN- en G20 functie

Koningin

Brunssum Bijwonen 50-jarig jubileum Headquarters Allied Joint Force Command NAVO

Koning

JUNI

Den Haag Werkbezoek KNCV Tuberculosefonds

Prinses Margriet

Amsterdam Openen 70e Holland Festival

Koningin

Oudkarspel Werkbezoek aan Het Behouden Huis

Koning

Wageningen Werkbezoek aan Plant-e

Koningin

Chatham Bijwonen herdenking 350 jaar Slag op de Medway

Prins Maurits

Oisterwijk Werkbezoek aan Tobroco

Koningin

Utrecht Muntslag eerste Rode Kruis Vijfje

Prinses Margriet

Libanon Werkbezoek aan SOS Kinderdorpen

Prinses Margriet

Utrecht Bijwonen viering 30-jarig bestaan Prins Bernhard Leerstoel

Prins Constantijn

Nijmegen Openen fietscongres Velo-City

Koning

Winschoten Bijwonen 50 jaar Rosarium Winschoten met bezoek aan rozensymposium

Koningin

Nieuw-Buinen Werkbezoek aan Vereniging voor Dorpsbelangen en startsein werving Burendag

Koningin

Amsterdam Uitreiken Zilveren Anjers

Prinses Beatrix

Valkenburg aan de Geul Openen St. Gerlachpaviljoen en Kasteelhoeve

Prinses Margriet, Professor Van Vollenhoven

Amsterdam Bijwonen Paleissymposium 'Krimpgebieden in Nederland'

Koning, Koningin, Prinses Beatrix

Den Haag Bezoek aan Defensie Cyber Commando

Koningin

Nijmegen Bijwonen internationale conferentie 'The World Needs More Canada'

Prinses Margriet, Professor Van Vollenhoven

Italië Staatsbezoek aan Italië

Koning, Koningin

Vaticaanstad Staatsbezoek aan de Heilige Stoel

Koning, Koningin

Ruurlo Opening Museum More in gerestaureerd Kasteel Ruurlo

Professor Van Vollenhoven

Den Haag Bijwonen Nederlandse Veteranendag

Koning

Arnhem Bijwonen voorstelling Introdans 'End of Season'

Prinses Margriet

Amsterdam Bijwonen Congres European Academy of Neurology

Koningin

Den Haag Openen Congres Vision 2017

Prinses Margriet

Den Haag Ontvangst premier Narendra Modi van India

Koning, Koningin

Renswoude Openen Grebbelinie bezoekerscentrum

Professor Van Vollenhoven

Noordoost-Flevoland Streekbezoek Noordoost-Flevoland

Koning, Koningin

Rotterdam Bijwonen 25-jarig jubileum KNVR en in ontvangstname boek

Prinses Margriet

Wassenaar Ontvangst minister-president Rhuggenaath van Curaçao

Koning

JULI

Utrecht Bijwonen openingswedstrijd Europees Kampioenschap voetbal voor vrouwen

Koning, Koningin

Vijfhuizen Bijwonen ingebruikname Nationaal Monument MH17

Koning, Koningin

AUGUSTUS

Delft Werkbezoek aan 'De Jessehof' en aan 60-jarig Kansfonds

Koningin

Utrecht Bijwonen viering 650-jarig bestaan Bartholomeus Gasthuis

Koningin

Amerongen Werkbezoek aan Stichting Buurtgezinnen.nl

Koningin

Den Haag Bijwonen dansevenement 'Free To Move'

Prinses Beatrix

SEPTEMBER

Beesd	Bijwonen finish Nationale Rode Kruis Rally	Prinses Margriet, Professor Van Vollenhoven
Den Haag	Bijwonen jaarevent Stichting Topvrouwen	Koning
Den Haag	In ontvangstname Sranan Tongo Bijbel Nederlands en Surinaams Bijbelgenootschap	Koning
Den Helder	Bezoek aan Nederlandse Kustwacht	Koningin
Amsterdam	Bijwonen benefietgaladiner Prinses Máxima Centrum voor Kinderoncologie	Koningin
Wassenaar	Ontvangst dr. Fang Liu, secretaris-generaal Internationale Burgerluchtvaartorganisatie	Koning
Abu Dhabi	Bijwonen afscheid President International Paralympic Committee	Prinses Margriet
Mexico	Bezoek i.k.v. VN- en G20 functie	Koningin
Havelte	Openen 'Open Monumentendag 2017'	Professor Van Vollenhoven
Amsterdam	Werkbezoek aan de Jordaen	Koning
Apeldoorn	Startsein Serious Request voor schoolkinderen	Prinses Margriet
Amsterdam	Bijwonen Vrijwilligersdag 150 jaar Rode Kruis	Prinses Margriet
Caribische eilanden	Bezoek Cariben na orkaan Irma	Koning
Amsterdam	Bijwonen uitreiken Loey Awards	Koningin
Den Haag	Diner Raad van State	Koning, Koningin
Borssele	Openen nieuw gebouw Centrale Organisatie Voor Radioactief Afval	Prinses Beatrix
Leiden	Openen Asian Library	Koningin
Leiden	Werkbezoek aan Het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde	Koningin
Berkel en Rodenrijs	Bijwonen viering 50-jarig bestaan Koppert Biological Systems	Koning
Amsterdam	Bijwonen Koninklijk Concertgebouworkest Opening Night	Koningin
Assen	Openen de Blauwe As	Koning
Utrecht	Openen congres 'Dag van de Jeugdprofessional'	Koningin
Amsterdam	Bijwonen première 'Ode aan de Meester' Nationale Ballet	Koning, Koningin
Rotterdam	Bijwonen wereldkampioenschap Paratriathlon	Prinses Margriet
Tilburg	Bijwonen viering 25-jarig bestaan Museum De Pont	Prinses Beatrix
Wassenaar	Bijwonen viering 100-jarig bestaan Reddingsbrigade	Koning
Den Haag	Prinsjesdag	Koning, Koningin, Prins Constantijn, Prinses Laurentien
Arnhem	Heropenen gerenoveerde en uitgebreide provinciehuis Gelderland	Koning
New York	Bezoek Algemene Vergadering van de Verenigde Naties i.k.v. VN-functie	Koningin
Leiden	Bijwonen opening symposium Veerstichting	Prinses Beatrix
Groningen	Werkbezoek aan gedupeerden gevolgen gaswinning	Koning
Apeldoorn	Werkbezoek aan Omnizorg	Koning
Amsterdam	Openen nieuw kantoor Simavi	Prinses Beatrix
Amsterdam	Ontvangst minister-president Armin Laschet van Nordrhein-Westfalen	Koning
Amsterdam	Bijwonen conferentie Initiatief voor Duurzame Handel	Koningin
Den Haag	Bijwonen congres World of Health Care	Koningin
Woerden	Bijwonen jubileumdag Nederlandse Stichting voor Doofblinden	Prinses Margriet

OKTOBER

Monster	Bijwonen Koning Willem I Lezing	Koningin
Den Haag	Openen nieuw gebouw Eurojust	Koning
Schiphol	Bezoek aan Brigade Recherche Koninklijke Marechaussee	Koning
Den Haag	Opening reizende tentoonstelling 'Tien topstukken on tour', Mauritshuis	Koningin
Uitgeest	Openen bezoekerscentrum Fort bij Krommeniedijk	Professor Van Vollenhoven
Noordwijk	Bijwonen jubileumcongres 50 jaar Eurotransplant	Koning
Amersfoort	Bijwonen bijeenkomst WOMEN Inc. over Gender en Gezondheid	Koningin
Amsterdam	Uitreiken Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst	Koning
Amersfoort	Bijwonen 5e Lerarencongres	Koningin
Driebergen	Bijwonen viering 50-jarig jubileum Team Motorondersteuning	Prinses Beatrix
Utrecht	Bijwonen twejaarlijks congres Genootschap Onze Taal	Prinses Laurentien
Portugal	Staatsbezoek aan Portugal	Koning, Koningin
Amsterdam	Bijwonen 250-jarig bestaan Maatschappij tot Redding van Drenkelingen	Prinses Beatrix
Den Haag	Uitblinkerslunch	Koning, Koningin
Scheveningen	Bijwonen jubileumcongres Humanitair Oorlogsrecht	Prinses Margriet
Roelofarendsveen	Bijwonen heringebruikstelling de Googermolen	Prinses Beatrix
Maastricht	Bijwonen vergadering Advisory Board Masteropleiding Global Health	Prinses Margriet
Amsterdam	Bijwonen jubileumconcert Nederlands Vioolconcours	Prins Constantijn
Utrecht	Streekbezoek aan Eemland	Koning, Koningin
Soest	Bijwonen mini-symposium 100 jaar Koninklijke Vereniging van Nederlandse Reserve-Officieren	Koning
Den Haag	Werkbezoek aan Parnassia Groep	Koningin
Den Haag	Ontvangst Nederlands team EK voetbal Vrouwen 2017	Koning
Stockholm	Bijwonen vergadering erebestuur van het International Paralympic Committee	Prinses Margriet
Tiel	Openen Cultuurcentrum Zinder	Prinses Beatrix
Bangkok	Bijwonen crematieplechtigheid Z.M. Koning Bhumibol van Thailand	Koningin
Den Haag	Beëdiging leden nieuw kabinet	Koning
Gilze-Rijen	Werkbezoek Defensie Helicopter Commando en Gate-2	Koning
Rotterdam	Bijwonen voorstelling Spaanse Rijkschool	Prinses Beatrix
Amsterdam	Bijwonen viering 50 jaar SIRE	Koning
Amsterdam	Bijwonen presentatie onderzoek NIOD naar rol Rode Kruis tijdens WOII	Prinses Margriet
Utrecht	Bijwonen viering 500 jaar Reformatie	Koning
Nigeria	Bezoek i.k.v. VN- en G20 functie	Koningin

NOVEMBER

Den Haag	Openen vernieuwde gebouw Rijkskantoor Rijnstraat	Koning
Utrecht	Bijwonen symposium 50 jaar Rutgers	Koning
Den Haag	Werkbezoek aan Hofstad Lyceum over Gender & Sexuality Alliance	Koningin

Duitsland	Werkbezoek eenheden Koninklijke Landmacht	Koning
Amsterdam	Bijwonen Gala Stichting Dansersfonds '79	Prinses Beatrix
Groningen	Bezoek i.k.v. Méér Muziek in de Klas	Koningin
Heerenveen	Bijwonen regionale bijeenkomst nlgroeit	Koningin
Lelystad	Bezoek i.k.v. 50 jaar Lelystad	Koning
Singapore	Bezoek i.k.v. VN- en G20 functie	Koningin
Amsterdam	Werkbezoek aan Weekend Academie	Koning
Delft	Presentatie jaarbericht 'Staat van het MBK'	Koningin
Zeist	Werkbezoek aan woonwagencentrum Beukbergen	Koning
Nagasaki	Bezoek aan Dejima	Prinses Laurentien
Amsterdam	Uitreiken Prins Bernhard Cultuurfonds Prijs	Koningin
Amsterdam	Uitreiken en bijwonen Erasmusprijs	Koning, Koningin, Prinses Beatrix
Den Helder	Bezoek aan Admiraliteitsraad en bemanning Karel Doorman	Koning
Amsterdam	Werkbezoek aan 'Refugee Company'	Koningin
Amsterdam	Bijwonen Paleissymposium 'Gendered innovation'	Koning, Koningin, Prinses Beatrix
Caribische eilanden	Bezoek aan Sint Eustatius, Saba en Sint Maarten	Koning, Koningin

DECEMBER

Woerden	Werkbezoek aan basisteam 'De Copen' Politiebureau Woerden	Koning
Amsterdam	Uitreiken en bijwonen Prins Claus Prijs	Koning, Koningin, Prinses Beatrix, Prinses Mabel, Prins Constantijn, Prinses Laurentien
Amsterdam	Openen conferentie Spark 'Rebuilding Futures'	Koningin
Utrecht	Bijwonen bijeenkomst 15-jarig bestaan Oranje Fonds	Koning
Nieuwegein	Uitreiken 15 miljoenste zwemdiploma Praktijkdag Zwemonderwijs	Professor Van Vollenhoven
Rotterdam	Bijwonen Kerstmuziekgala 'Méér Muziek in de Klas'	Koningin
Den Haag	Bijwonen sluitingsceremonie International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia	Koning
Den Haag	Diner Secretaris-Generaal van de Verenigde Naties Guterres	Koning, Koningin
Wassenaar	Kersttoespraak	Koning

Colofon

Samenstelling	Dienst van het Koninklijk Huis en Rijksvoorlichtingsdienst
Vormgeving	ttwwo, Creative Design Agency, Amsterdam
Druk	Vellendrukkerij BDU B.V.
Copyright fotografie	ANP: 6,7,12,13,14,15,16,17,18,19,20,21,22,23,24,25,27,28,30,32,33,34,36,38,39,40,41,42,44,46,48,49,50,52,53,54,55,57,59,63,68,69,70,71,72,74,75,76,81,84,85,86,87,89,91,92,93,94,95,96,102,104,105,106,107,108,109,110,114,115,119,124,125,126,127,130,131,132,138,140,141,142,143,145,147,148,149,151 F. van Beek: 133,137 J. van den Berg van Saparoea: 83 M. Gaste: 98 S. Haverman: 116 Holland Festival: 60 HollandseHoogte: 26,29,31,35,37,43,47,51,56,61,62,64,65,73,77,78,79,80,99,100,103,111,112,113,117,120,121,122,123,128,129,144,146,150 KNVB Media: 82 M. Koreman: 66,67 P. Meijer, gemeente Assen: 97 J. van der Meyde: 8,9,45,88 H. Mooibroek, Ministerie van Defensie: 118 OECD-PISA: 58 B. Uterwijk: 90 R. Utrecht: 101 Z.K.H. Prins Claus, 1967: 136
ISBN	978-90-824789-2-1

© 2018 Dienst van het Koninklijk Huis/Rijksvoorlichtingsdienst, Den Haag

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen, mag niets uit deze uitgave worden vervoerd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze zonder voorafgaande schriftelijke goedkeuring van de Rijksvoorlichtingsdienst.

